

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

csekk száma:

25.342

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Széthulló világ.

Szédületes gyorsasággal pereg előttünk a történelem filmje s arról egyre élesebben mutatkozik a magyar sors. Az események ereje tépi róla a huszonkét évvel ezelőtt ráerőszakolt fátylat. Nézzünk most még egyszer vissza a fátyol mögé messzire és jöjjünk onnan a mai napok felé. A képszalagról lássuk meg ezeket:

1919 május 8. Együtt ül az albizottság, mely Magyarország új határait készült megállapítani.

— Nem kell sajnálni Magyarországot! — mondja megnyitó beszédében Clemenceau bizalmas embere, a későbbi miniszterelnök, Tardieu.

Az Egyesült Államok külügyi államtitkára azt írja az albizottság működéséről:

— A konferencia teljes ülésének lefolyását előre elrendezték. A megállapodásokat és alkudozásokat már zárt ajtók mögött elintézték.

A magyar küldöttség vezetője, ragyogó szellemi világnagyság, Apponyi, becsületben ezerév óta élő nemzet egyenességével hiába vívja harcát: a zárt ajtók mögött hozott alkudozások eredményén segíteni nem tud.

A hazugságok győztek.

A hazugságok egyik aláírója, az angol miniszterelnök, Lloyd George, azt mondja alig tíz évvel később:

— Bizonyos oldalról hamis adatokkal láttak el bennünket és e valótlan adatoknak az alapján döntöttünk fajokról és határokról...

A hazugságok mesterei értettek hozzá, hogy mélységes csend kövesse a szavakat ott, ahol kimondták, valamint a szövetséges berkekben. Még élesebbé vált azonban ezzel a hazugság. De nem ártott életének ez sem. Sőt erősödött. Új bástyák épültek, új lőrésekkel, aknákkal és mérges gázokkal s mindezt elnevezték a Népszövetségnek.

Ezzel vélték szentesíteni az alkotásokat. A képmutatásnak a világ fenállása óta páratlan mesterkedéseivel megteremtették a Népszövetséget, ahol panaszkodhatott, kérhetett mindenki, akinek nem volt igaza. A világ másik fele, a „zárt ajtók mögötti alkudozások” és „a nem kell sajnálni” gondolatvilág áldozatai hiába állottak a „szövetség” elé. Ha odaállottak — fájdalmaikkal...

Az idők vajúdása egyre nőtt, sötétlett, fenye-

getett s egyszer hatalmas földrengésbe került a hazugság és a mesterkedés első építménye és azok főtanítója: Csehország. Vele porlik, zúzódik a régi rend s mögötte egyre élesebb fénnel kél a nap...

Akiknek hivatásuk, kötelességük lett volna a megbillent világból ítélni és következtetni, azok a kelő nap elé a kezüket tartották, elfordultak. A kelő nappal felharsanó, igazságot kereső szavak előtt bedugták a fülüket, nem hallották a józanságot, de folytatták a hazudozásokat, sőt fokozták.

Hittek ezekben csökönyösen, mert ebben születtek, ez volt éltető elemük. Ebből építették az új Európát s nem vették észre, hogy önmagukat mily végzetesen fertőzik... hogy másként élni már nem is tudnak.

Most a földrengés megmutatta mindezt.

A német könyvpiac egyik páratlanul érdekes termése a hadijelentéseknek az a gyűjteménye, amelyeket a szövetségesek egyrészt, másrészt a német hadsereg főparancsnoksága adott ki a múlt év szeptemberében lezajlott lengyel háború eseményeiről. A könyv csak a jelentéseket közli és az olvasó megdöbbenve néz föl belőle: Az egyik fél röviden jelenti azt, ami volt, a másik — még mindig bízva a hazugságokban, ámitásokban, mindent jelent, ami nem történt, azaz, ami történt, azt elhallgatja. A híradás elrepíti mindezt, elkábítja a még fel nem ocsúdott polgárt, amelyik boldogan él, vár, hisz — mindabban, ami nincs, nem volt. Hisz a fegyverekben, erődökben, vagyonban, vezetőikben, vezetők szónoklataiban és fogadkozásaiiban és nem hisz — az igazságnak, mert ezt más mondja neki!

És mikor aztán a letagadott, leplezett valóság megjelent a maga roppant erejével, nyomában széthullott egy világ.

Nemzetek estek szét az igazság ökle alatt s magukrahagyatottságukban most mondják meg nekik, amit mi, 1919 és 1920 vértanúi, sohasem szüntünk mondani: — Hazugságokon épült világ: homokvár, elvész.

A mi sorsunkat 1919 óta alakító hazugságokat elmondhatatlan sokszor éreztük vérünkben és kenyérünkben, az arcokat, amelyek szemlélői voltak keserveinknek, nem felejtettük és ha most fel-felbukkannak még a történelem filmszalagján, meg-nézzük azokat még egyszer, utoljára, mert lettük már lobogó fáklával rohan a becsületesség, a munka és hazaszeretet ragyogó köntösű, legyőzhetetlen alakja, egyre közelebb jut hozzánk, akik itthon és odaát hittünk az Istenben, a Hazában és az Igazság örökkévalóságában.

A népmozgalmi nyilvántartás közbiztonsági vonatkozásban.

Írta: DR. TOLDI ÁRPÁD őrnagy.

(Folytatás.)

A népmozgalom ellenőrzése közbiztonsági szempontból azonos az „idegenrendészet” fogalmával és feladataival. Az „idegenrendészet” a működési területen megjelenő idegenek ellenőrzését jelenti, vagyis azt, hogy az őrök lehetőleg minden megforduló idegenről tudomást szerezzenek; megbízhatóan megállapítsák, hogy kicsoda; közbiztonsági szempontból lehet-e gyanúsnak tekinteni; ha gyanús elemnek látszik, gondosan igazoltassák, esetleg közvetve puhatoljanak kiléte felől; ha pedig külföldi, a fennálló szabályok szerint ellenőrizték. Cél az, hogy ezúton az ország területén bárhol felbukkanó bűnözőket, veszélyes és gyanús elemeket mielőbb felfedezzük s ha szükséges, a hatóság vagy az igazságszolgáltatás kezébe juttassuk: a helyesen teljesített és országosan működő idegenrendészet tehát úgy érvényesül, mint valami hatalmas szűrő, amellyel az ország társadalmát a kivetnivaló elemektől — a konkolytól — megtisztítjuk.

Régi és állandóan hangoztatott követelmény nálunk az „idegenrendészet hatásosabb kezelése.” Ez ügyben már igen sok szolgálati előírás, rendelet, parancs, az útmutatás és oktatás célját szolgáló közlemény jelent meg és az idegenrendészet hatásosabb kezelését előmozdító segédleteink is egyre tökéletesedtek. Most azonban az új népmozgalmi nyilvántartás révén olyan lendületet vehet az idegenrendészet feladatainak eredményes ellátása, amilyen enélkül a legnagyobb igyekezet mellett sem lett volna elérhető. Olyan helyzetet teremtett az országos nyilvántartás, hogy csak meg kell ismerni és fel kell használni az új elsőrendű lehetőségeket és a komoly eredmény nem maradhat el. Eljutottunk ezzel végre odáig, hogy a közbiztonsági szolgálat törekvései és célkitűzései az idegenellenőrzés terén egy olyan hatalmas országos intézmény támogatásával kapcsolhatók egybe, amellyel együttműködve a feladatok tökéletes ellátását végérvényesen biztosítottak kell tekinteni.

Az idegenrendészeti feladatok új, sikeresebb végrehajtásának azonban kettős előfeltétele van. Az egyik követelmény, hogy a közbiztonsági szervek beható szakszerűséggel tudják és teljesítsék is e téren elsősorban saját tennivalóikat és alaposan megismerve a népmozgalmi nyilvántartási rendszer által nyújtott összes lehetőségeket, azokkal megfelelően élni is tudjanak. A másik követelményt a Nmny-tók hivatottak biztosítani azáltal, hogy a nyilvántartást pontosan vezetik és anyagával mindenkor s késedelem nélkül a közbiztonsági szolgálat rendelkezésére állanak. Mind a két előfeltétel adva van, csak céltudatos, szervesen összeműködő tevékenységgé kell egybekapcsolni.

E tanulmányommal ennek az együttműködésnek a lehetőségeire és a bekapcsolódás módjára kívánok reámutatni és a gyakorlatias megoldás ismertetésével feltárom azokat az utakat, amelyek haladva a közbiztonság javára kíváló eredményeket biztosíthatunk.

Nézzük most, melyek a népmozgalmi nyilvántartásnak azok az eszközei, amelyek a közbiztonsági szolgálat (az idegenrendészet) rendelkezésére áll-

nak és miben nyilvánul meg ily vonatkozású különös jelentőségük.

Elsősorban kell beszélünk a „Népmozgalmi nyilvántartólap”-ról. Minden bejelentésre kötelezettől a Nmny-tól nyilvántartólapot állít ki, a lapokról pedig betűrendes Névmutatót vezet.

Mit foglal magában a nyilvántartólap?

A nyilvántartott összes anyakönyvi adatait, anyanyelvét, nyelvismereteit, iskolai végzettségét, foglalkozását, szakképzettségét, honvédelmi kötelezettségeinek teljesítésére vonatkozó minden fontos adatot, legközelebbi hozzátartozójának, vagy munkaadójának nevét s lakcímét, ha családjától távol, vagy állandóan egyedül lakik; büntetett előéletűek büntetéseit, lakóhelyének feljegyzéseit, polgári személyi lapjának számát és a végleges fogyatékbavétel okát s idejét. Az összes adatoknak meg kell felelniök a mindenkorai valóságos helyzetnek, és lehetőleg hiteles okmányok vagy hivatalos iratok alapján kell azokat kitölteni.

Fentiek szerint a nyilvántartólapokat általában hitelesnek kell tekinteni, mégis előfordulhat, hogy valaki hamis néven, hamis adatokkal jelentette be magát éppen azért, hogy ezáltal valóságos kilétét eltitkolja. Ilyen eset különösen a népszékirás hamisan kitöltött számlálólapjai és az általános ellenőrző bejelentés valótlan adatai alapján történő első nyilvántartásbavétel alkalmával lehetséges. Az új ifjú nemzedék (12 éves fiúk, 16 éves lányok) fokozatos, évenkénti felvételénél már teljesen kizártnak kell majd tekinteni a meghamisítás lehetőségét. Tehát idővel, midőn már mind csak ilyenek lesznek nyilvántartásban, minden adat feltétlen hiteles lesz.

A Nmny-tó kötelezve van a bejelentett adatok ellenőrzésére és szükség esetén személyesen kihallgatni és adatainak hiteles igazolására felszólítani köteles azokat, akik bejelentésének valódisága kétségesnek látszik. A legsúlyosabb hamisítás úgy történik, hogy valakinek pl. idegen születési anyakönyvi kivonata van (megszerezte, lopta) és azzal igazolja magát (okirathamisítás). Ilyen hamis bejelentés leleplezése természetesen csak akkor lehetséges, ha a támadt gyanú során sikerül az okirat valódi tulajdonosát is megtalálnunk, vagy pedig felismerés végett ott szembesítjük, ahol felismerhetik, hogy nem azonos az okirathoz megnevezett személlyel; vagy ha véletlenül ujjnyomata alapján az országos bűnügyi nyilvántartóban akadunk rá. — Azokat is hasonlóan kell priorálni és kilétük megállapítása végett nyomozást is kell indítani, akiknek birtokában hamisított vagy e szempontból gyanús igazoló iratok vannak. (Okirathamisítás). — Előfordulhatott a bejelentésnél olyan eset is, hogy valaki bejelentett egy nevet mint sajátját és kijelenti, hogy nem tudja, hol született, iskolába nem járt és előző lakóhelyét is hamisan nevezi meg, semmiféle igazoló okmánya nincsen és tanúk által történő azonosítása sem lehetséges. Ezt is priorálnunk kell. — Lehet olyan eset is, midőn valaki nevét és anyakönyvi adatait a valóságnak megfelelően jelenti ugyan be, de előbbi lakóhelyére, iskolai végzettségére, szakképzettségére, honvédelmi kötelezettségeire és előéletére vonatkozólag hamis adatokat közöl: ezeket és az okot megfelelő puhatolással (nyomozással) már könnyebb felderíteni.

Közbiztonsági vonatkozásban fontos követelmény, hogy a nyilvántartás adatait ne lehessen

meghamisítani, az esetleg hamis bejelentések pedig felderíttessenek. Eleinte, amíg az egész rendszer bevezetése, a nagy anyag első feldolgozása folyik, a Nmny-tóknak nemigen áll módjukban egyesekkel behatóbban foglalkozni, később azonban minden egyes gyanús személy éles ellenőrzés alá kerül és számolhatunk e téren mi is igen sok nyomozási felhívásra és megkeresésre. — A személyes bejelentési kötelezettség megállapított szabályainak (Nmny. U.) egyszerű áthágása is több kihágást állapít meg. — Közbiztonsági szempontból is alapkövetelmény, hogy a nyilvántartásból senki ki ne maradjon. Kihágást követ el, aki bejelentési kötelezettségét a megszabott időn belül és módon nem teljesítette. Hasonlóan az is, aki a bejelentésnél tudva valótlan adatot szolgáltat, amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés (Pl.: okirathamisítás!) alá nem esik. (Az eljárás a Nmny. U.-ban megállapított kihágások miatt a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik). Ez utóbbi rendelkezés van hivatva (a büntetőtörvényi védelmen kívül is) a nyilvántartott adatok valódiságát és hitelességét biztosítani. Mindenütt, az egész ország területén a legszigorúbban érvényre kell juttatni a Nmny. U. rendelkezéseit, mert az ilyen rendszer csak akkor válhat értékké, ha mindenütt kifogástalanul és késedelem nélkül működik.

A hamis, vagy gyanús bejelentések mögött valami olyan tény kell feltételeznünk, amit a bejelentőnek eltitkolni és leplezni érdeke. Kézenfekvő tehát valamely elkövetett bűncselekmény gyanúja, amiért az illetőt körözik, vagy nyomoznak utána és nem ok nélkül tart a leleplezéstől. Az ilyen gyanús esetek tisztázásánál kötelességünk a Nmny-tó rendelkezésére állani, és pedig úgy, hogy a gyanús személyt gondosan igazoltatjuk. Kiválóan képesíti a csendőrt erre a Nyomozókules s a vele kapcsolatos segédletek. Előbb az illető tudtán kívül nézzünk utána adatainak segédleteinkben, prioráltassuk és puhatoljunk utána ott, ahol ez az ismert adatok alapján lehetséges. Azután, ha a gyanúnk nem oszlott el e megállapítások és priorálások során, szólítsuk fel az illetőt, hogy igazolja magát. Kiletére vonatkozóan előterjesztett bizonyítékait és előadását azután gondosan ellenőrizzük minden célravezető módon, úgy ahogy ennek az igazoltatásnál történnie kell. Célszerű és szükséges, hogy az őrsparancsnok ne várjon e téren felhívásra vagy megkeresésre, hanem kötelességszerűen állandó érintkezést tartson fenn e célból a Nmny-tóval. A Nmny-tókat nekünk kell ebbe az igen jelentős és hasznos közbiztonsági szolgálati ténykedésbe bekapcsolnunk, mert ez nekünk elsősorban utasításszerű feladatunk, és mert számolnunk kell azzal is, hogy ezek a fontos szempontok a Nmny-tók előtt többnyire teljesen ismeretlenek és a mi kezdeményezésünk nélkül egyszerűen figyelmen kívül maradnának. Ne feledjük, hogy a Nyomozókules vastag kötete azt jelenti, hogy állandóan kb. húszezer embert keresnek kis hazánk területén! Ha ügyesen építjük ki tovább ezek üldözésének munkáját a népmozgalmi nyilvántartás igen jelentős segítségének a bevonásával, céltudatos működésünk rövidesen meg fogja hozni gyümölcsét.

Ennek a szoros érintkezésnek a Nmny-tók és az őrsök (járőrök, rendőrségi közegek) között általánossá és állandóvá kell válni. Ki kell keresni bizal-

vitéz Sáray Ferenc ezredes
a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese

1940. augusztus 1-étől.

masan és rendszeresen a nyilvántartásokban mindazokat, — bárha kifogástalanul viselkednek is — akik multjára vonatkozólag nem állanak biztos megbízható adatok rendelkezésre, akik multját ott a községben nem ismerik, vagy akikről kétes, gyanús hírek keringenek és fokozatosan mindenegyest a rendelkezésre álló adatok alapján segédleteink útján gondosan ellenőriznünk, szükség esetén pedig igazoltatnunk és prioráltatnunk kell! *Egy ilyen, az egész ország területén működő csendes ellenőrzés sokkal eredményesebb lesz, mint az eddigi területi razziáink!* Itt most megvan a mód az alapos, feltűnés nélküli nyugodt munkára: számbavehetünk mindenkit, akinek személyét valami gyanú övezheti és végérejárhatunk minden kétes esetnek. Bizonyos, hogy meglepetések is fognak érni bennünket és olyanok is kerülnek majd itt-ott horogra, akik már kezdték biztonságban érezni magukat s akikről talán fel sem tételeztük, hogy „dolgunk“ is akadhat velük.

A munka azonban ezzel még nem lesz teljes, mert még jó pár évig kell olyanokkal is számolnunk, akik nem kerültek be a népmozgalmi nyilvántartásba, mert bejelentési kötelezettségüknek nem tettek eleget, sőt a népszámlálásnál számlálólapot sem töltöttek ki. Közbiztonsági szempontból ezeket a nyilvántartáson kívül állókat különösen gyanús, veszélyes elemeknek kell tekinteni, mert csak azok maradhattak ki, akiknek sem állandó lakhelyük, sem tisztességes, rendes foglalkozásuk nincsen, hanem gyakran változtatják mindig csak ideiglenes, rövid és eltitkolt tartózkodási helyüket vagy állandóan csavarognak; lehetnek ezek esetleg engedély és igazoló okmányok nélkül itt tartózkodó külföldiek, csempészek, bujkáló bűnözők, kémek stb.

Ezeknek az aggályos és veszélytjelentő elemeknek felkutatása és megállapítása fontos közbiztonsági érdek, de ez nem a népmozgalmi nyilvántartók feladata, hanem a közbiztonsági közegek kötelessége. Nem azért kell ezeket elsősorban felkutatni, mert bejelentési kötelezettségük elmulasztásával kihágást követtek el, hanem inkább amiatt a sokkal súlyosabb ok miatt, amely többnyire e mulasztásuk mögött rejtőzik. Minden egyébtől eltekintve is, ott vannak pl. a honvédelmi kötelezettségek, amelynek teljesítése alól a nyilvántartáson kívül álló magát kivonja.

Alighogy néhány közbiztonsági vonatkozású gondolatot felvetettem, máris megvilágosodnak, szinte maguktól kezdenek beszélni azok a kiterjedt lehetőségek és távlatok, melyek az új népességi nyilvántartási rendszer által a közbiztonsági szolgálat felbecsülhetetlen hasznára megnyílnak. Az imént elmondottakból pl. magátólértetődően felvetődnek a keresett bűnözők kézrekerítésének és a csavargókérdés megoldásának új adottságai, sőt alaposan hozzányúlva e kérdéshez, gyökeres javulásról is beszélhetünk. A csavargókra, bujkáló bűntettesekre és kóborlókra mind nehezebb idők következnek. Az aranyéletnek ugyan már akkor befellegzett, midőn testületünk megkezdte áldásos működését s azóta egyre gyérülnek is az eltűnt bűnözők, az országotak csavargói, a tanyák, faluk „messziről jött” szélhámosai. A távbeszélő, az országos összeműködés, a gyors ellenőrzés lehetősége hamar lerántja álarukat. Most azonban az eddig még megmaradt „lehetőségek” is szűkebbre szorulnak.

Itt kapcsolódik be a népmozgalmi nyilvántartás másik új intézménye: a *Polgári személyi lap*.

A nyilvántartó minden személy részére a nyilvántartásbavétel alkalmával *Polgári személyi lapot* állít ki. Akinek nyilvántartó lapja van, az személyi lapot is kap. E személyi lap a személyazonosság igazolására szolgál. Keményebb papírosból készült lap 11 számozott rovattal, amely a személyi adatokon kívül a lap számát és a kiállítás adatait is tartalmazza. Hamisítani azért nehéz, mert a benne lévő adatokat a Nmny-tó a nála őrzött nyilvántartólap alapján tölti ki, tehát gyanú esetén az adatok valódisága a lakóhely szerinti Nmny-tónál bármikor azonnal ellenőrizhető. Száma azonos a nyilvántartólap számával. Törlés csak hivatalból történhet, vakarásnak előfordulni nem szabad rajta. Ha elveszti valaki a személyi lapját, azonnal köteles a Nmny-tónak bejelenteni. Ekkor a felső jobb sarokban „*Új személyi lap*” felírással ellátott ugyanolyan számú új lapot kap, amit a Nmny-tó a nyilvántartólapon is előjegyezni köteles. Ha tehát valaki más az elvesztett régi lappal igazolná magát, kérdésünkre a Nmny-tó azonnal közli, hogy ugyanezzel a számmal már új lapot is állított ki. Akinél tehát ilyen esetben az eredeti (elvesztett) lap van, az hamisan igazolta magát. Minden visszaélést a személyi lappal szigorúan büntetnek (okirathamisítás).

Kinek van személyi lapja? Minden nyilvántartásban lévő magyar állampolgár férfinek 12 éves kortól kezdve (tényleges katonának és csendőrnek külön igazolványa van) és minden olyan nőnek 16 éves kortól kezdve, akinek a honvédelem szempontjából jelentőséggel bíró szakképzettsége van. Ezeknek vagy az eredeti, vagy új személyi lapjuk állan-

dóan meg kell, hogy legyen; ha nincs, nincsenek nyilvántartásban sem!

Itt jutottunk tehát vissza újra az esetleg nyilvántartáson kívül lévő bujkáló bűntettesekhez, idegenekhez, csavargókhoz, kóborlókhoz. Az igazoltatásnál *követeljük mindig a személyi lap felmutatását*. Aki ilyenekkel nem rendelkezik (kivéve ha elvesztette), az nem is szerepel a népmozgalmi nyilvántartásban, hanem valamilyen — nyilván komoly okból — nem teljesítette bejelentési kötelezettségét. Az ilyeneknek személyazonosságát, előéletét gondosan meg kell állapítani. Ne mulasszuk el a prioritást, sőt ha szükséges, felismerés végett szembesítéseket is foganatosítsunk. Az eredményhez képest lehet, hogy rábizonyul valamely bűncselekmény elkövetése, vagy nem terheli bűncselekmény. Előbbi esetben a szokott módon járunk el vele, az utóbbi esetben pedig megállapítjuk, hogy miért nem teljesítette bejelentési kötelezettségét, hol kellett volna ennek eleget tennie, mennyi idő telt el, van-e állandónak nevezhető lakóhelye s rendes foglalkozása; ha nincs, mióta nincs, mióta tartózkodik ott, ahol igazoltattuk, mióta csavarog. — Ha állandónak nevezhető lakóhelye van (s ez nem azonos az igazoltatás helyével), ahová biztos megállapítás szerint visszatér, fel kell jelenteni az illetékes közigazgatási hatóságnak, mert ellenőrző bejelentési kötelezettségét nem teljesítette és erről értesíteni kell az illetékes Nmny-tót is. — Ha azon a helyen, ahol igazoltattuk, rendőri bejelentő hivatal működik, vagy az valamelyik, a Nmny. U. 1. mellékletében felsorolt község és ott sem tett eleget (24 órán túli tartózkodás) a bejelentési kötelezettségének, az ottani közigazgatási hatóságnak is fel kell jelenteni. — Ha állandónak nevezhető lakóhelye nincsen, el kell fogni és csavargásért, továbbá, mert bejelentési kötelezettségét elmulasztotta, át kell adni a közigazgatási hatóságnak, amely köteles a Nmny. U. értelmében (8. §.) a bejelentése (nyilvántartásba vétele) iránt intézkedni. Ha valakiről az állandó lakóhelyén történő igazoltatásnál állapítanak meg, hogy nyilvántartásban nem szerepel (nincs személyi lapja), erről — a közigazgatási hatósághoz tett feljelentés mellett — a Nmny-tót értesíteni kell.

Ha mindazokkal, akiknek személyi lapjuk nincsen (tehát a nyilvántartásból kimaradtak) a fent ismertetett módon járunk el egész működési területünkön, előbb-utóbb eljutunk ahhoz az eredményhez, hogy ilyen egyének egyáltalán nem lesznek.

Természetes, hogy maga a nyilvántartás ténye nem akadály a bűntettes szökésének s nem teszi lehetetlenné a csavargást sem, megkönnyíti azonban tetemesen a bárhol kézrekerült ily elemek igazoltatását és multjuknak ellenőrzését. Egyszerű távbeszélőkérdésre az illetékes Nmny-tótól kb. 50 olyan személyi adatot kaphatunk, melynek segítségével elsősorban is biztosan azonosíthatunk bárkit, másodszorban pedig ellenőrizhetjük az ezekre vonatkozó előadásának valóságát. Ha az utolsó lakóhelyét nem is, de egyáltalán valamely olyan lakóhelyét tudjuk, ahol be volt valamikor jelentve, ennek az útján a többit is tisztázni tudjuk, mert a Nmny-tó a Névmutatóból megállapítja, hogy oda mikor s honnan érkezett, ott meddig tartózkodott és onnan mikor s hová távozott, melyek a fontosabb személyi adatai, nyilvántartólapját hol állították ki, mi a száma és mikor, melyik Nmny-tónak küldte meg.

A Kormányzó Úr Ő Főméltósága

Fodor István csendőrnek (I. ker.) a Magyar Ezüst Érdem-érmet adományozta az árvíz-től borított úton elakadt gépkocsik utasainak megmen-tése körül kifejtett önfeláldozó és fáradhatatlan tevékeny-ségéért.

Nagy Benjámín alhadnagynak (V. kerület) a Magyar Ezüst Érdem-érmet adományozta nyugállományba helyezése alkalmával, a közbiztonsági szol-gálat terén örs- és szakasz-parancsnoki minőségben telje-sített eredményes és hasznos szolgálataiért.

Ujpál József alhadnagynak (VII. kerület) a Magyar Ezüst Érdem-érmet adományozta nyugállományba helyezése alkalmával, a közbiztonsági szol-gálat terén teljesített kiváló szolgálataiért.

Árva István alhadnagynak (II. ker.) a Magyar Ezüst Érdem-érmet adományozta nyugállományba helyezése alkalmával, a közbiztonsági szol-gálat terén teljesített kiváló szolgálataiért.

Szóval megvan rá a lehetőség, hogy a gyanúbavett előéletét biztosan felderíthessük, bármit is adna elő az illető. — Az a Nmny-tó pedig, akinél a nyilvántartólap van (legutolsó állandó bejelentett lakóhely), ebből meg tudja mondani nekünk a több mint 50 adat között idősorrendben az első bejelentéstől az utolsóig valamennyi bejelentett állandó lakóhelyét és azt is, hogy milyen (eredeti vagy új) személyi lapja van. (Ez utóbbit mindig külön ellenőrizzük!)

Nem szükséges ezeknek a lehetőségeknek elsőrendű jelentőségét külön is hangoztatni. Tisztán látjuk, hogy gyökeres változást, nagyszerű haladást és felbecsülhetetlen segítséget jelentenek a személyazonosság, a kilét megállapítását végző csendőr (rendőri közeg) nehéz munkájában.

Ha az a gyanúnk, hogy valakinek hamis a személyi lapja, ezt a személyi lapot kiállító Nmny-tónál egyszerű telefonkérdés és a személyi lap adatainak bemondása útján azonnal ellenőrizhetjük akkor is, ha a nyilvántartólapját már új lakóhelyére el is küldte volna. Ugyanis a szükséges legfontosabb adatok (szám, azonossági szám, stb.) a Névmutatóban is szerepelnek.

Ha a Nmny-tó által közölt adatok alapján megállapítjuk, hogy az igazoltatott személyi lapja hamis, úgy kell őt kezelni, mint akinek egyáltalán nincs személyi lapja és a már előbb ismertetett módon kell kilétét és előéletét priorálással s nyomozással megállapítani, azután a reá bizonysult esetleges egyéb bűncselekmény mellett okirathamisításért is tényvázlattal át kell adni az illetékes bíróságnak.

Ha a személyi lapja rendben van, de mégis gyanús, hogy nem ő az, akinek a nevére a személyi lap ki lett állítva, az ismert összes adatok alapján biztosan le lehet leplezni. Az lehet ugyanis, hogy a személyi lap adatait jól betanulta és pontosan tudja, az azonban lehetetlen, hogy a nyilvántartó-

lap több mint 50 adatát is tudja. Mihelyt megkap-tuk tehát a Nmny-tótól az összes adatokat, azonnal megfogjuk, ha tényleg más személyi lapjával igazolta magát. Elég egy-két kérdés az előbbi lakóhe-lyeire, vagy honvédelmi kötelezettségeinek teljesí-tésére stb. vonatkozóan s máris elárulja magát, hogy nem az, akinek a felmutatott személyi lappal magát kiadta.

Ha az igazoltatottól azt állapítjuk meg, hogy személyi lapja, nyilvántartási adatai és kilétére vonatkozó bemondása is rendben vannak, ez még nem jelenti azt, hogy bűncselekmény elkövetésével ne gyanúsíthatnók. Ez csak annyit jelent, — ami feltétlenül igen hasznos megállapítás — hogy aki előttünk áll, annak kilétére vonatkozólag kétségeink nem lehetnek, biztosan tudjuk, hogy kicsoda. Hogy bűncselekménnyel gyanúsítható-e, körözik, vagy nyomozzák-e, ezt csak az összes rendelkezésre álló segédleteink (Nyomozókules, Nyomozati Értesítő, 10 napos Névmutató stb.), a priorálás, kikérdezés, többirányú érdeklődés, esetleg alapos személymoto-zás és a bűncselekmény idejére vonatkozó alibiiga-zolás és szembesítésekkel tudjuk tisztázni! Ez a ténykedés tovább már a szigorúan vett igazoltatás körébe tartozik. Azt azonban szokjuk meg — erre itt is felhívom a figyelmet — hogy az igazoltatás csak úgy ér valamit, ha az eredménye kétségtelenül eloszlatja vagy beigazolja gyanunkat, mely-nek alapján a személyt igazolásra felszólítottuk! Ez nem olyan egyszerű dolog. Ehhez érteni kell. A csendőrnek ebben biztos szakembernek kell lennie!

Most megemlítem még az „Igazolványi lapot”, mert ezzel is fogunk találkozni. Ez sűrű színű (más színe nem lehet!), keményebb papírostetővel ellátott, több oldalas igazolvány. Minden elsőízben nemténylegesen viszonyba kerülő katona (csendőr) részére az állományteste állítja ki. Nem személy-azonossági igazolvány, hanem a teljesített katonai szolgálattal összefüggő igazolásokra szolgál. Ép,

tiszta állapotban kell megőrizni és tilos állandóan magánál hordozni! Bejegyzésekre és ezek megválogatására csak az illetékes katonai hatóságok jogosultak. Az igazolványi lappal való minden vizsgálást, az adatok meghamisítását szigorúan büntetik. Az elvesztést vagy megsemmisítést azonnal be kell jelenteni a Nmny-tónak. Az Igazolványi lap a személyes bejelentési kötelezettség teljesítésére külön figyelemztető határozványokat is tartalmaz. Az Igazolványi lap tulajdonosa tehát ép úgy szerepel a népmozgalmi nyilvántartásban, mint bárki más: van ott polgári nyilvántartólapja és polgári személyi lapjának is kell lennie. Ezen kívül nyilvántartja azonban 60 éves koráig az illetékes állományteste és kiegészítő parancsnoksága is. Az Igazolványi lappal való visszaélés, vagy a bejegyzett adatokkal kapcsolatos gyanú esetén felvilágosítás és tisztázás végett mindig a 15. rovatban beírt parancsnoksághoz forduljunk és adott esetben feljelentést is oda kell tennünk.

Mindezzel, amit e tanulmányomban leírtam, minden csendőrnek komolyan kell foglalkoznia. Közbiztonsági szolgálat teljesítésére hivatott minden közegnek (szervnek) teljesen tisztában kell lennie az új népmozgalmi nyilvántartás közbiztonsági vonatkozású nagy jelentőségével, hogy hasznosíthatjuk is teljes egészében mindazt a felbecsülhetetlen értéket, amit a közbiztonsági szolgálat javára ez a tökéletes intézmény képvisel. A célom nem az volt, hogy csak elméleti ismertetést adjak, hanem arra törekedtem elsősorban, hogy a valóságos életben, gyakorlatias tudnivalók és tényleg előforduló eshetőségek gyakorlatias megoldásával kísérve, jelentsem meg a nyilvántartás új eszközeit és hogy olyan világossá tegyem ezáltal mindenki előtt a bekapcsolódás jelentőségét, módját és feltétlen szükséges voltát, hogy ne csak olvasmány és üres betű maradjon e munka, hanem e felismerés céltudatos meggyőződést is keltsen és a jobb szolgálatteljesítés érdekében alkalmazást is nyerjen.

Helyesen teszi az őrsparancsnok, ha áttanulmányozván ezt az egész kérdést (a legutóbbi e tárgyban írt ismertetéssel együtt) a helyi Nmny-tótól elkér egy kitöltött Népmozgalmi nyilvántartólapot, egy Polgári személyilap űrlapot és valamelyik nemtényleges bajtárstól egy Igazolványi lapot és alárendeltjei előtt behatóan ismerteti a részükre oly nélkülözhetetlen gyakorlatias tudnivalókat. Különösen arra törekedjék, hogy alárendeltjei felismerjék, hogy ezek az új tudnivalók egyáltalán nem újabb szellemi megterhelést, hanem éppen ellenkezőleg olyan segítséget jelentenek, melynek birtokában sokkal könnyebbé, biztosabbá és eredményesebbé válik az igazoltatás körülményeinek s bizony sokszor igen fáradságos munkája. A segítség itt van, csak hozzá kell nyulni és a szakember biztos tudásával élni kell vele!

Az idegenrendészet hatásosabb ellátásához megvan most minden eszköz és lehetőség. A legkitűnőbb eszközök sem hoznak azonban eredményt és sikert a kontár kezében. Szorgalmas érdeklődéssel, beható elmélyüléssel alaposan meg kell tanulni és biztosan be kell gyakorolni a rendelkezésünkre álló eszközök alkalmazását: ez a haladásnak, a fejlődésnek az egyetlen útja.

A sérülések nyomairól.

Írta: Dr. BEÖTHY KONRÁD egyet. rk. tanár, törvényszéki orvos, Pécs.

Azok a sérülések, amelyek az ember bőrében legalább az irharétegig hatolnak, heggel gyógyulnak. A sérülés nem vérzik mindig, nem is tátong, hanem egy idő múlva megáll a vérzés s megkezdődik a gyógyulás folyamata. Az elpusztult szövetek helyén megjelenik az a kezdetben piros, később pedig mind halványabb és halványabb szövet, amit hegnek nevezünk. A sérülés kiterjedésétől függően a heg lehet vékony, finom, vonalas és nagy, kiterjedt, lapos, mély heg is, amely utóbbit vaskos hegnek nevezünk. Metszett sérülés után visszamaradó heg úgy keletkezik, hogy a sebszélek összefeksznek, összetapadnak s éppen azért az ilyen hegek legtöbbször síma szélűek, egyenes lefutásúak, alapjuk felett könnyen elmozdíthatók, vagyis nem terjednek a mélybe és nem nőttek össze szorosan az alattuk fekvő szövetekkel. (Szövetek alatt a testet alkotó elemek összességét értjük.) Ha a sérülés mélyebbre terjed és különösen, ha ahhoz fertőzés is társul, akkor a sebnak a gyógyulása már nem olyan egyszerű, hanem módosult. Ilyenkor szabálytalan hegek keletkeznek, amelyek esetleg nem is mozdíthatók el alapjuk felett, hanem azzal szorosan összetapadnak. Amikor valakin heget lát az ember, nem kell azt gondolnia, hogy ezek a hegek feltétlenül sérülésből származtak, mert sok olyan természetes megbetegedést ismerünk, amely heggel gyógyul. Ragyás arcú embereken a himlő hagyott hátra számos, apró, tölcészerű heget. Közönséges „pattanás” gyógyulása után is maradhat vissza heg, éppenúgy, mint bőrfarkas után, amely nem más, mint az arc bőrének gümőkóros fertőzése; ezenkívül keményfekély is hagy hátra heget.

Azok a hegek, amelyek sérülések után maradnak vissza: nagyon különböző alakúak és kiterjedésűek. Alakjuk és kiterjedésük attól is függ, hogy a sérültek milyen kezelésben részesültek, nem változtattak-e rajta azért, hogy a sebszéleknek a kiegyenesítésével a gyógyulást megrövidítsék, stb. Mert, ha ronsolt szélű sebbel kerül valaki orvoshoz, akkor egyrészt a fertőzés elkerülése céljából, másrészt pedig azért, hogy a heg ne torzítson, a sebszéleket egyenesre operálják, összevarrják s így a hegeknek az alakja nagyon változhatik.

A heg a környezetétől elüt. A kifejlődött hegekben vérerek nincsenek. Elpusztulnak benne a hajtüszök és a bőrmirigyek is. Éppen ezért a külvilág szennye nem tapad a heghez annyira, mint a fagygyus, más testrészen s ezért marad fehér a heg. Ha a heg nagyon nehezen látható, akkor úgy tesszük jobban láthatóvá, hogy környezetét egy kissé megdörzsöljük, amikor is a véregekben szegény heg fehér marad, de környékétől annál jobban elüt.

Ha valamilyen sérülés után heg marad vissza: az onnan el nem tűnik. Fiatal korban szerzett hegek öregkorban is láthatók maradnak. Heget csak úgy lehet eltüntetni, hogy új heg marad vissza utána. A hegnek a színe nem mindig egyforma. A sérülés begyógyulása után fellépő heg először piros s ilyen marad 3–4 hétig, majd szürkésfehér lesz, amely nemcsak egész életen keresztül, de halál után is meg-

marad egészen addig, amíg a holttest a rothadásos gázképződés miatt olyan nagyfokú feloszlásba nem kerül, hogy a heg akkor már felismerhetetlenné válik. Ha a heg egyszer végleges színét elérte, akkor nincsen semmi olyan jelünk, amelyből meg tudnók mondani, hogy az két, tíz vagy húsz évvel ezelőtt keletkezett-e. Csak azt tudjuk mondani, hogy a fehér heg idősebb, mint a vörös. A heg alakjából a sértő eszköz alakjára is következtetést vonhatunk bizonyos esetekben. Tompa erőszakos behatás okozta zúzott és szakított seb szabálytalan, többé-kevésbé kiterjedt heget hagy hátra, alattuk nem ritkán csontmegvastagodást (csonttörés utáni csontheget) is ki lehet tapintani. Lőtt sérülés után visszamaradó hegek, ha a sérülés csupán néhány cm távolságból történt, — a lövedék átmérőjénél valamivel nagyobbak, szabálytalanul kerek, környékükön beékelődött lőporszemcsékkel. Ha pedig olyan távolságról történt a lövés, ahol a lövedéken kívül más lövéshatástényező (fojtás, füst, láng, stb.) már nem érvényesült, akkor a heg kisebb, mint a lövedék átmérője. A csontokon és az izmokon áthatoló lőtt sérülés hege a kimeneti nyílásban nagyobb, mint a bemenetiben. Vágott sérülések hegei, ha azok merőlegesen érik a testet, hosszúságban megfelelnek a sértő eszköz éle hosszúságának, később azonban a zsugorodás következtében valamivel rövidebbek lesznek.

Égési sérülések hegei nagyok, szabálytalanok, kezdetben lágyak, később ezek is zsugorodnak s az ily heg alakatlan lesz, mert a heg kezd megvastagodni s éppen ezért hívják ezeket *vaskos* hegeknek. Sebészeti műtétek után a varratok nyomai szépen meglátszanak. Kicsiny, háromszög alakú sérüléseket s utána ugyanilyen hegeket lehet látni *pióca* harapás után. Oltás után a felkarokon vagy combokon találunk hegeket, amelyek kerek. A gümőkóros, vérbajos hegek szabálytalanok, besüppedtek és nem egyforma vastagok, hanem helyenként vékonyabbak. Ezt a kétféle heget nem könnyen lehet egymástól megkülönböztetni. Ha a nyirokesomókban van gümőkór (skrofula) vagy a csontok egyszer csak „kifakadnak“, akkor szintén maradnak vissza hegek, amelyek szabálytalanok, besüppedtek, alapjukkal összekapaszkodtak. Ha a mellettük levő nyirokesomók is meg vannak nagyobbodva, akkor nyugodtan mondhatjuk, hogy ezek nem lőfegyver sérüléstől származó hegek, hanem beteges elváltozások után visszamaradtak.

A vérbaj a betegség második szakaszában a hát- vagy a nyakon és lábszáron barna foltokat hagy hátra, ha pedig a vérbaj a harmadik szakaszba került (a vérbajnak ugyanis három szakasza van), akkor besüppedt hegek maradnak vissza. A személyazonosság megállapításánál nagy szerepet játszanak az úgynevezett *terhességi* hegek is, amiket a hasbőrén találunk meg nagy számmal.

Szűrt sebek hegei általában keskenyek; a sértő eszközre csak nagy óvatossággal nyilatkozhatunk a hegek milyensége után. A nyelven is találunk néha hegeket, nyelvharapás után pl., amit nehézkóros rohamokban (epilepsia) szenvedőknél mindig keresünk is. Ezeket a görcsös eszméletlenség alatti nyelvharapásra vezetjük vissza. Ennek keresése és megtalálása azért fontos, mert nehézkóros rohamban halhat meg az ember s ennek semmi más tünete nincsen, mint éppen a nyelvharapás utáni hegek,

vagy pedig maga a friss nyelvharapás. Morphinistáknál számos heget lehet találni a combok és a karok külső oldalának bőrén. Ezek arra mutatnak, hogy a morphinisták saját maguknak adták be a morphiumpot bőralá fecskendezve, a szúrások elgennyedtek s eme gennyedés után maradtak vissza a hegek.

Marhatolvajok között az a szokás, hogy az állat bőrébe égetett heget újabb égetéssel akarják eltüntetni s más monogramot égetnek a marhák bőrébe.

Személyazonosság megállapításánál nagyon fontos dolog az, hogy a hegeket, azoknak a számát, az egyes testrészekben való elhelyezését, hosszúságukat, szélességüket, stb. mindig a legnagyobb pontossággal határozzuk meg, mert hiszen hegeket nagyon sok emberen lehet találni, de ezeknek csak akkor van bizonyító erejük, ha az összes hegeket egy emberre tudjuk vonatkoztatni.

A BTK. 303. §-a „feltűnő eltorzítatást“ is említ. Elsősorban a fejre, nyakra és az arcra vonatkozik ez. Ezeken a testrészekben elszórt sérülések okozhatnak feltűnő eltorzítást. (Pl. elhúzódik a sérült szája, szemhéja kifordul, stb.). Egyik kellemetlen következménye a hegeknek az, hogy azok *rákosan* elfajulhatnak. Különböző égési és szifilisz (bujakóros) hegben megtalálhatjuk ezt az elfajulást.

A rákos elfajulás más sérülések hegeiben ritkán fordul elő. A hegekből kiinduló rákok néha csak nagyon hosszú idő múlva jelentkeznek. Ismerünk olyan rákokat, amelyek a hegben 18, 38, 51 és 55 év múlva jelentkeztek, tehát az okozati összefüggést ilyen hosszú idő múlva is meg lehet találni. Tibetben a hegyi lakók a nagyon magasán fekvő fensíkokon (3–4000 méter) éjjelenként parázssal töltött edényt cipelnek magukkal a dermesztő hideg ellen s ezeknek az embereknek a hasbőrén keletkezett égési hegekben sokszor lehet rákos elfajulást látni. Más kellemetlen következménye a hegeknek az, hogy a mozgásokat korlátozhatják. Izületek felett, végtagok hajlító oldalán lévő, fájdalmas hegek ezek s nemcsak korlátozzák, de fel is függeszthetik a mozgásokat. A tenyéren vagy a kézen máshol keletkezett hegek pedig munkaképtelenséget idézhetnek elő.

1664. augusztus 1. Montecuccoli és a török nagyvezír között Szent-Gotthárdnál nagy csata folyt, melyben a császári fővezér győzött.

1505. augusztus 10. Rákoson megtartott országgyűlésen a rendek azt a határozatot hozták, hogy „miután az ország pusztulásának főokát az idegen királyokban találják, azon esetre, ha Ulászló (1490–1516) fiúutódok nélkül találja kimulni, sohasem fognak többé külföldi fejedelmet királlyá választani“.

1849. augusztus 13. Kétségbeesett harcok után és Kossuth beleegyezésével, Görgey Világos mezején letette a fegyvert — nem a győzött osztrák, — hanem az orosz kezébe.

1001. augusztus 15-én ünnepélyesen megkoronáztatta magát István király, királyaink legnagyobbika.

1794. augusztus 20-án Martinovics Ignácot letartóztatták, mert „a fennálló kormány és alkotmány felforgatását és az alsóbb nemesség és a polgárság segítségével a köztársaság szervezését tűzte ki.“ A bécsi kormány őt Hajnóczyval, Sigvayval, Szentmarjayval 1795 május 18-án, a budai Vérmezőn lefejeztette.

1310. augusztus 20-án Tamás érsek Székesfehérvárt Károly Róbert (1308–1342.) királyt a Szent Koronával avatta Magyarország királyává. Károly ez alkalommal II. Endre buláját (1222.) is megerősítette.

Kincses Erdély.

Írta: Gáspár Gyula.

II.

Erdély népe.

Erdély régen a lelki-szabadság földje volt. Ott már a XVI. század közepén kimondták, hogy hite felett mindenki saját maga dönthet. Azóta az írott-törvényt valóságban élték is. Jellemző erre az ősi székely közmondás: minden vallás jó vallás, csak a kárvallás a rossz vallás. Sajnos, húsz év óta az a három nemzet, amely a fejedelmi Erdély országgyűlésein ezt a fennkölt végzést hozta, az ősi közmondásnak csak a végét ízlelgeti. A szabad vallásból csak a kárvallás maradt magyarnak, székelynek, szásznak egyaránt. A régi három nemzet mellé beszivárgott a havasokon át a negyedik is. Évszázadokig csendesen meghúzódott a havasi esztenákban, aztán leereszkedett a völgyekbe. Egyik után jött a másik, alattomosan, csendben. Itt-ott földet szereztek maguknak és várták a „jobb időt”. És a „jobb idő” elérkezett. A háborúban kifáradt, elcsigázott magyarságot orvul megrohanták és elrabolták tőlük a Tündérkertet...

Erdély bronzkori őslakóiról keveset tudunk. Az írott történelem korában dákok laktak itt, akiket a római birodalom Krisztus után, az első században leigázott és uralmát csaknem 150 esztendeig fenntartotta. Erről, a történelmi könyvek lapjai közé temetett népről keveset kellene szólnunk, ha a légből kapott román őstörténet-kutatás nem ásta volna ki sírjából. A XVIII. század végén néhány tudóskodó román pap, az eddigi walach vagy oláh néven ismert nép származására új tantételt állított fel hirdetett és terjesztett. Ez volt a híres dáko-román elmélet. Az elmélet a történelmi forrásokból indul ki és elmondja, hogy az Erdély földjén lakó hős dák népet hosszas harcok után legyőzte Róma világbirodalma. Királyuk Decebál, mikor látta, hogy országa elveszett, végső elkeseredésében kardjába dült. Így jutott a dákok földje a rómaiak kezére. Itt szervezte meg Róma keleti határvédő seregét és itt építette föl kelet bástyáját: Dácia tartományát. Róma uralma aránylag kevés ideig tartott (150 év). Uralmuk nyoma néhány hadi-út, táborhely és az Orsova közelében levő Traján-híd emlékének kívül alig látható Erdély földjén. A dáciai uralomnak talán legmaradandóbb emléke a Traján-oszlop Rómában.

Ennyi mindössze a történelmi mag, amiből kiindultak a dáko-román elmélet „híres” tudósai.

A néhány adatra épült történelmet elkezdtek tehát mesével foltozgatni. Valóságos mesekört és színes nemzeti dicsfényt kerekítettek a száraz adatok köré. Szép szavakkal, színes mesékkel díszítették fel a dákok hősiességét, de nem sajnálták a dicséretet a római vitézekről sem. Két oldalra szórták a vitézi dicsőséget, mert mindkettőt őseikül akarták fogadni. Elméletük szerint a római vitézek letelepedtek Erdély földjén, majd összekeveredtek a legyőzött ellenséggel, csakhamar összeházasodtak és ebből született a „dicső” román nemzet.

Hát ez így nagyon szép, de vajjon mi a valóság?

Vajjon 150 év alatt két nemzetből harmadik alakul? Magyarországon 150 évig uralkodtak a törökök és hiába keressük az új népet: nincs. A másik gyenge oldala a dolognak: a Dáciában táborozó rómaiak csak tartománybeli, főként balkáni idegen nyelvű légiók voltak. Hogy keletkezhettek hát két idegen népből az a román nemzet, mely Róma egyedüli törvényes örökösének mondja magát? Am hagyjuk ezeket az érveket. Ezek felett még vitatkozhatnak a szűk látókörű dáko-román elmélet tudósai, de a történelmi igazságok felett nem.

Minden nép, ha új országot foglal el, a földrajzi elnevezéseket átveszi a legyőzött néptől. Ez a legkényelmesebb és ősi, emberi-tulajdonságokon alapuló szokás. Ha tehát a románok a rómaiak egyenes leszármazottai, annál inkább őrzik a régi táborhelyeken keletkezett városok ősi nevét.

Lássuk, hát hasonlítsuk össze ezeket a városneveket. Vajjon melyik nyelvből származnak? Az eredmény meglepő.

Római: Magyar: Román:

Napoca = Kolozsvár = Cluj (Kluzs).

Potaissa = Torda = Turda (Turda).

Apulum = Gyulafehérvár = Alba Julia
(a magyar név szó szerinti fordítása).

Porolissum = Mojgrád = Moigradu
(szlávból vette a magyar is).

Dierna = Orsova = Orsova (a kiejtés azonos).

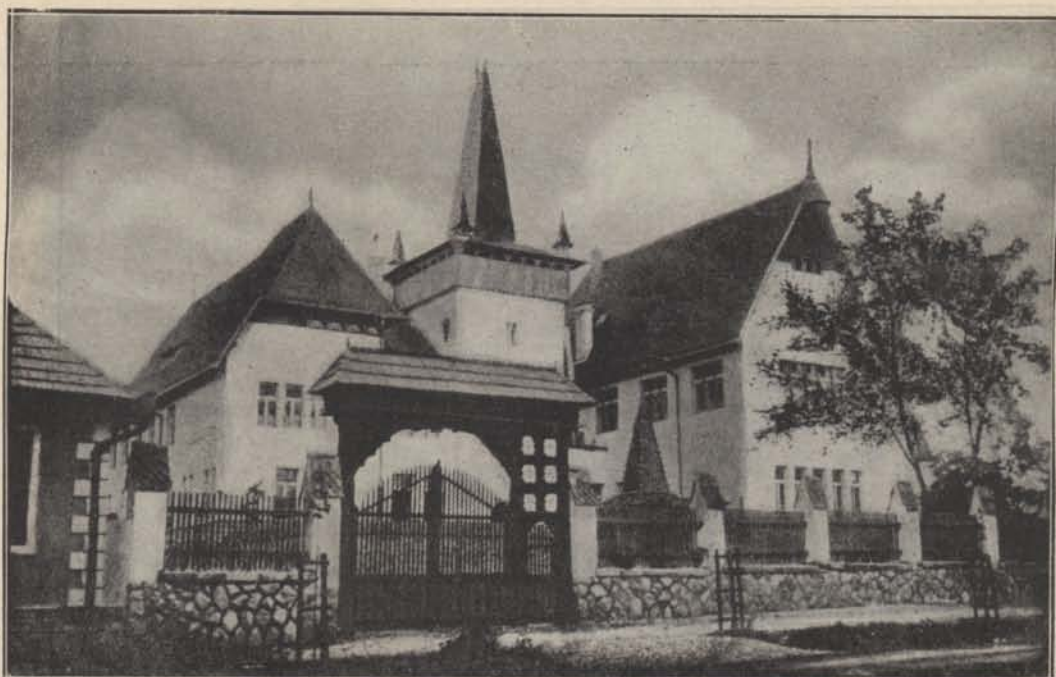
Utolsónak hagytam a dákok fővárosát, melyet régen Sarmiseghetuzának neveztek, a rómaiak pedig Traianus császár emlékére Ulpia-Traiana névvel tisztelték meg. Ennek közelében épült Hátszeg község. A híres dáko-román utódoknak természetesen egyik vagy másik néven kellene ismerni. Ez azonban nem így van. Kölcsönvették a magyar elnevezést és elkeresztelték Hategul-nak. Vajjon elfelejtethi bármelyik nép elpusztult fővárosa nevét? Nem, kétségtelenül nem. Mi ma is tudjuk, hogy Moldvában Jasi város az ősi magyar Jászvásár névből alakult át. És ha köznépünk nem is tudja, hogy Etelköz mai nyelvünkön Vízközt jelent (vete, vészi finn nyelven: víz), magát az elnevezést nem felejtette el. Pedig már ezer éve elmúlt, hogy nem lakunk ott.

A felleges dáko-román elméletet egyszerűen besorolnók méltó helyére, a történelmi tévedések csoportjába, ha a gyerekes eszmék nem váltak volna végzetes kárunkra. A téves eszméket először figyelemre sem méltatta senki. Csak a balázsfalvi papi kollégium falain belül tenyésztek. Innen azonban a végzett papok kivitték a nép körébe és szélben hosszabban hirdették. Rövidesen egész irodalmi kör keletkezett a dicső eszmék szolgálatára. A múlt század végén az eszme apostolai tovább mentek ennél is. A nyugati országokban és Amerikában kezdték hirdetni római-származásuk tanát. Hozzájárult ehhez a magyarságra káros osztrák politika és a bukaresti pénzintézetek aknamunkája is. A nagy román bankok az erdélyi városokban fiókokat nyitottak és minden eladó magyar nagybirtokot megvásároltak fajtestvéreik részére. Így évenként sok ezer hold föld jutott magyar tulajdonból román kézbe.

A felületesség és gondatlanság készítette elő Erdély vesztét. Ehhez már csak a szerencsétlen végű világháború kellett és betetőződött a baj. A

Sepsiszentgyörgy.

Székely múzeum.

Brassó.

Csendlaktanya.

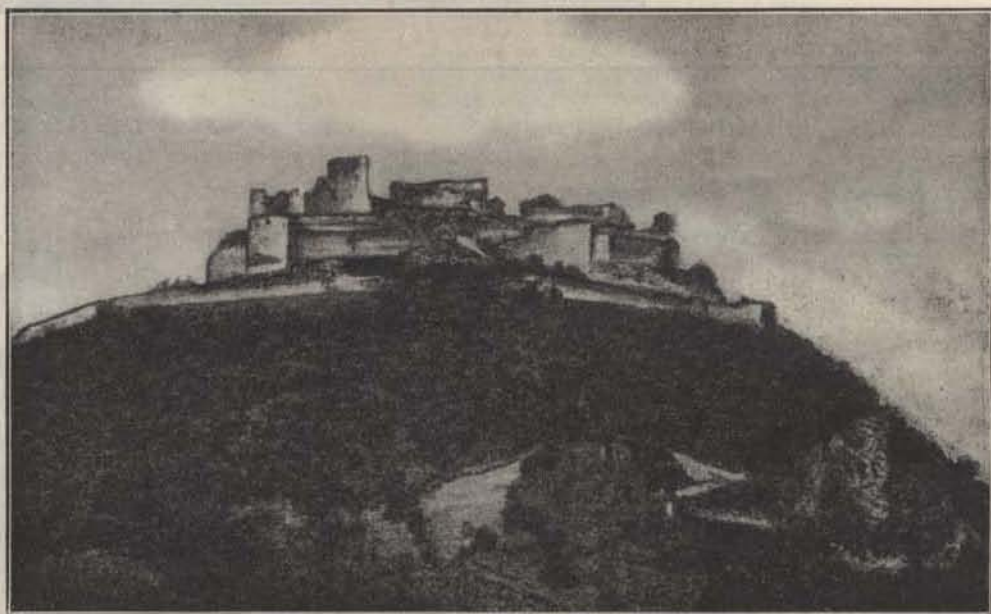
Székelyudvarhely.

Budvár.

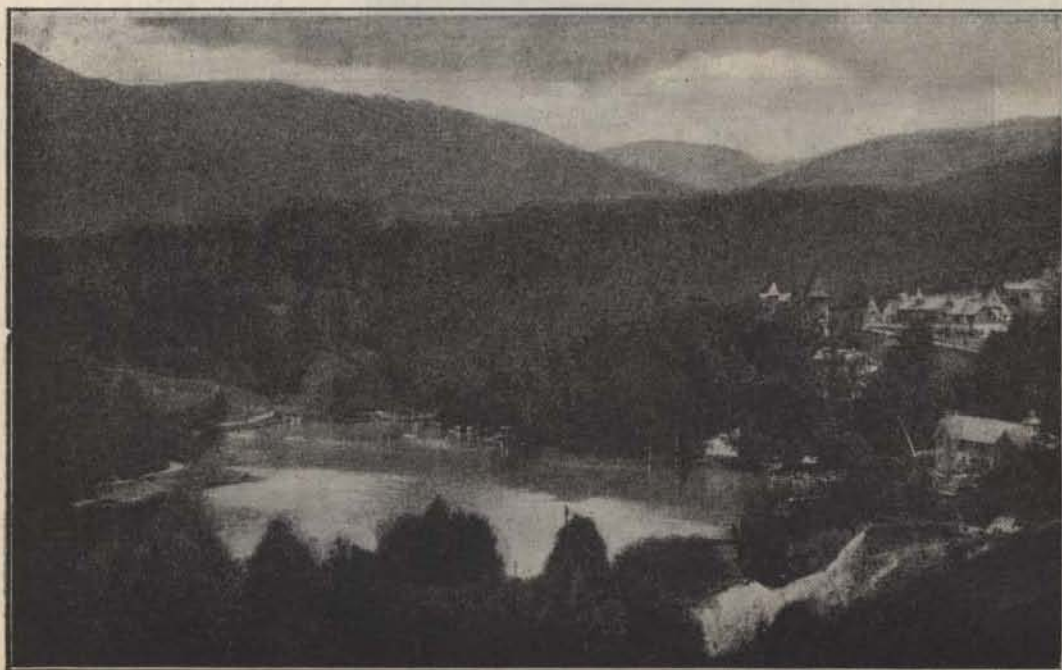

Segesvár.

Déva.
Várrom.

Szovátafürdő.

Tusnádfürdő.

Zilah.

Meszes-hegyi részlet.

Herkulesfürdő.

Cserna-híd.

hegyeken át beszivárgott pásztorok utódai vértelen dicsőséggel diadalt ültek.

A délibábos román elméletéhez még csak ennyit. A román nyelvben kétségtelenül felfedezhetünk római származású szavakat. Hogy honnan kerültek ide? Róma bukása után Itália földjét számos népvándorláskori horda pusztította és rabolta. Ezek elől a hegyek pásztornépe elmenekült. Egyik részük Albániába, másik részük Isztria félszigetére jutott. Innen vándoroltak tovább kelet felé. Nyomukat a maradványokból felfedezhetjük ma is. Mikor aztán a legeltető pásztorok eljutottak Harasalföldre, megtelepedtek és a szláv népekkel összekeveredtek. Eből alakult a román nemzet. Az elfutott pásztorok műveltségi foka az elhozott szavakból megállapítható: a kenyér (pamó = peine), víz (aqua = apa) kutya (camis = ceine) fogalmát ismerték, de a templomot (latin: templum, román biserica) nem.

Erdélybe szivárgásuk már az Árpádházi királyok korában megkezdődött, de tömegesen csak II. József alatt, a XVIII. században költöztek be. Főként saját fanariota fejedelmeik kegyetlenkedése miatt. A feljegyzéseink walach, wlach, oláh vagy móc elnevezés alatt ismerik. Erdélyben aztán békeségben annyira elszaporodtak, hogy ma már több mint kétmillió románnal kell számolnunk.

Az erdélyi román életszintje jóval magasabb, mint az Okirályságbelieké, de műveltségben meg sem közelítik a magyarokat, székelyeket és szászokat. Búbos, magastetejű faházaikban a kecskékkel és szárnyasokkal együtt laknak. Még Kolozsvár külvárosában, a Kálvária-utcán is látható ilyen emberkecske együttélés. Pedig az ott lakó öreg román fia úri- és nőifodrász, lánya pedig irodakissasszony.

Erdély magyarsága a honfoglalás idején költözött be a folyók völgyébe. Valószínűleg szláv lakosságot találtak ott, mert a helységnevek közül igen sok szláv eredetű. Szent István idején és talán már a fejedelmek korában, Erdély népét a Gyulák kormányozták. Ezek családja a magyar királlyal rokonságban állott. Az Árpád-királyok idején az uralkodó király fia, mint „ifjú király” kormányozta Erdélyt. Ezt a tisztséget később az erdélyi vajdák, majd a fejedelmek, később pedig a gubernátorok vették át. Az erdélyi magyarság az anyaországgal szerves kapcsolatban hosszú évszázadokon keresztül önálló életet élt.

Az erdélyi magyarság származásban, fajban és szellemben azonos az anyaországi magyarsággal. Házuk tája rendes, gondozott, ruházatuk egyszerű, de csinos. Történelmi joguk a drága földhöz elvitathatatlan.

A magyarok édestestvérnépe, a székely, Erdély keleti sarkában lakik. Számuk meghaladja a félmilliót. A történelem során az öt székely székből éltek. Ezek a székely székek: Udvarhelyszék, Csík-szék, Háromszék, Maros-szék és Aranyosszék. A székelyek magukat a húnok utódjának tudják. Hitüket igazolja, hogy a híres hún-magyar mondanakört ők őrizték meg a legtisztábban. Rika-erdeje és Budvár-hegy elnevezés szintén erre mutat. Lehet azonban, hogy hún-magyar-avar keveredésből alakult ki a mai székely nemzet. A székelyek megőrizték eredeti népszokásaikat, meséiket és mondáikat. Nyelvjárásuk ősi és eredeti. Házaikat rendszeren kőalapra, fából építik. A székely boronaház a faépítészet törvényei szerint, átlós-kötéssel készül, a gerendaközö-

ket fiók-gerendákkal és deszkákkal töltik ki. Teteje zsindeyes, de újabban már épül cserepes vagy palatető ház is. Gazdasági épületeik, a csűr és istálló, szintén fából készül és iskolával fedik. Az udvart a szépen faragott székely-kapu választja el az utcától.

A székely megbízható, nyílt, becsületes és dolgozó nép. A székely falvakban a lopás, rablás a legnagyobb ritkaság. Régi katona, harcias vérék azonban táncok alkalmával sokszor verekedésre, bicskázódásra ragadtatja őket. Késük, a hírhedt székelykacorka sokszor megcsapolja a legények lobogó véréit.

A szászokat Erdélybe II. Géza királyunk (1141—1146) telepítette be. A Barcaság termékeny földjén és Beszterce környékén élnek. Nagyon zárkózott nép. Erdély más népeivel sohasem barátkoztak és nem keveredtek. Közigazgatás szempontjából — a székelyekhez hasonlóan — székekben éltek. Vezetőjük a szászok grófja volt. A hitújítás korában Hontér János vezetésével luteránus hitre tértek. Különösen híres összetartásuk, műveltségük és kitűnő kereskedelmi érzékük.

A szászok falusi házaikat kőből építik, cseréptetővel. Rendszeren félkontyfedelű földszintes a ház és tűzfalának alsó szélén, az ablakok fölött párkány fut végig. Kapujuk magas, boltíves és téglakerítésre támaszkodik. A kapuk szárnya zárt, kemény deszka, amelyen nem lehet keresztüllátni. A szász szorgalmas földműves nép. Nyelvük, a szász-nyelv igen nehezen érthető. Iskoláikban azonban az irodalmi német nyelvet tanítják. Három főcsoportban élnek. Ezek: Burzenland (Brassó vidéke), Altland (Nagy-szeben vidéke) és Nösnerland (Beszterce környéke). Gót ízlésű templomaikat legtöbb helyen erődszerű kőfal veszi körül.

Erdély ötödik népe az örmény. Hazájukból örmény-katolikus hitük miatt a közeli századokban ülték ki. Erdélyben a székelyek között Csíkban és Szamosújvár környékén találtak menedéket. Jórésztük már beolvadt a magyarságba. Híres, gyakorlott kereskedők. Legtöbb közülük az új hazában már jelentős vagyont szerzett.

Erdély, a lelki-szabadság földje rabságba jutott. A testi rabság azonban nem győzheti le a szellemet. A szabad Erdély fel fog támadni, mert fel kell támadnia.

Hisszük erős hittel ezt a történelmi alapigazságot.

A feltámadás napja közeledik.

És ez a nap igazságot ad Erdély rab népeinek.

1541. augusztus 25-én Szolimán Ó-Budán táborba szállt. Sátrába hozatta a gyermek János Zsigmondot (Szapolyay János fia) és míg vele enyelt, katonái kis csapatokban Buda várába lopóztak és azt ezzel a csellel kezükbe kerítették.

1278. augusztus 26-án IV. László (1272—1290.) és Rudolf német király Ottokár cseh király hadát Dürnkruut és Stillefried táján legyőzték. Ottokár elesett. Egy kun katona ölte meg. Magyar fegyverekkel erősítették meg Rudolf trónját és segítettek lerakni a Habsburg-ház világraszóló hatalmának alapkövét.

1526. augusztus 29-én, délután 4 óra tájban kezdődött meg a mohácsi nagy csata, mely alig két óra múlva, a magyar sereg teljes megsemmisítésével végződött. Vagy 24.000 vitéz, két érsek, öt püspök holtteste borította a csatateret. Lajos király is ekkor halt meg, a csata után meneküléskor.

A propaganda eszközei.*

Fontosság szerint, a propaganda szellemi anyaga kétségtelenül megelőzi a szellemi harc eszközeinek ismertetését.

Mégis tárgyalom a propaganda eszközeit és csak azután beszélek a propaganda szellemi anyagáról. Felesérem a sorrendet, mert a nagyközönség és a gyanútlanul bolyongó ember, a valóságban rendszerint előbb veszi észre a propaganda eszközeit és csak utóbb magát a propaganda-tevékenységet.

A propaganda eszközeinek a száma megmérhetetlen, hiszen nap-nap után új ötletek új technikai megoldásokat vetnek fel, kimerítő felsorolásuk tehát meghaladja emberi képességeinket. Új helyzetek új módszereket s új eszközöket is termelnek. És ez annyi féle lehet, ahány megoldásra váró feladat csak felmerülhet.

Ötletes propagandavezető, az eredményes vezetőnek pedig ilyennek kell lennie — az eléje tornyosuló és megoldásra váró feladatokhoz mérten gondolja ki és alkotja meg a legkülönbözőbb propaganda-eszközöket. Ezek első pillanatra lehetnek hihetetlennek látszó, nevetségesek. Az eredmények mondják azután meg, hogy helyes vagy helytelen volt-e a feltevés, vagy elgondolás.

A propaganda eszközeinek részletes tárgyalása és azoknak példákkal való megvilágítása valóságos mesevilágba visz el bennünket. Egyik ámulatból a másikba esik az ember. Sokszor olyan egyszerűek, másszor olyan bonyolultak, hogy az embernek az előbbieken mosolyogni kell, az utóbbiakon pedig méltán eltöprenghet.

A propaganda vizsgálatának legérdekesebb része ez, mert egyúttal világot vet a propaganda sokoldalúságára is. Ezért is beszélek róla többet, részletesebben. De érdemes ezzel bővebben foglalkozni azért is, mert ebből tanulhatunk a legtöbbet. Ez nyitja ki és tágitja szélesre tisztánlátásunkat. Ha ezeket megértjük, nem kell annyi magyarázat a propagandával szemben való védekezéshez sem. Megtanuljuk belőle, hogyan kell az ártalmas híreket fogadnunk, kiértékelnünk, megtörtént mindennapi esetekből a következtetéseket levonnunk, a hibákat jóvátennünk, védekeznünk.

Rendszert felállítani és úgy megbeszélni a propaganda eszközeit, nem lehet. Olyan sorrendben próbálom tehát őket felsorolni, ahogyan az ember az életben találkozhat velük. Nem is a sorrend a fontos, mert minden eszköz és a vele végrehajtott példának felhozott propagandaeset magában is teljes egész s nem érinti szükségképpen a többi eszközöket.

Tehát lássuk a szellemi harc eszközeit.

A színpad.

A szórakozni vágyó ember tömeggyülekező helye a színház és kabaré, hol a propaganda egyszerűen kitenyészti félelmetes fertőző bacillusait. Olyan tág tere nyílik erre, az előadásra kerülő céltartós színdarabban, hogy jobbat el sem lehet képzelni. A gyanútlan néző pedig szívja magába a szót anélkül, hogy ideje lenne arra, hogy észrevegye a mérget. Meghatott szívvel, vagy nevetve kacagás közt fertőződik és amikor a néző az előadás végén

* Szemelvény vitéz Csikós Jenő őrnagy most megjelent „A másik front...” című nagy sikert elért könyvéből.

távozik, észrevétlenül bacillushordozójává lesz egy előtte ismeretlen betegségnek, melynek bomlasztó propaganda a neve.

Gyakran emlegetett, régi példái voltak ennek azok a színdarabok, melyeknek témája a magyar katonatiszt, jobban mondva a magyar huszártiszt körül forgott.

Ma már javult e téren, de még most is vannak olyan kilengések, melyek talán sohasem maradnak el, holott hatásuk: a fegyveres erő kifigurázása, mintha csak ellenségeink írának és rendeznék őket.

Láttuk a színpadi generálist, harmónikás nadrággal, kifejezéstelen arcával, a fiatalkori bűnök, dorbézolások, mulatozások, éjszakázások következményeivel egész megjelenésében. Nem tudott mást, csak köhécselt, nehezen mozgott és imitt-amott mondott sületlen mondatot, mely derűtséget okozott.

Utána következett a kapitány, vagy főhadnagy úr. Ez már egy igazi legény volt. Sose láttam, hogy egy darabban jött volna be a színpadra. Az ajtó kinyitása után először egy sapka, azután egy kard repült be és csak azután a kimulatott s persze becsipett ember. Ennek az egész színdarab alatt semmi más foglalkozása nem volt, mint a szerelem, a dorbézolás, cigányozás, duhajkodás.

Ahogy beért a színpadra, megjelent persze az elmaradhatatlan tisztiszolga is, kinél ostobább és szentelenebb ember nem volt a földön. Ez intézte gazdájának összes ügyeit, ismert mindenkit és intézkedéseivel nagy derűtséget okozott. Ismerte az összes nőket, akikkel gazdájának összeköttetése volt és mindegyiket úgy kezelte, mintha a főhadnagy úr csak ráhallgatott volna.

Dehát az őrmester sem maradhatott el. Ez volt a fénypontja az előadásnak. Megjelent a szeméig érő, faggyúval hegyesre pedert bajuszával, cipőgombszerű szemeivel és a bortól karminvörös arcával. Olyanokat ordított a színpadon, hogy az ember a nézőtérre is megrettent. A legtöbbször a szakácsnéval boronálta össze a szerző, mert az ilyen embernél mi lehet fontosabb, mint az evés és az ivás. Kettejük jelenetei nagy sikert hoztak.

Ki is volt még hátra az együttesből? A színésznő! Ez úgy járkált ki és be a laktanyába, mintha egész életét ott élte volna le.

Az ezredparancsnok lánya ugyancsak nem maradhatott ki, mert ez volt a komoly szerelem. Almodozó lélek volt, aki nem vett észre semmi mást, mint a romantikát. Jólnevelt, ideáljáért mindenrekész teremtsnek mutatkozott.

Néha az ezredes is megjelent, amikor a fiatalok ügyeit kellett elintézni és jó útra téríteni. Jóakaratu bácsinak ábrázolták, aki a felesége befolyása alatt állott és még csak tiltakozni sem mert az olyan dolgok ellen, melyeket felesége elhatározott.

Természetes, voltak a darabnak mellékszereplői is, melyek ugyan nem voltak fontosak, de elmaradhatatlanok. Huszárok, lovak, rengeteg kutya, pincérek, cigányok. Ezek mind az elmondottakhoz alkalmazkodtak és szerepük ennek megfelelő volt.

Ma és minden komoly időben lehet-e egy ilyen tartalmú és így beállított emberi tulajdonságokkal rendelkező színdarabtól azt várni, hogy az közelebb hozza a polgárembert a katonához? Az ifjúságot a fegyver és harc tiszteltetéséhez? Így valóban nem lehet férfi — és katonalelkű nemzedékeket nevelni.

Az ilyen színdarab hazudik és bomlaszt. Hazudik, nem mond igazat, ha a magyar huszártisztet és annak munkáját így írja le. Szeretném egyszer megmutatni az ilyeneket íróknak, az általuk duhajnak, mulatósnak, szerelmek után futkosó katonának egyetlen munkanapját. Reggeltől-estig. Bejelentés nélkül. Észrevétlenül. Az író csodálkozna a legjobban megrajzolt alakjain. Reggeltől-estig szakadatlan munkát, tanítást, oktatást, önképzést, fegyelmet, rendet, igaz megértést találna. És nem találna egyetlen esetben sem olyan hangot, mint amilyent ő vitt a színpadra, hanem találna megértő beszédet, melynek minden szaván megérzik az egymás megbecsülése. Olyant, ami magyar és magyar között elképzelhető.

Közben megmutatnám neki a ma huszárörmes-terét is. Elszégyelné magát. Találna egy egyenruhában járó józan, kötelességtudó magyar embert, ki nem vörösképu, nem ordít és nem réme a laktanyának, hanem körültekintő, szolgálatkész, képzett, mindig mértéket és rendet tartó valaki.

Megmutatnám a laktanyát is, ahol nem hancurozhatnak kényük-kedvük szerint oda nem valók.

Ha ez nem így volna, ha nem a szakadatlan, munkaidőt nem néző, komoly munka folya ott, lehetséges lett volna-e a Kárpátalja megszállását egészen újonc legénységgel végrehajtani?

De nézzük most meg a nézőt és a színdarab rá való hatását. A közönség nevetett, mert polgári életétől annyira elütő valamit látott és az, amit látott, olyan groteszkül pergett le, hogy azon csak nevetni lehetett. A színházlátogató ember nem keresi az igazat. Csak szórakozni akar. Azt meg megkapja. Nevetve eltelik az ideje. De ha nevet is, véleményét a végén megalkotja. A nézők nem látják a valódi, igaz katonaéletet. Bizonyosan tudom, hogy a nézők közül a férfiak örültek, hogy nem ők azok a katonák, az asszonyok pedig hálások voltak a sorsuknak, hogy nem az ő uruk volt az, akiket a színpadon láttak.

Az ilyen színdarabok mételyezték a magyar közvéleményt és terjesztettek rólunk külföldön is olyan hamis híreket, melyeknek megcáfolása vagy teljesen lehetetlen, vagy nagyon hosszú időbe került volna.

A kabarékban előadott rövidebb lélekzetű és sikamlós kis jelenetek, párbeszédek, aktuális tréfák, még nagyobb előnyt biztosítanak a propaganda eredményességének, mint a hosszabb, több felvonásos színdarab. Itt minden egyes kis jelenet teljes egész, tartalma különféle s ez hozza magával azt, hogy különböző propagandaanyagot lehet elhelyezni, az egyiket ebben, a másikat abban a kis előadásban.

A világháborús idők egyik nagy sikert elért tréfáját említem meg példaként, mely az egyik pesti kabaréból indult el országot behálózó útjára.

Két tipikus, felmentett kabaréalak jött a színpadra és üdvözölte egymást.

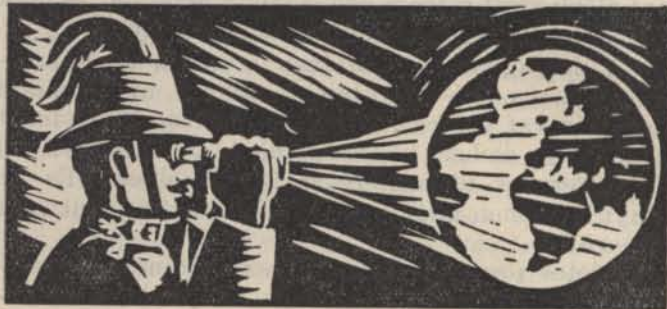
— Mi az, — kérdezte egyik a másiktól — maga még itthon van. Azt hittem, hogy már régen a fronton áll és mint egy oroszán küzd.

— Tudja mit? — felelte a másik — inkább vagyok én itthon egy élő kutya, mint odakint egy döglött oroszán.

Abban az időben, ha az ember ismerőssel talál-

kozott, már előre kellett őt figyelmeztetni, hogy el ne mondja ezt a „ragyogó viccet“.

Már magábanvéve az is izléstelen, hogy olyankor, amikor az ország hadrafogható emberei a legirtózatosabb emberi küzdelmet vívják, idehaza ilyen tréfa meg is születethetik, de hogy ez a tréfa a színpadról induljon el, undort keltő. Ma is érthetetlen az akkori cenzura vaksága, hogy azt a bomlasztást észre nem vette.

Portyázás.

Mostanában divatosak az olyan filmcímek, hogy három darab keres egy szerzőt, vagy három szerző keres egy darabot, tíz nő keres egy férfit, ötmillió keresi az örököszt, — hát még hány örökös a milliókat! — szóval több valaki keres egy valamit, vagy egy valaki keres több valamit, csupán az a fontos, hogy érthetetlen, tehát érdeklődést keltő legyen, ami mindennemű üzletnek első alapja. Ha az ember meggondolja, nem is egészen ügyetlen dolog, kis szójátékkal nagy pénzeket keresni, de nem azért mondjuk ezt, mintha irigykednénk.

Csupán az juttatta eszünkbe ezt a fejtörő keresőkét, hogy Genfben hétszáz terem keres egy lakót. Ez se rossz cím és nem is kitalált dolog, hanem valóság. A hétszáz teremben eddig a Népszövetség tányázott, de mivel már csak a titkárság maradt meg belőle, a gépirókisasszonyok megijedtek a kísértetiesen üres kastélytól és most „valahol a nagyvilágban“ keresnek maguknak új fedelelet.

A világ minden népének ez az állítólagos szövetsége tehát hontalan lett. Mindenütt húzódoznak tőle és szívesebben építenek a csavargóknak szabad-szállókat, mint a nemrégén még nemzetek sorsa fölött döntésre hivatott, világtörténelmi vezetőszerere jutott világszövetségnek valami szerény otthont.

Szívünk mélyéből — nem sajnáljuk ezt a szövetséget. Erdély s a Felvidék minden magyar panasza ebben a hétszáz teremben kallódott el, nyomtalanul. A mi számunkra a Népszövetség azonos volt Titulescuval és Benessel, se több, se kevesebb ennél. Ők ketten felváltva elnökölgettek és együttesen dirigáltak ebben a gyülekezetben, amelyről mindenki tudta, hogy a páriszkörnyéki békeszerződések biztosító intézete. Voltak idők, amikor végső pusztulásunk sötét képeit hozták a hírek Genfből, ahol ellenségeink otthonosan mozogtak és jobban éltek, mint Marci Hevesen.

Hanem hát, hol a tavalyi hó?! A hétszáz tükörfényes terem üresen kong s a vigyázónak hagyott portás is valamelyik kiskocsmában búsulgat a régi szép idők után, mikor még Titulescu asztalcsapkodása verte fel bóbiskolásukból ennek a bábeli gyü-

lekezetnek a delegátusait. Kong a hétszáz terem, mert a Népszövetség minden tartalmát és célját elvesztette abban a pillanatban, amikor — a románok is kiléptek belőle. Mert kiléptek s ha pedig ők kiléptek, mi más maradhatott belőle, mint hétszáz kísértetiesen néma, vádlóan üres terem?

Öreg erdélyi csendőrök, akiket a kor, vagy az elszakíthatatlan rögszeretet otthon tartott, húsz évvel ezelőtt bejelentették az új uraknál a nyugdíjigényüket. A románok legfelsőbb állami számszéke most hozta meg a döntést: a nyugdíj dukál.

Nem tréfálunk, igaz, amit írunk. Két évtizedig folyt a per a darabka megszolgált kenyérért, most azután — éppen most! — eldőlt. Hányan nem élnek már a régiek közül, akik a pert elindították! Mit nélkülöztek a húsz év alatt, ki tudná felmérni? S akik még életben vannak, akik az idegen uralom kegyetlen gátjain át is eljutottak valami kis életforráshoz, ugyan, hogy fogadják most ezt az elkésett alamizsnát? Éhezésnek, családok elkallódásának, a legsötétebb nyomorúságnak olyan rideg, lélektelen kigúnyolása ez, hogy az ember nem hiheti: emberek művelték ezt?

Mert, ha már húsz éven át tologatták ezeket az „aktákat“, akkor emberibb dolog lett volna az irattár jótékony süllyesztőjében hagyni az egész ügyet. Ez a döntés csak arra jó, hogy feltépjen régi sebeket és sorsuk sötét emlékeire ébresszen magyarokat, akik annyi idő alatt mégis csak meg tudtak kapaszkodni az idegenné festett Erdély egy-egy porszemébe, ez a kései nyugdíj már csak megalázás számukra.

Sátáni döntés ez, ponyvaregénybe illik a belőle bűzlő gúny és cinizmus. Arcpíróan lelketlen dolog, a csattanója azonban még hiányzik. Nem velünk akarják megfizettetni ezeket a nyugdíjakat? Ha nem is így akarják, így lesz.

Üdvözlők minden búzakalászt a falumban! Mondd meg ezt külön-külön mindegyiknek, mert én az idén nem mehetek haza!

Telefonba mondta ezt valaki búcsúzó barátjának, aki szabadságra indult. Meleg volt a telefonáló hangja, mintha a fiainak küldött volna üzenetet s a szemében az a fény csillogott, amit a könnyezni nem tudó férfi szemében látunk, — azt is ritkán.

Hát ennyire lehet szeretni a búzakalászt? Ennek a férfinak minden bizonnyal legalább kétezer holdnyi kell, hogy legyen, — de nincs annak bizony röngyi sem. Miért szereti akkor így a búzakalászt?

Azt mondja csendesen, hogy nem lehet ezt megmagyarázni, csak érezni lehet. Szereti. Minden magyar búzakalász a testvére neki. Ismeretlenül is ismeri mind egy szálíg, állítja, hogy ez így igaz. A nagyvárosban jövő-menő szél üzeneteket hordoz közöttük, együtt örvendenek a jó időnek s együtt szenvednek a gonosztól.

És ez a férfi egy szegény fővárosi kistisztviselő. Hivatala szemben egy nagy palotával, ahol a búzáról csak mázsákban és árfolyamokban beszélnek, soha másként, és akad olyan is köztük, aki a búzát az árpától meg nem tudná különböztetni. A mi kalásztestvér magyarunk — mondja — sokszor átnéz a nagy épületre és tűnődik: mi közük azoknak odaát az én búzámmal? Így mondja: az én búzámmal...

Némelyek szerint bolond az ilyen ember, de ezek a szent bolondok melengetik legálázatosabban azt, amit néven nevezünk sokszor, de aminek az értelmét oly sokan keresik mégis városban és faluban: a hazát. A milliárdnyi magyar búzakalász mind az én édestestvérem, együtt élek és együtt halok velük, a véretem adom külön-külön minden egyes kalászáért: ennél a hazát mélyebben és tisztábban átérezni talán nem is lehet.

Megértettük a kistisztviselő üzenetét és halkan kiléptünk a szobából: hátha mégis cseppekbe sűrűsödik az a fény a szemében s akkor röstelné a dolgot. S amint a Duna partjára értünk, a szellőben mi is a távoli búzatenger üzenetét éreztük. Minden kalászáért külön-külön...

Egy fiatalember beugrott a Dunába, mert nem vált be katonának. Huszonhárom éves iparosember, fővárosi levegőben nőtt, nem pedig falusi, virtust tisztelő legénytáborban. A falu kicsi s ha ott nem válik be valaki katonának, a maga kis szűk körében nem szabadulhat a következményektől, de a fővárosban? Még egyik kerületből sem kell a másikba átköltözni, csak egyik bérházból a másikba és megvan az új környezet, amelyik semmit sem tud a sorozás csúfos eredményéről s az „alkalmatlan“ éppen olyan lovag lehet a lányok szemében, mint aki „bevált“.

A mi fiatal mesterlegényünket tehát nem holmi elhervadt virtusremények vitték a Dunába, hanem ennél komolyabb, mélyebb emberi okok. Önmaga előtt röstelte, hogy nem lehet katona. Önmagában érezte a vágyat, az igazi férfiület legszebb formája után s amikor tudomására adták, hogy az ehhez kívánt feltételeknek nem felel meg, felbillent benne az önértékelés mérlege s ez a meghasonlás belesodorta volna a halálba, ha a mentőmotoros ki nem halássza a vízből.

Húsz évvel ezelőtt az akkori „magyar“ hadügy-miniszter — akkor az volt a neve — azt mondta, hogy nem akar többé katonát látni. Az akkori idegenszemű vezetés üldözése elől a magyar katonaszménynek éppen úgy barlangokba és nádasokba kellett bújdosnia, mint a régi magyaroknak a tatárok elől, — vegyék ezt az akkor még gyermekcipőben járó olvasók nem képletesen, hanem szóról-szóra. Ki akartak irtani a magyarból mindent, ami a katonára egyáltalában emlékeztet. Felhasználták erre a célra iskolát, politikát, népgyűléseket, színházat, mozit, újságokat, irodalmat, a közszellem irányításának minden eszköze a kezükben volt és ki is használták az eszközöket a legradabb erőszakig.

Szerencsénkre aztán akadtak férfiak, akik elzavarták ezeket a katonára nem kíváncsi lúdtalpas hadvezéreket, de a külső ellenőrzés miatt a magyar katonaszellem csak egy-két éve bontakozhatott ki teljes zavartalanságában s amellet a belső ellen-ségek is rontották még a levegőt.

Mégis, mi az eredmény? Az, hogy egy fővárosi iparoslegény, aki pedig legközelebről érezhette a katonátlanító hatásokat, nem áldomást iszik arra, hogy nem lehet katona, hanem a Dunába akarja magát fojtani. Hiába, az Árpádok és Zrínyiek vére nem válik vízzé, a magyar fiúk alapjában véve nem jampeceknek, hanem katonáknak születnek nemcsak Tardoskedden, hanem a városligeti vurstli

környékén is, ahol pedig bizonyos kései honfoglalók részéről igazán minden intézkedés megtörtént annak a felfogásnak a terjesztésére, hogy akinek esze van, nem válik be katonának.

Ügylátszik, vannak dolgok a földi életben, amelyekre az „észelmélet” semmiképpen sem alkalmazható.

A brandenburgi kapun bevonult otthonába a berlini hadosztály. Győzelmi bevonulás volt. Akik hallgatták a rádióban, nem fogják elfelejteni, hát még, akik résztvettek benne.

S hogy fokozzuk a szinte fokozhatatlanul mámoros katonaérzések elképzelését: sok győztesen érkező német katona ott volt az előző háborúban is, ahonnan a bevonulás annakidején egészen más volt.

Túlságosan más, semhogy abban a katonában, aki azt is, meg a mostanit is átélte, emberfölöttien szép és magas érzéseket ne keltsen, de fel ne ébredjenek lelkében a régi gyalázat emlékei is. Mi megértjük ezt, mert a bevonulás nehezebbikfajtaján mi is átestünk. A messze ellenséges területekről érkező, fegyverrel le nem győzött katonát itthon döfték le akkor tollal, ujságbetűkkel és nyálasan habzó szónoklatokkal. Mi emlékezünk ennek minden szégyenére és keserűségére.

És ha aztán egyszer mi is újra bevonulunk, akkor ez a régi keserűség felolvad ugyan az örömben, de nyomtalanul mégsem tűnik majd a semmibe. Az öröm megrendítően szép lesz, de a régi keserűség szája ennek a nemzedéknek a szájában már csak megmarad azért, hogy azoknak a régi rothasztó okoknak és lehetőségeknek a csíráját is minden időkre kigyomlálja a magyar földből. Ennek a nemzedéknek ezt nem szabad elfelednie semmiféle örömmámor közepette, amit a jövő hoz. A magyareMBER mindig könnyen felejtett, de ez a nemzedék nem tud felejtetni, és nem is akar.

EMLEKEZZÜNK!

Vágó János dombóói őrsbeli népfelkelőt, katona-szökevények üldözése közben, 1917 július 29-én egy szökevény megöltte. Meghalt az őrsön 1917 augusztus 2-án.

Teszák György kiskunmajsai őrsbeli tartalékos őrmestert lesállítás alkalmával egy katonaszökevény Kiskunmajsán 1917 augusztus 3-án agyonlőtte.

Suba Béla nyugállományú I. oszt. őrmester, volt kászonaltízi járás- és őrsparancsnok, mint népfelkelő, vasútbiztosító szolgálatban szerzett betegségekben 1918 augusztus 8-án Győrött meghalt.

Kapus József őrsvezető címz. őrmester, a székes-veregegyházi őrs parancsnoka a 3. Isonzo-csatában a Doberdón 1915 augusztus 10-én elesett.

Bereczki Dávid feldebrői őrsbeli főtörzsőrmestert egy elfogandó kommunista 1919 augusztus 13-án Feldebrőn agyonlőtte.

Turi István berszászkai őrsbeli csendőr 1915 augusztus 14-én a szerb partra végrehajtott éjjeli rajtaütés során a partraszállás alkalmával a Dunába fulladt.

KATONAI ISMERETEK.

Néhány szó a tüzérségről.

Ismerteti: nemes CSÁTHY DÉNES tüz. hadnagy.

Az emberek egymássaleni harcában már az ősidőben is használtak kézi harceszközöket, fegyvereket, hogy ezzel a pusztá emberi erő hatását megsokszorozzák s hogy az anyag árán élő erőt takarítsanak meg. Később rájöttek a távolbáható fegyverekre, mert ezek mindkét követelménynek még jobban megfeleltek. A hatás növelése érdekében elsősorban a *hatótávolság növelésére* törekedtek. Az így kialakult löfegyverek fejlődésének nagy lökést adott a puskapor feltalálása. A *lövedékek rombolóhatásának* növelésére a löfegyverek ürméretét kellett növelni s így ezek berendezése is bonyolultabbá vált. Ezeket a fegyvereket már nem szállíthatták de nem is tudták kezelni. Így alakult ki hosszú fejlődés folyamán a tüzérség, mint külön fegyvernem. S mivel az első lövegeket (ágyúkat és mozsarakat) bronzból harangöntők készítették, eleinte ezek közül toborozták a tüzéreket is. (Igy lett a harangöntők védőszentje, Szent Borbála, a tüzérség védőszentjévé is.)

A tüzérség feladata a többi fegyvernem harcának támogatása lett azáltal, hogy az ellenség élő erőit és harceszközeit harcon kívül helyezi. Ha az ellenség tevékenységét csak pillanatnyilag, vagy rövid időre bénítja, akkor azt mondjuk, hogy a célt *lefogta*, ha ellenben azt végképp megsemmisíti, akkor célját *leküzdte*. Természetesen, mindig az utóbira kell törekedni, a gyakorlatban azonban majdnem mindig az előbbivel kell megelégednünk, mert egy cél leküzdéséhez igen sok lőszer szükséges. Például egy 4 kilométerre lévő géppuska *leküzdésére* 10,5 cm-es tarackkal 32 lövésre van szükség, arra azonban, hogy pillanatnyilag — mikor a gyalogság mozgása megkívánja — *ne tüzelhessen*, néhány jól fekvő lövés elegendő.

A tüzérség feladatát csapódásra vagy időzítésre robbanó *lövedékeivel* oldja meg. Ezeket *gránátoknak* nevezzük s miután pár száz méterrel a cél előtt a bennük lévő biztosítékok kioldódtak, a legkisebb érintésre, vagy a beállított időzésnek megfelelően, azonnal robbannak. Élő célok ellen a nagy repeshatású *repszgránátot*, holt célok ellen a vastagabb falú *rombológránátot* használjuk. Különös feladatok megoldására szolgálnak a *különleges löszerek*. Így a *ködgránátot* leplezésre, vagy az ellenség vakítására, a cső előtt közvetlenül robbanó *kartácsot* pedig köztámadások elhárítására használjuk.

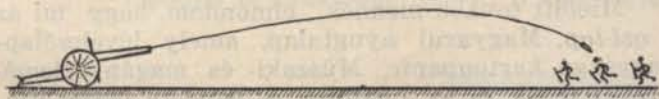
Hogyan jut a gránát a célba? Az ütegparancsnok térképről, számítással, avagy rajzoló eljárás útján megállapítja a célnak a lövegtől való irányát, távolságát és magasságkülönbségét s ezeket állítja be megfelelően módosítva, mint *löelemeket* a löveg irányzékán, melyen így egy mutató elmozdul. A csőtorkolatot addig emelve, míg a vele együttjáró mutató az irányzék mutatóját elfedi, megadtuk a csőnek a cél eltalálásához szükséges emelkedést.

Szórás természetesen itt is jelentkezik, mint a puskánál, sőt a nagy távolságok miatt lényegesen nagyobb mértékben, ezért a tüzérségtől, különösen

kis kiterjedésű célra, telitalálatot nem várhatunk. Ha például 15 cm-es tarackot egy 5 és fél kilométerre fekvő célra a lehető legpontosabban beirányozunk s az így rögzített csőből több lövést leadunk, azok a cél előtt és mögött is 100–100 m-re, vagyis egy 200 m hosszú sávban fognak becsapódni. A telitalálat tehát csupán szerencse kérdése s annak elmaradását nem tulajdoníthatjuk a tüzérmunka pontatlanságának. Azt azonban különböző mérőeljárásokkal (*bemérés*), az időjárási és egyéb *behatások* kiküszöbölésével elérhetjük, hogy valamely célra *belövés* nélkül azonnal *hatáslövést* löjünk, vagyis, a cél már első lövésre a lövedék szóróterületébe kerüljön. Ezzel pedig már célunkat el is értük, mert a gránát, felrobbanva, hatását több száz méteres körzetben fejti ki. A hatást tehát telitalálat nélkül is elérjük.

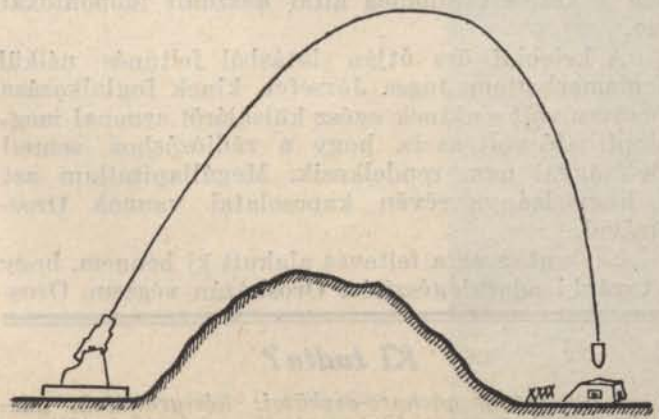
Mint már említettük, a lövegek feladata élő erők *harconkívülhelyezése*, vagy holt célok (fedezékek, erődök, stb.) *rombolása*. Ezeknek a feladatoknak minél hatásosabb megoldására különböző lövegtípusok alakultak ki.

Vannak célok, főleg mozgó célok, melyeket csak úgy lehetünk hatásosan, ha lövegünk elsütése után, a lövedék minél előbb a célba érkezik. Ehhez persze nagy *kezdősebességre* s így lapos *röppályára* van szükség. Ahhoz pedig, hogy nagy kezdősebességet adhassunk a lövedéknek, arra kell törekedni, hogy a löporgázok feszítő ereje minél tovább hasson rá, vagyis, *hosszú csőre* van szükség. Ezeket a hosszú-csőű és lapos röppályával tüzelő lövegeket nevezzük *ágyúknak*. (1. sz. ábra.)

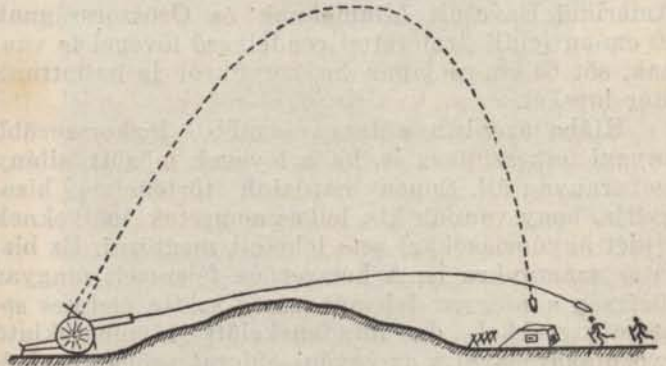
De bizonyos távolságon belül minden célt két röppályával lehet elérni, egy alsóval, és egy felsővel. A lövedék romboló hatása annál nagyobb, minél merőlegesebben ér a célba. Nehezen rombolható célok (erődök) ellen tehát a felső röppályát használjuk. Mivel ezek a célok helyhez kötöttek, különösen nagy kezdősebességre nincs is szükség, az ilyen rövid-csőű, csak *meredek röppályával* tüzelő lövegeket nevezzük *mozsaraknak*. (2. sz. ábra.)

Mintán harc közben mindkét természetű célok váltakozva adódhatnak, szükségessé vált olyan löveg szerkesztése is, mely lapos és meredek röppályával (*alsó és felső szögcsoporttal*) is tud löni. Ezt a löve-

get, melynek így *csőhossza* is az ágyúé és mozsáré között van, *tarack-nak* nevezzük. (3. sz. ábra.)

A mozgó háborúban elsősorban élő célra lö a tűzéség s a gyalogság mozgását könnyíti meg azzal, hogy az ellenséget, annak tűzfegyvereit harcon kívül helyezi. Ezért a lövegeknek követni kell tudni a gyalogságot, mozgékonyak, tehát könnyűnek kell lenni. Ezeket lovakkal, *hatosfogatokkal* vontatják. A gyors csoportok támogatására rendelt útegek lövegeit *géperejű vontatók* továbbítják. Nálunk a *könnyű lövegek* ürmérete: 7–10.5 cm.

Ezek közül a 7.5 cm-es *hegyi ágyú* a legnehezebb terepen is mindenhová követni tudja a gyalogságot, mivel 7 részre szétszedve, málhásállatokon is szállítható. A löveg súlya kb. 600 kg, a lövedéké pedig kb. 7.5 kg, hordtávolsága kb. 7.5 km. A gránát becsapódásától 300–400 méteres körzetbe juthatnak el repeszdarabok, de 10 méteres körzetben, minden mellalak nagyságú célt biztosan eltalál legalább egy olyan repeszdarab, mely az illetőt harc képtelenné teszi.

Körülbelül ugyanilyen hatása van a 8 cm-es ágyúnak is, csak ennek lőtávolsága nagyobb.

A 10 és 10.5 cm-es tarack gránátjának hatása már tekintélyesebb: repeszdarabjai 400–500 m-es körzetben veszélyesek s 15 m-es körzetben minden mellalak-nagyságú célt harcon kívül helyeznek.

A *közepes lövegek* hordtávolsága általában még nagyobb, gránátja már erődök rombolására is alkalmas, mert abba sokkal több robbanó töltet fér s hatalmas, eleven erejével a robbanáson kívül törő, zúzó hatást is fejt ki. Rendszerint *késleltetővel* használjuk, ami annyit jelent, hogy először nagy súlyával, eleven erejével behatol a célba s csak azután robban s így a célt teljesen szétrombolja. Ezért a löveg maga is nehezebb, nehézkesebb, két vagy több egységben szállítják: külön a csövet és külön a löveg-talpat s csak a tüzelőállásban húzzák rá a csövet a löveg talpra. Ide soroljuk a 10.5–20 cm ürméretű lövegeket.

Vannak messzehordó ágyúk, melyek lőtávolsága a 20 km-t is meghaladja.

A 15 cm-es tarack gránátjának súlya kb. 45 kg, repeszdarabjai 500–600 m-es körzetben veszélyeztetnek s 25 m-es körzetben minden legalább mellalak-nagyságú célt harcon kívül helyeznek.

A mozsarak, tekintve, hogy kizárólag rombolásra szolgálnak, csak 20 cm-nél nagyobb ürmérettel készülnek. Így a korszerű beton- és páncélerődöket is átütik.

Az ennél nagyobb ürméretű lövegeket azonban már a *nehéz lövegek* közé soroljuk.

A 30.5 cm-es mozsár gránátjának a súlya kb. 300 kg.

A világháborúban igen hatásosak és félelmetesek voltak a 42 cm-es mozsarak. Azonban azóta a technika ezeknek teljesítményét is túlszárnyalta. A franciák 24 cm-es vasúti ágyújának csőhossza 12 m volt s 52 km-re is tudott lőni. De a németek csodalövegekkel már a világháborúban 127 km-ről lötték Párizst. Erről a lövegről legendák keletkeztek.

Csőhossza állítólag 37 m, lövedéksúlya 125 kg volt, pontos adatai azonban nem ismeretesek, mert az ágyút maguk a németek felrobbantották. Az Amerikai Egyesült Államoknak és Oroszországnak 50 cm-en felüli ürmérettel rendelkező lövegei is vannak, sőt 60 cm-es japán hajóágyúkról is hallottunk már híreket.

Hiába azonban a leggazdagabb, legkorszerűbb anyagi felkészültség is, ha a lövegek mögött silány emberanyag áll. Éppen napjaink történelme bizonyítja, hogy vannak kis, lelkes nemzetek, melyeknek erejét ágyúúriásokkal sem lehetett megtörni. Ez biztatás számunkra is. A korszerűen felszerelt magyar tüzérség a magyar leleményesség szülte élelmes segédműszerekkel, de mindenekelőtt távolbatekintő győzni akarásával s az egyéni áldozat szükségességének és hasznának megértésével minden bizonnyal hozzájárul majd ahhoz, hogy gyalogosaink bakancsai mielőbb ott döngjenek, ahová ezeréves juss alapján el fogunk jutni...

Engedély nélküli rádió-állomás leleplezése.

írta: DEÁK KÁLMÁN híradó-törzsőrmester.

Úgy gondolom, bajtársaim körében nagyon sokan vannak olyanok, akik nem ismerik azt a tényt, hogy hazánk megismertetéséhez nagyban hozzájárultak és járulnak ma is rövidhullámú rádióadó amatőrjeink. A hat világrészen ma már kereken 100.000 engedéllyel működő rádióadó amatőr van. Ezek egymással érintkezni tudnak, — tekintet nélkül a nyelvtudásukra — a kodexjelek segítségével. Erről Hódossy (Strobl) Pál alezredes úr az 1935. évi 19. sz. *Csendőrségi Lapokban* részletesebben írt.

Amilyen jó hírnevet szerezhet adókészülékével a becsületes amatőr, éppúgy lehet ártani is azzal az állam magasabb érdeke, vagy országunk jó hírneve ellen. E vonatkozásokban Bartos Ödön százados úr a folyó évi *Csendőrségi Lapokban* kimerítően tárgyalta a rádiókérdést.

Annak ellenére, hogy a magyarországi magán (amatőr) rádió adóállomások megrendszabályozása a Magyar Rövidhullámú Amatőrök Országos Egyesületének felállításával 1934 őszén megoldást nyert, működnek még ma is engedély nélkül magyar rádióadóállomások, melyek természetesen lakhelyüket elhallgatják, vagy pedig hamis lakcímet közölnek az ellenállomásaikkal. Ezek mindegyikének leleplezése elsőrendű nemzetvédelmi érdek, mert ezek más államokkal titkos összeköttetéseket tartanak fenn és a kémkedés szolgálatában állanak.

Az alábbiakban egy olyan engedély nélkül dolgozó adóállomás felderítését írom le, mely működési helyére vonatkozólag a lakhelyétől igen távol eső helyet jelölt meg címéül.

A budapesti csendőrrádió megfigyelő állomás hónapok óta figyelte egy engedélyezetlen magyar rövidhullámú amatőr-adóállomás működését. Működése táviró- és távbeszélő adásokban merült ki. Összeköttetéseket bonyolított le bel- és külföldi rövidhullámú amatőr-adóállomásokkal.

Hónapokon keresztül folytatott megfigyelések során szerzett adatok megfelelő nyilvántartásba vétele és kiértékelése után az alábbi megállapítások álltak rendelkezésre:

1. A keresett adóállomás állandóan használt hívójele.

2. Működési ideje.

3. Ellenállomásainak hívójelei és az azokkal folytatott beszélgetések tartalma.

4. Az adóállomás hangszínezete, hangereje és érthetősége.

5. Az adóállomás-tulajdonos (kezelő) beszédjének és morse-jeleinek egyéni sajátossága.

6. Néhány állomással közölt — lakhelyére vonatkozó — azon adat, hogy a *qsl* (nyugta) *lapokat* „Jeges József, Kelebia, Tompa-pusztá” címre kérte.

A cím valódi voltát kétséggé tette azon körülmény, hogy az állítólagos Jeges József csak igen kevés magyar amatőrnek küldött vissza *qsl* (nyugta) lapot. Amikor ezek közül egyet sikerült megszerezni, megállapítható volt, hogy a *qsl*-lapon a nyomda és tulajdonosának neve ki volt vakarva és helye tintával volt bemázolva. A boríték, amelyben a lap megérkezett, már nem állt rendelkezésre s így a postabélyegző adatai, melyekből a lap feladási helyére következtetni lehetett volna, ismeretlenek voltak.

Mielőtt tovább mennék, elmondom, hogy mi az a *qsl*-lap. Magyarul nyugtalan, amely levelezőlap-nagyságú kartonpapír. Műszaki- és magánközleményeket írnak rá az amatőrök és egy-egy összeköttetés emlékére küldik egymásnak. Ez mintegy udvariasságból történik és az amatőrökös illemszabályai közé tartozik. A lapok postai továbbítása borítékban történik.

A fenti megállapítások birtokában, mint rádió-távírást, polgári ruhában kivezényeltek a keresett adóállomásnak helyszíni feltűnés nélküli megfigyelésére. A kirendelést kitüntetésnek vettem, mert ez volt az első helyszíni rádiónyomozási esetem.

A lehallgatott állítólagos cím volt a helyszíni megfigyelés megindításához az egyetlen adat.

Több napon át alkalmasnak látszó helyről vevőkészülékkel eszközölt helyszíni megfigyelés után, közelben működő állomásra adatot nem szereztem, még a keresett állomás által használt időpontokat sem.

A kelebiai örs útján látásból feltűnés nélkül megismerhettem Jeges Józsefet, kinek foglalkozása közműves volt s akinek egész külsejéről azonnal megállapítható volt az is, hogy a rádiózáshoz semmi adottsággal nem rendelkezik. Megállapítottam azt is, hogy leánya révén kapcsolatai vannak Oroszházával.

Ezek után az a feltevés alakult ki bennem, hogy a további adatkiegészítést Oroszházán végzem. Oros-

Ki tudta?

A gyalogság gázharc-eszközei: kézigránátok, gázpuskagránát, mérges füstgyertyák, gázfertőző töltény.

BAJTÁRSAINK FELVÉTELEI.

Lengyel L. főhadnagy: Balról: A Csendőrségi Lapok címlapjának másolata. Jobbról: A járőr.

vitéz Kaposy Gyula g. százados :
Lovas járőr a Hortobágyon.

Murányi László g. főhadnagy: Szalonnázás.

Vincze Rezső tiszthelyettes:
Akármilyen harang, az Istent dicséri...

Tökölyi Sámuel őrmester: Járórtalálkozás.

Dömötör Lajos őrmester:
A közigazdálkodás bérletén.

Tóth István III. csendőr:
Orvhalász-figyelés

Fesler János csendőr:
Öröm...

Bucskó Pál csendőr:
Életmentő síjárőr.

Szirtes Ferenc őrnagy: A budaörsi repülőtéren.

Bálint Géza tiszthelyettes: Meleg van...

Bakos Sándor csendőr:
Nincs is ennél egészségesebb...

Fesler János csendőr: Rádiós szolgálatban.

Hontendrei János csendőr:
Hűséges „járőrtárs”.

Litkei Ferenc csendőr:
Fent: Ha mindenütt így lehetne...
Lent: A Balaton partján.

Nagy József VII. tiszthelyettes:
A legjobb barát...

házára való megérkezésem után a postán a zavarbejelentésekről érdeklődtem. Zavarbejelentés szép számmal volt. A panaszosok rosszul modulált (há-pogásszerű, akadozott hangú stb.) beszédet és sokszor kopogás-, kattogásszerű jelenséget észleltek hírszóró vevőjükben. Mindezek címeit feljegyeztem.

Vevőkészülékkel való lehallgatásom során később igen kedvező jelenségeket észleltem. Az általam keresett hívójelű állomást ugyan nem hallottam működni, de másik három olyan állomásnak a működését észleltem, mely állomások hívójelű Budapestben a megfigyelőállomáson végzett figyelések-ből már ismeretesebbek voltak és a nyilvántartásokban szerepeltek. Sőt forgalmuk során az általam keresett állomás hívójelére is hivatkoztak s közölték egymással, hogy nevezett nincs idehaza. Az adókészülékük hangerejéből kétségtelenül azok *helybeli működésére* lehetett következtetni. Ebből az a feltevés alakult ki bennem, hogy a keresett állomás valószínűleg Orosházán dolgozik és Tompa-pusztának csak megtevesztést célzó szerepe lehet.

Az itt szerzett adatokkal további parancs kikérése végett bevonultam Budapestre.

Itt megkaptam az utasítást a nyílt fellépésre és így most már egyenruhában utaztam le Kelebiára, mivel Jeges József szerepét akartam elsősorban tisztázni.

A kelebiai őrsparancsnokság helyi- és személyi ismerettel rendelkező járőrt vezényelt mellém. Tompa-pusztára mentünk, ahol Jeges József kőművest kikérdeztem és személyi adatain kívül feljegyeztem rokonságának és jóismerőseinek címeit is. Előadása feledékenységre, rossz emlékezőképességre valló volt. Dadogott is. Megállapítottam, hogy leánya Orosházán, Sente József szabósegédnél van férjénél, 18 éves fia pedig öt hónappal azelőtt halt meg. Rokonságának nagyrésze is Orosházán lakik. Azt a benyomást keltette bennem, hogy a rádiózáshoz nem ért. Tagadta azt, hogy nyugtalanokat valaha is kapott volna és amikor a nálam levő lapot megmutattam neki, továbbra is tagadásban maradt.

A továbbiakban Jeges feleségét kérdeztem ki, aki szintén tagadott. Kívánságukra házkutatást is tartottam. Ez is eredménytelen volt, mert egy kristályos vevőkészüléken kívül más rádiócikket nem találtam náluk.

Az elért eredmény alapján arra következtettem, hogy vejük, Sente József orosházai lakos lehetett a keresett állomás tulajdonosa, mivel elhalt fiuk állott mint közvetítő összeköttetésben. Kelebián ezért be is fejeztem a nyomozást és Orosházára indultam útnak.

Az orosházai őrs egyik járójával a községében azonnal Sente kikérdezését kezdtem meg. Nevezett eleinte tagadott, de a bizonyítékok feltárása után beismerte tettét. Azt adta azonban elő, hogy ő már több mint egy éve nem működött adójával és akkor is csak egy hónapig. Adóját még annakidején széjelszedte. Ezzel az előadásával cselekményét elévültnek akarta beállítani. Azonban mindezeket megdöntöttem, amikor a nálam lévő — lehallgatás során szerzett — jegyzetből a távirón és távbeszélőn végzett beszélgetéseit felolvastam előtte. Felsoroltam nap, óra, perc szerint, hogy mely állomással volt összeköttetésben s azoknak mit mondott, illetve neki mit mondtak. Végül is mindent beismert azzal,

hogy: „Látom őrmester úr, ért a dologhoz, hát elmondok mindent“.

Előadta, hogy — pénz hiányában — csak egy kisebb teljesítményű adót tákolt össze. Ezt kedvtelésből készítette, de államellenes célokra nem használta. Qsl-lapot keveset küldött, inkább kapott, amit néhai sógora címére kért küldeni, aki azt neki postán továbbította. Ez a sógora fél éve meghalt s azóta apósa juttatta el hozzá a lapokat. Az adókészülékét az éjjel bontotta szét, mert apósától táviratilag arról értesült, hogy csendőrök a rádió után nyomoztak.

Ezek után Sente lakására mentünk, ahol nevezett különböző rejtékhelyekről a rádióalkatrészeket előadta. Majd a nálam feljegyzett hívójelű tulajdonosaira, illetve használóira nézve, akikkel rendszeres forgalmat bonyolított le, kérdeztem ki. Megállapítottam, hogy nevezettek Harsányi Béla ékszerész, Szent László szobafestő és Mondik László elektrotechnikai laboratórium-tulajdonos, orosházai lakosok, akiket százszázalékosan bizonyító forgalmi adatok alapján kezdtem kikérdezni s akiket már a kikérdezés elején a hívójelük szerinti „oldman“-nak szólítottam, mint ez amatőrök között szokás. Ennek hatása olyan volt, hogy a tagadást nem is kísérelték meg.

Összesen 4 rádió adókészüléket, több adóalkatrészt, forgalmakra vonatkozó jegyzeteket és néhány bel- és külföldi qsl-lapot vettem őrizetbe.

A készülékeket és alkatrészeket bűnjeljegyzékbe foglalva, az ottani postának adtam át. Mivel súlyosabb cselekményt nem követtek el, a területi őrs rádiórendeletbe ütköző kihágásért jelentette fel őket. Ez a cselekmény az 1939. évi II. t.-c. 200. §-a szerinti vétséget képez és a kir. törvényszék hatáskörébe tartozik.

A nyomozást az *állandó rádiómegfigyelő szolgálat* tartása és ennek során szerzett adatok nyilvántartásba vétele, helyes csoportosítása és az azokból való helyes következtetés segítette sikerre.

Kétségtelenül megállapítható, hogy a nyomozás eredményét a járőr az előzetesen tartott és minden feltűnést gondosan kerülő megfigyelőszolgálatával biztosította, mert kerülte mindazon nyomozati cselekmények (besúgó, tanú stb.) igénybevételét, amelyek elárulói lehetnek. Ha a járőr már a helyszíni megfigyelése során foganatosította volna Jeges kikérdezését, kétséges lett volna az eredmény, mert feltehető, hogy Sente figyelmeztetése révén barátai is beszüntetik az üzemet s így minden további adatkiegészítést lehetetlenné tettek volna. Tehát a nyílt fellépésre rádió-nyomozásoknál csak a legvégen kerülhet sor.

Mint látjuk, igen kisteljesítményű, olcsó, összetákolt rádió adókészülékkel is — kedvező viszonyok mellett — igen nagy távolságot lehet áthidalni. Ebben az esetben egy vevőkészülék csöve helyettesített egy adócsövet. Egy ilyen kisteljesítményű adó csak a közvetlen közelben zavar, nagyobb távolságra már nehezen ismerhető fel és a nagyobb teljesítményű állomások között könnyen el tud bújni, s mint ilyen, a kémiszolgálatnak igen fontos eszköze lehet.

Ezért kötelessége minden csendőrnek minden zavart, amit vevőkészüléken észlel, azonnal bejelenteni, — amint azt Bartos százados úr idézett cikké-

ben mondja —, mert ezzel minden fáradság nélkül igen értékes szolgáltatásokat tesz.

Egy ilyen bejelentéssel sokszor hónapokon át figyelt állomások helyszínére utaló adatokat nyerrünk. A bejelentést tegyük meg a csendőr hiroadó szárnyparancsnokságnak és egyidejűleg a helybeli postahivatalnak is.

Bevonulások ellenőrzése.

Irta: TÓTH SÁNDOR I. tiszthelyettes, (Toponár).

1939 augusztus végén, amikor a lengyel-német háború megkezdődött, a toponári örskörletben mintegy ezer, idegenből való sommás-munkás dolgozott. Így az örskörletben lakó katonai szolgálatra behívott egyének bevonulásának ellenőrzésén kívül a behívott sommás-munkások bevonulását is ellenőrizni kellett.

Nagy-Répás pusztáról, ahol 250 sommás-munkás dolgozott, 8–10 egyén, köztük Boczor Antal is kapott a m. kir. Görgey Arthur 13. honvédgyalozezred-parancsnoksághoz Miskolcra behívót. Boczor augusztus 29-én útba is indult.

Pár nap múlva megtudtam, hogy Boczor visszajött Nagy-Répás pusztára, mert beteg. Egy járórt vezényeltem ki, hogy Boczort igazoltassák és tudják meg, hogy miért küldték haza. Boczor a járórnek azt adta elő, hogy vérbaja miatt bocsájtották el. A szabadságolási igazolványát pedig lakóhelyén, anyja lakásán hagyta a kabátja zsebében, így azt felmutatni nem tudja.

Az illetékes örsöt megkerestem, hogy Boczor szabadságolási igazolványát vegyék őrizetbe és az eredményről értesítsenek. Az örs rövidesen közölte, hogy Boczor szabadságolási igazolványát nem találták, mert ott nem is hagyta. A m. kir. Görgey Arthur 13. honvédgyalozezred-parancsnoksághoz is jelentést tettem és parancsot kértem, hogy Boczor tényleg szabadságolva lett-e, vagy nem. A válasz az volt, hogy Boczor neve ott nem szerepel és mint szökevény sines nyilvántartva. De ha szabadságolási igazolványa nincs, kísérje be a járór.

Boczor elfogására egy járórt vezényeltem ki. Boczor eleinte tagadta a szökést és azt adta elő, hogy a szabadságolási igazolványát útközben elvesztette. Amikor a lelkére beszéltem, beismerte, hogy amikor a behívót megkapta, elutazott vele Bükkzsércre. Ott a behívójegyet összetépte és anélkül, hogy bevonult volna, két nap múlva visszautazott Nagy-Répás pusztára és munkába állt. Feleségének és munkástársainak azt mondta, hogy betegsége miatt szabadságolták. Megbilincseltettem és a kaposvári honvéd-állomásparancsnoksághoz bekísértettem.

Két nap múlva a miskolci m. kir. Görgey Arthur 13. honvédgyalozezred parancsnokságától Nagy-Répás pusztára behívó érkezett, amit én szintén felterjesztettem a kaposvári honvédállomásparancsnoksághoz azzal, hogy Boczort szökés miatt már átadtam ott.

Munkástársaitól hallottam, hogy Boczort a miskolci honvédtörvényszék 13 havi börtönre ítélte.

Mi lenne, ha sok magyar ember ilyen gyáván és hazafiatlanul viselkedne, mint Boczor. Hazánkban hazafiakra van szüksége, akik hazájukat min-

dennél és mindenkinél jobban szeretik és ha kell, minden gondolkozás nélkül az életüket áldozzák érte. Az igazi magyar ember mindig ilyen volt.

Hazafiatlan emberekkel a kicsi, de gyönyörű hazánkat sem tudjuk megvédelmezni. Hazafias, jó magyarokkal és Isten segítségével a régi nagy Magyarországot is vissza fogjuk szerezni.

Akár béke, akár háború, akár pedig rendkívüli viszonyok között minden magyarnak ott kell megállnia a helyét és ott kell elvégezni a feladatát, ahova a haza állította. Minden munka üdvös és gyümölcsöző, ha lelkiismeretesen teljesítjük.

A toponári örs, parancsa és kötelessége szerint, a behívott egyéneket ellenőrizte lelkiismeretesen, ami azt eredményezte, hogy egy gyáva, hazafiatlan embert, aki hazája hívó szavát nem értette meg, elfogott és az igazságszolgáltatás kezére juttatott.

Ki tudja, hány egyént figyelmeztettünk ezzel az éberségünkkel arra, hogy ne szökjék meg.

Nem nagy eset ez, de kihatásában igen fontos és éppen ezért a fiatalabb bajtársak figyelmét felhívom, hogy behívások esetén ne elégedjenek meg azzal, ha az illető behívott hazulról elutazott, hanem állapítsuk meg, hogy hova utazott. Aki azt állítja, hogy elbocsájtották, de igazolványát elvesztette, vagy nincs, az szökevény, el kell fogni. Hála Istennek, kevés ilyen ember akad Magyarországon, de ha egy is akad, azt a csendőrnek azonnal le kell fűlelnie, hogy lakoljon szegyenletes bűnéért.

Magyar kereszt.

*A mi keresztfánk
Mindig nehéz volt,
Kemény dongából
Ácsolt durva jel —
A sír lesett ránk
S cipeltük félholt,
Száz golgotáról
Le és újra fel.*

*A mi keresztünk,
Jaj, ma, de nehéz,
Ilyet nem bírna
Tovább vinni más —
Hátha elejtjük,
— Júdas szeme néz, —
Sorsunk megírva...
Isten ránk vigyáz!*

*S bitóvá mégis
Kereszt nem válhat
Mert akkor átkunk
Szörnyű sorsra lel —
Akár az ég is
Ellene állhat:
Azt, vérbe mártjuk,
Uram, most ... ha kell! ...*

Bajkay Lajos.

Csodabogarak.

Irta: MINOR.

Aki a cím után ítélve valami természetrajzi elmefuttatást vár cikkemtől, azt némi csalódás fogja érni. Cikkemnek és a természetrajznak semmi köze sincs egymáshoz. Néhány csodabogarat szándékoztam ugyan bemutatni, de ezek sokkal jámborabban, mint a természetrajz bogarai. Nem szűrnak, nem csipnek, sőt tanítani akarnak.

Manapság úgyis az a jelszó, hogy minden vonatkozásban magyarabb magyarok legyünk a régi-nél. Áll ez a törekvés arra is, hogy a régi — magyarosnak a legjobb akarattal sem mondható — hivatalos „irány” helyett érthetőbben, jobb magyarsággal írjunk. Ezt a célt különben már a *Csendőrségi Lapokban* is sok cikk szolgálta. Sok oktató útmutatás jelent már itt meg, rámutatva, hogy mi a helyes, jó és mi a rossz.

Az a célom: rámutatni, hogy mennyire szükséges azt, amit fogalmazunk, gondosan, figyelmesen átolvasni. Az első fogalmazást hasonlónak tartom ahhoz, amikor az iparos egy darab nyersanyagot először csak úgy nagyjából kialakít és csak azután javítgat, simogat rajta itt is, ott is mindaddig, amíg az ő megítélése szerint tökéletes nem lesz. Így vagyunk a fogalmazással is. Először papírra tesszük a gondolatainkat. Csak ezután kezdjük azt is nézni, hogy megérti-e és azt érti-e ki belőle más is, amit ki akarunk fejteni. Volt már nekem olyan előljáróm, aki különösen a fontosabb ügyekben szerkesztett fogalmazványait a szellemileg leggyengébb alárendeltje előtt felolvasta, megkérdezte tőle, hogy mit értett belőle. Ha ez úgy és azt értette, ahogy és amit ő gondolt, akkor nyugodtan kiadatta az ügydarabot.

Akármennyire is megvan valaki győződve a maga csallhatatlanságáról és arról, hogy amit ő fogalmaz, csak helyes lehet, sohasem árt ellenőrizni magunkat. Erre jó az ismételt figyelmes átolvasás. Nem szégyen még az sem, ha mással olvastatjuk át fogalmazványainkat, mert hát: több szem többet lát.

Irodai ember vagyok. Beosztásomban igen sok ügydarab fordul meg a kezemen, amit figyelmesen át kell olvasnom. Így módomban van megfigyelni, hogy milyen furcsaságok süllhetnek ki abból, ha a papírra hevenyészett gondolatainkat nem olvassuk át figyelmesen, legalább még egyszer. Néhány ilyen furcsaságot — csodabogarat — óhajtok alább bemutatni. Szolgáljanak ezek egy kis szórakozáson felül tanulsággal is, mert hiszen szórakozva tanul az ember legszívesebben.

Valaki szabadságot kért Erdélybe, még a huszas évek elején. Indokolásul ezt jelentette: „... feleségemet, ingóságaimat és 1 tagból álló kiskorú gyermekemet óhajtom kiszállítani.”

Egy kibérlésre kiszemelt laktanyaépület tervrajzán a sertésolák így voltak megjelölve: „Nős sertésolák”, „Nőtlen sertésolák”. Ebből azt is érthette, aki akarta, hogy az egyik sertésolák már megnősült, a másik pedig még nőtlen.

Egy őrsparancsnok beadványt terjesztett fel egy csendőrijelentkezőről ezzel a szövegű kísérijelentéssel: „Jelentem, hogy M. M. csendőrijelentkezőt felvétele végett felterjesztem.”

Egy áthelyezési javaslat így volt indokolva: „N. N. törzssörmesternek, dacára, hogy nős, feleségén kívül semminemű berendezési tárgyai nincsenek.”

Valaki bejelentette, hogy nősülési kérvényt terjesztett elő. Ezt így fogalmazta: „Jelentem, hogy a mai napon X. Y. n...i lakos hajadonnal nősülni szándékozó kérvényemet folyó hó 4-iki kelettel előterjesztettem”. Azóta az élet beigazolta, hogy nemcsak a kérvénye szándékozott nősülni, hanem ő maga is, mert igen szép családi életet él és még ma is szolgál.

Képviselőválasztások után a választás lefolyásáról beszámoló egyik jelentésben ez volt: „A választásokkal kapcsolatban különös esemény nem történt.” Közvetlen ezután a következőket mondta: „X... községben ma éjjel N... N... nyug. vasutast lakása előtt agyonszúrva találták.”

Egyik őrs jelentette: „N. N. őrmester arája a nősüléstől visszalépett”. Az okmányokat kérte vissza.

A közművelődési előadások tárgyáról beérkezett egyik összesített jelentés így szólt: „X. községben az előadás tárgya rádió és sertésorbánc betegség volt.”

Egyik őrs ezt kérte: „Kérem X. Y. x...i lakos sérelmére elkövetett lopás kiderítetlen fogalmazványának leadását.”

Ezekhez azt hiszem, semmi magyarázat nem kell. Anélkül is elmondják maguk, hogyha szerzőik a tisztázás és továbbítás előtt még egyszer figyelmesen átolvasták volna, jórésük egész biztosan meg sem születhetett volna.

Hogy pedig ezek nem egyszerű kitalálások, hanem komolynak szánt jelentésekből kihorgászott valóságok, arról maguk az ügydarabok tehetnek tanulságot, melyek egyik-másika az irattárban még ma is megvan.

A helyes táplálkozásról.

Irta: DR. PUTNOKY ISTVÁN.

(Folytatás.)

„D” vitamin.

Szervezetünk vázát a csontok képezik, melyek szabályos körülmények mellett szilárdak, ellentállóak. Szilárdságukat a bennük lévő mésztartalom, valamint foszfor biztosítja. A mész és foszfor arányának szigorúan állandónak kell lenni, különben az egyensúlyi helyzet megdől s a csont elveszítve szilárdságát és ellenállóképességét, lágy állománnyá válik.

Mindnyájan láttunk már görbe, karikalábú, csenevész gyermeket. Az ilyen gyermek nehezebben mozog, fogai csipkézett szélűek, arcszíne sápadt. Ezeknek a gyermekeknek angolkórjuk van, azaz a szervezetükben a csontrendszerük mész- és foszforegyensúlya felborult, ennek következtében a csontok s így a lábszár és combcsontok is meglágyultak, a megterhelést nem bírták s a test súlya alatt kifelé görbülték.

Az angolkóros gyermekeknek az orvosok már hosszú évtizedek óta csukamájolajat rendeltek. Nem tudták ugyan, hogy mi az az anyag, ami a csuka-

májolajban van s ami megszünteti a betegséget, de alkalmazták és minden esetben kiváló eredményeket is értek el vele.

Ismerkedjünk meg először magával a csukamájolajjal.

*

A csukamájolajat egyes halfajok májából nyerik. A halmájolajat a legkülönbözőbb módokon állítják elő. Ezek közül legegyszerűbb, de még ma is eléggé gyakori előállítási mód az, hogy a halmájat tartóba hányják minden tisztítás nélkül, tehát a májokról még az epehólyagot sem választják le. A tartók a szabad ég alatt állanak s por, eső is beléjük hull. Állás közben a májkból kiszivárgó és a felületre jutó olajat időközben lemerik. Ennek a „természetes halmájolaj”-nak a kezdetben lemerített részletei világos színűek, a később lemerített olaj azonban mindjobban sötét színűvé válik s eközben a májak is erjedésbe mennek át, az olaj szaga is mind erősebb, kellemetlenebb lesz. Amikor a májkból már nem szivárog ki önként több olaj, akkor a májakat vízzel felfőzik és az olajat kisajtolják belőle. Természetes, hogy ezzel az eljárással egy egész sorozat olajat kapnak, amelyek színükben, ízükben és szagukban egymástól különböznek lesznek.

Nagyobb fontossággal és az orvoslás szempontjából egyedül az az előállítási mód rendelkezik, amelynél az olajat a májkból gőzzel párolás által nyerik. A „párolt halmájolaj”-at, melyet gyógyszerkönyvünk tartat, ma már magukon a halászatra használt hajókon állítják elő.

•

A vitaminkutatások kapesán került előtérbe a csukamájolaj vizsgálata is (részletesebben már az „A” vitaminnál foglalkoztunk vele) és ezek a vizsgálatok azt mutatták, hogy a csukamájolaj jelentős mennyiségű „D” vitamint tartalmaz.

Ugyanebben az időben azonban rájött az egyik kutató arra is, hogy ha az angolkóros gyermeket kvarcfénnel kezeli, úgy a betegségből rövidesen kigyógyul. (A kvarclámpa fénye nem más, mint mesterséges napfény, illetve a napsugárnak ú. n. ultraviolett sugárzása, mesterséges úton előállítva.)

Megkezdődtek a tudományos kísérletek. Angolkórt idéztek elő patkányokon, melyeket kvarcfénnel kezeltek. A patkányok meggyógyultak, sőt ezen túlmenően, bőrük egyenesen gyógyító erejűvé vált. Ha ugyanis a kvarcfénnel kezelt patkány bőréből egy darabkát kivágtak s azt angolkóros patkánnyal megetették, a beteg állat meggyógyult.

A kísérletek tovább folytak. Megállapították azt is, hogy teljesen elegendő kvarcfénnel kezelni az állat táplálékát. Az így kezelt tápanyag is kifejti a gyógyító hatást.

Ezek a kísérletek két dologra mutattak rá.

1. Az állati bőr alatt kell lenni valaminő anyagnak, amely kvarcfény hatására az angolkórt gyógyító szerré („D” vitaminná) alakul át.

2. A növényi táplálékok napfény (kvarcfény) besugárzás után ugyancsak képesek olyan anyagot termelni, ami az angolkórt gyógyítja.

Az állati bőr alatt (de éppen így az embernél is) a napfény ultraviolett sugarainak hatására keletkezett anyag nem más, mint a „D” vitamin, mely az ibolyántúli sugárzás hatására egy zsírszerű vegyületből keletkezik.

A növényekben ugyancsak a napfény ultraviolett sugarainak hatására „D” vitamin termelődik.

Mindkettő gyógyítólag hat és a foszfor, valamint mészfelborult egyensúlyi helyzetét a csontokban helyreállítva, a csontrendszert keménnyé és elmentállóvá teszi.

Az elmondottak ismeretében azonnal felvetődik bennünk a kérdés, hogy a csukamájolajba milyen úton-módon kerül be ez a fontos anyag, a „D” vitamin?

A tengerben a víz felületén igen sok apró növényke él, ezeket moszatoknak hívjuk. Az előbb említett zöld növények a tenger vizének felszínén úszkálva állandóan ki vannak téve a nap sugárzásának, valósággal fürdenek az ibolyántúli sugarakban s így bennük „D” vitamin képződik. Ezeket a moszatokat a tenger kis állatvilága elfogyasztja, amiket viszont megesznek a kis halak. A csuka ragadozó hal lévén, felfalja a kis halakat, amelyeknek májában már összegyűlt a „D” vitamin s azt a csuka saját májában halmozza fel. A „D” vitamin tehát ilyen sorozat után kerül be a májba, ahonnan — az előbb már leírt módon — az olajjal együtt kivonható.

A „D” vitamin hiánya tehát a szervezetben angolkórt idéz elő, de ezen különleges hatásán kívül egy másik általános hatással is rendelkezik és pedig avval, hogy *hiányakor a szervezet igen fogékonyvá válik a fertőzőes megbetegedésekkel szemben.*

A „D” vitamin hiányának a most megismert két következménye mutatja azt, hogy milyen fontos a szervezetre a „D” vitamintartalmú táplálék. Kérdés, miként kell élnünk és helyesen táplálkoznunk abból a szempontból, hogy szervezetünk mindig elegendő mennyiségű „D” vitaminkészlettel rendelkezék?

A legtöbb „D” vitamin természetesen a csukamájolajban található. Ezzel azonban állandóan élni nem lehet. Az ismertebb élelmiszerek közül megtaláljuk az erdei gombákban, zsíros halban, friss tejben, tojásban, vajban. Amint a felsorolásból is megállapítható, bizony kevés élelmiszer tartalmazza ezt a fontos vegyi anyagot s nem nagy választék áll ilyen szempontból a rendelkezésünkre.

Ne feledkezzünk meg azonban a *napfényről*. A napsugár bőrünkön áthatolva ultraviolett sugaraival elegendő „D” vitamint termel számunkra.

Keressük a napfényt!

Ha napsütéses időben szabad félórával rendelkezünk, dobjuk le magunkról a zubbonyt, vessük le az inget és heverjünk ki a napra. A derékig lemeztelenített emberi test — higyjük el — valósággal habzsolni fogja az ultraviolett sugarakat.

Figyelmeztessük erre a magyar lakosságot is. A falusi ember lakásába alig jut be a napsugár. Nyári időben is állandóan inget hord a magyar földművelő és szinte kerüli a napot. Erről le kell őket sürgősen szoktatni. De talán még ennél is fontosabb a magyar gyermekek nevelése és napfényhez szoktatása. Az a gyermek, amelyiknek szervezete fejlődésben van, szinte kiált a napfényért, az ibolyántúli sugarakért. A magyar kéklő égbolt alatt oly gyakran süt a nap, olyan gyakran meg van a lehetőség a napozásra, hogy hazánkban soha nem volna szabad angolkóros megbetegedésnek előfordulni.

Háziállatok angolkórja.

Háziállataink „D” vitaminhiány esetén az emberhez teljesen hasonló módon kapják meg a betegséget.

A háziállatok angolkórja általában akkor szokott jelentkezni, amikor az állat — pl. intenzív gazdálkodás esetén — kevés zöld takarmányt kap és ehelyett az istállóban száraz és másféle takarmánnyal táplálkozik.

Leggyakrabban a malacok betegednek meg, utánuk sorrendben a kutya, bárány, kecskegida, borjú, csikó, házinyúl következnek.

„D” vitamint tartalmaz: a zöld fű (legelő és rét), lóhere, lucerna.

Olyankor, amikor kényszerűségből kell szénával etetni az állatot (amely táplálékban egyáltalában nincs „D” vitamin), tanácsos takarmánya közé hallisztet keverni.

(Vége következik.)

A tettenért bűnös.

(Pályázatunk anyagából.)

Következetes munka eredményes.

1938. március havában a szigetmonostori őrsön voltam őrsparancsnok. Egyik próbaesetdőrrel járátportyázás és munkások ellenőrzése volt feladatunk. Mikor úgy 15 óra tájban a szigetmonostori strandhoz értünk, a gondnok közölte velem, hogy egyik nyári lakást ismeretlen tettesek feltörték és abból mintegy 500 P értékű különféle ruhaneműt elloptak. A nyári lakás budapesti tulajdonosát ő már értesítette. A lopást két nappal megelőzőleg követték el, mert ő az egész telepet kétnaponként szokta ellenőrizni s mikor legutóbb megnézte, nem volt semmi baj.

Azonnal a helyszínre mentem. Tettes az egyik ablakot benyomta, majd bemászott az előszobába. A lakószobák ajtózárait és lakatjait részben alkulecsal kinyitotta, részben pedig azokat is feltörte. A helyszínen semmi áruló nyom nem volt, amiből tettes személyére következtetni lehetett volna. Az egész telep akkor még lakatlan volt. Csak a gondnok és annak családja lakott ott. A gondnok semmi felvilágosítást nem tudott adni. A szigeten a fővárosi Vízművek emberei, mintegy 8—900 ember, dolgoztak. A munkások igen gyakran, mondhatnám, minden nap járkáltak azon a területen, mert sokaknak arra kellett hazamenni a munkából. Különösen a szentendrei munkások jártak arrafelé.

Még folyt a nyomozás, mikor mintegy 7—8 nap múlva, egyik járőröm arról szerzett tudomást, hogy egy másik nyári lakásba, megelőző éjjelen, ismét betörttek. Ez a járőr sem tudott eredményt elérni. A pótnyomozás sem hozott eredményt. Itt még nem lehetett megállapítani, hogy a tettes melyik időpontot használja fel, a nappalit, vagy az éjjelit. Mindenestre tovább folyt a nyomozás, de nem sok eredménnyel. A gondnok soha nem látott senkit, csak mindig a lopás után szerzett ő is tudomást. A szigetmonostori strand környékén több vikendház és nyári lakás van. A nyaralók így vasárnaponként már ki-kirándultak és minden alkalommal, ha járőr arra ment, egyik-másik panaszt tett, hogy valaki betört a portájába és kisebb-nagyobb értékű holmit elloptak.

Már kilenc eset volt nyomozás alatt. Mindenképpen azt szerettem volna tisztázni, hogy a tettes nappal, vagy éjjel jár-e dolgozni? Ezért megkértem egyik bizalmi emberemet, hogy tíz napon keresztül, reggel meg este nézzen körül a telepen és amint észrevesz valamit, azonnal közölje. Ennek eredménye az volt, megállapítottuk, hogy a nappali időben történnek a bűncselekmények és leginkább a hétfői napon. Ebből azt láttam, hogy a tettes vasárnaponként figyeli azokat a vikendházakat, amelyekben vasárnap a tulajdonosa megfordult, mert utóbb már a bűncselekmények ezekben a vikendházakban követték el. A gondnoknak két fia volt, az egyik 18, a másik 16 éves. A kisebbik Szentendrén inas volt, a másik szüleinél lakott. Egyébként Szentendréről származtak. A nagyobbik fia is majdnem mindig Szentendrén tartózkodott barátjainál. Egyik helyszíni szemle alkalmával a gondnok és annak nagyobbik fia is jelen volt. Akkor három kabint tört fel a tettes és sok holmit elloptak. A gondnok már annyira kikelt magából és szidta, átkozta a gazember tettest, hogy magam is megsokaltam és csak annyit mondtam neki: „Ne mérgeledjék és ne káromkodjék, mert esetleg még meghallja a tettes!” Mikor ezeket mondtam, a gondnok fia éppen érdeklődött apjától, hogy kire van a gyanú? Persze én ránéztem, ő pedig nagyon elpirult. Nem szóltam semmit. Mikor ennél az esetben a helyszíni szemlét megtartottam, véletlenül arra jött a szomszéd őrs parancsnoka is, aki ugyancsak kabinbetörésügyben nyomozott s mikor megtudta, hogy hol vagyok, eljött hozzám. Az előbb említett kis szóváltásból ő is hallott valamit. Mikor onnan elmentünk és csak magunk, csendőrök folytattuk utunkat, a szomszéd őrsparancsnok kérdezte tőlem, hogy mit gondolok, ki itt a tettes. Gondolkodás nélkül megmondtam az észrevételeimet a gondnok fiával kapcsolatban és azt mondtam neki, hogy nekem nem kell már messzire menni, mert a tettes a fiú lesz. Erre megjegyezte, hogy egy gondolatban vagyunk.

Anélkül, hogy erről többet beszéltem volna, bevonultam. Ez volt május közepe táján. Közbe érintkezésbe léptem a bizalmi emberemmel és megkértem, észrevétlenül figyelje a gondnok fiát, hogy az napközben mit csinál és ha a Dunán átmegy, nem visz-e magával csomagokat, ha igen, a csomag formáját és nagyságát is figyelje s az eredményt azonnal közölje velem. Két nap múlva jelentette a bizalmi emberem, hogy a gondnok fia megelőző este csónakkal átevezett a Dunán Szentendrére. Egy kis csomagot vitt magával. Úgy vette ki a csomag milyenségéből, hogy abba cipő is lehetett. Miután egy pár cipőt is elloptak a tettes, mindjobban kezdett bennem a gyanú érlelődni, hogy most már jó úton vagyok.

Az őrsön akkor csak négyen voltunk. Elhatároztam, hogy éjjel-nappal felváltva a környéken lest fogok tartani, illetve tartatni, mert csak így reméltem teljes és jó sikert elérni. Hogy a nappali feltűnést elkerülhessük, egy pár vikendház tulajdonostól elkértem a vikendház kulcsát, hogy a járőrök szükség esetén igénybe vehessék. Azok a legnagyobb örömmel rendelkezésünkre bocsátották vikendházaikat. Ugyanakkor az esetet és gyanúmat jelentettem a nyomozó alosztályparancsnokságnak is és kértem egy polgári ruhás nyomozó kirendelését, akinek a fiú megfigyelése lesz a feladata, te-

kintve, hogy egyenruhában ezt nem lehet megtenni.

Az idő nagyon kedvezett, mert gyönyörű májusi levegő járta a szigetet. Tekintve, hogy csak kevesen voltunk, úgy határoztam, hogy 12 órai felváltással fogjuk a lest tartani. Hétfőn reggel 6 órakor a helyettest, Szatmári József törm.-t és mellé Legényei Antal cső.-t vezényeltem ki szolgálatba, azzal az utasítással, hogy előbb menjenek Szentendrére és ott két embert kérdezzenek ki, azután térjenek vissza a szigetre és a vikendtelep közelében, az erdőben megfelelő helyen foglaljanak lesállást. Este 18 órakor pedig én és a próbacsendőrfelváltjuk.

A járőr Szentendréről 1/2 12 órakor érkezett vissza a szigetre. A gondnok lakása mellett megébredtek. A kisebbik fiú kivételével, a család otthon volt és a járőrrel elbeszélgetett.

A szerény ebéd elfogyasztása után járőr elbúcsúzott a gondnokcsaládtól azzal, hogy mennek a Vízművek területén dolgozó munkásokhoz (kb. 5 km-re) és a nyomozást ott folytatják, mert a tettes onnan kerül ki. Járőr egyik erdei úton tényleg a mondott irányba ment, míg el nem tűnt az erdő sűrűségében. De hirtelen megváltoztatta útirányát és a bokrok leple alatt visszatért egy csoport vikendház közelébe, hol egy igen alkalmas helyen hasra fekve, a leshelyet elfoglalták. A nagy fű teljesen eltakarta őket. Egymás között a figyelési sávot meghatározták. Mintegy 1/2 órai figyelés után észrevették, hogy valaki a vikendházak felé közeledik. Az illetőn csak úszónadrág volt. Mikor a szemközti vikendházhoz ért (járőrrel szemközti), egy gyertyánfám feltornáozott mintegy 4 méter magasságig, mint egy macska, ott a vikendház ablakperemére lépett, majd az ablak egyik üvegtábláját betörte, az ablakot kinyitotta és bemászott a vikendházba. Járőr még egy kevés ideig helyén maradt s mikor látta, hogy az illető több holmival az ablak felé jön, a holmit leteszi az ablak mellett és ismét visszafordul, leshelyéről pillanatok alatt a vikendháznál termett. A tettes, mikor a járőrt meglátta, visszahúzódozott, de felszólításra megadta magát és letornászott. Mikor lent volt, azt kérdezte a járőrtől: „Mit akarnak maguk, nem tudják, hogy a gondnok fia vagyok, eljöttem megnézni, nincs-e valami baj a telepen.“ Tagadta, hogy lopni akart volna, vagy hogy a vikendházból a holmikat összeszedte volna és az ablakhoz tette volna. Erre a járőrtárs megmutatta neki, hogy ő is fel tud menni úgy, ahogyan ő ment fel. Ezt meg is tette és a holmikat az ablak alatt megtalálta. Most már beismerte, hogy az egyszer lopni akart.

Járőr egy kerékpáros futár útján nekem az esetet jelentette és kérte, menjek a helyszínre. Persze, egyedül azonnal kimentem. Vittem magammal az összes ügydarabokat, melyek ezzel kapcsolatban voltak.

Nem akart a fiú többekről hallani, csak egyre azt hangoztatta, hogy egy esete van. Hiába figyelmeztettem, hogy most már kár a tagadás, nem akart beszélni, sőt olyan mozdulatot tett, amiből azt láttam, hogy szökni akar. Erre elfogtam, megbilincseltem és azonnal hozzáláttunk a házkutatáshoz. Apja nem is tiltakozott. De a lopásról nem tudott, mert nem egy házban laktak. A fiú egy emeletes kisházban, míg a család többi tagja egy földszintes házban. A házkutatás során találtunk az

ellopott tárgyakból, de ezek már igen jelentéktelen értéket képviseltek. A kutatás után bekísértük a község házához, hol alapos kikérdezés alá vettem. Itt azután beismerte az összes kabinbetöréseket. Megnevezte az orgazdát is. Egy szentendrei ócskás volt. Az értékesebb és az ellopott tárgyak zömét ott meg is találtuk.

Endre László thts. (Csillaghegy.)

Változatos tettenérések.

1936 június hó 13-tól 1939 október hó 15-ig, mint őrsparancsnok, a leányfalu őrsön voltam beosztva. Ezen idő alatt néhány érdekes tettenérésem volt, azokból az alábbiakat mondom el:

1.

1938. év január havában a leányfalu—pócsmegyeri határban szolgálatot teljesítő Moha József vadőr bizalmasan közölte velem, hogy a pócsmegyeri határban elterülő Surányi telepi akácos erdőben sok dróthurok van lerakva. Az egyik hurokban talált is egy megfulladt vadnyulat.

Gondolva, hogy a hurkokat ott a közelben lakó úgynevezett „Nyomortelepi“ lakosok rakták ki és az eredményről reggelenként meg is győződnek, ezért az egyik hajnali órákban lesállást tartottam, magam mellé véve az említett vadőrt is. A kb. 30 cm-res hóban megtartott lesállás meghozta az eredményt. Mikor virradni kezdett, Gruber János és Szekeres Imre Surányi telepi lakosok jöttek ki az akácosba meggyőződni arról, hogy a hurkokban van-e nyul? Sajnos, attól a helytől, hol a lest tartottuk, messze voltak, így kénytelenek voltunk bevárni, míg a hurkokat végigjárták, mert ha felfedtük volna magunkat, elszaladtak volna. Midőn már végig nézték az összes hurkokat, — sőt kettőben nyulat is találtak — lakásaikra távoztak. Mi is utánuk nyomban lakásaikra mentünk. Nevezettek adva az ártatlant, hogy ők csak most keltek fel, nem akartak tudni semmiről sem. Midőn azonban a havas csizmájukra mutattam és a konyhájukban a még el nem rejtett nyulakat megtaláltam, mindent beismertek. Ekkor eredményképpen több hurkot és 4 darab nyulat vettem tőlük őrizetbe.

A tettenért két egyént kikérdezés végett Pócsmegyerre a község házához kísértem. Midőn a Surányi telepen az egyik fiatal asszony háza előtt jöttünk el, az asszony a kapuban állt és nevetett azon, hogy a két gyanúsított, hogy viszi a nyulakat és a már leszedett dróthurkokat. Ezt meglátva Gruber gyanúsított, hirtelen haragra lobbant és az asszony felé fordulva, a következő kijelentést tette: „Csak rötyögj, ha a tiszthelyettes úrnak megmondom, hogy Budapesten a gyermekedet elhajtottad, Te piszok, akkor majd nem fogsz rötyögni!“ Az asszony, mintha arcul csapták volna, azonnal eltűnt a kapuból, egy szót sem szólva, lakására távozott.

Ennek alapján a nyomozás eredménye az lett, hogy a fiatal asszonyt elfogtam méhmagzatelhajtás miatt és mivel a bűncselekmény Budapesten lett elkövetve, a rendőrségnek adtam át teljes beismeréssel.

2.

1937. év december havában bizalmasan arról értesültem, hogy Kőkény István pócsmegyeri lakosnak engedély nélküli vadászpuskája van és azzal kijár

vadászni a Surányi telepre. Az egyik este, kb. 22 órakor, Pócsmegyer községben szolgálatot teljesítve, a Surányi telep felől egy lövést hallottam. Mivel téli időben a telepen senki sem lakik, kinek puskája lett volna, így rögtön Kókényre gondoltam, hogy ő vadászik. Nem mentem ki a telepre, hanem a mellett az út mellett foglaltam lesállást, merre Kókénynek haza kellett jönni. Jött is Kókény úgy kb. 23 óra táiban, azonban a legnagyobb meglepetésemre nála sem puskát, sem lőtt vadat nem találtam. A lesnek azonban mégis nagy eredménye lett, mert rögtön láttam Kókény arcáról, hogy bűnös. Eleinte tagadni kezdett, majd később mindent beismer. Még akkor éjjel a telep melletti temető árkából és a telepen lévő egyik weekend-házból egy-egy puskát vettem őrizetbe, melyeket Kókény oda rejtett el. Az engedély nélküli puskákra vonatkozólag azt adta elő, hogy azokat Moravec Vilmostól vásárolta. Moraveczet erre nézve kikérdeztem, ki előadta, hogy a puskákat Schillerwein János pócsmegyeri lakostól lopta, kinél mint gazdasági cseléd szolgált.

A részletes nyomozás lefolytatása után Schillerweintől még három darab puskát vettem őrizetbe, — köztük egy katonai puskát 20 darab tölténnyel, — összesen 5 darabot az orvvadászával együtt. Még az is kiderült, hogy Schillerwein az egyik puskát 1919. évben, mint direktórium elnök, lopta a község-házától.

3.

1939. évi július havában egyik este 20 órakor indultam szolgálatba. Midőn Leányfalu község legforgalmasabb utcájára értünk, kb. úgy fél 21 óra lehetett, észrevettük, hogy egy egyén közeledik felénk kerékpárral, de nem égett a lámpája. Elébe álltam és megállásra szólítottam fel. Hozzám közel érve, leszállt a kerékpárról, azonban abban a pillanatban újból felugrott és menekülni próbált. Utána ugrottunk és a kerékpárt hátulról elkaptuk és menekülésében megakadályozva, az útszéli gyalogjáróra kísértük. Amint igazoltatni akartuk, hozzánk szaladt az egyik leányfalu hentes tanonca és elkecserevedve panaszkodik, hogy abban a pillanatban lopták el a kerékpárját az egyik villa elől, amint a másnapi — vasárnapi — húsréndelést gyűjtötte. Közben rátekintett az illető által fogott kerékpárra és nagy örömmel jelentette ki, hogy ez az ő kerékpárja. Akkor jöttünk rá, hogy véletlenségből, illetve az idegen ellenőrzés alkalmával egy kerékpár tolvajt értünk tetten. A nyomozás során a tettesre még több kerékpár lopás is rábizonyult az ország különböző részeiben. Már kb. 14 esetben volt büntetve kerékpár lopás miatt.

4.

1939. évi augusztus havában egyik hajnalban kb. 4 órakor egy szigetmonostori lakos bejött az őrre és panaszkolta, hogy előtte nap, a késő esti órákban, Szigetmonostor községből a pócsmegyeri határba ment kerékpárral az egyik kukorica földjére kukorica szárért a tehenek részére. Míg ő a kukorica szárát tördelte, addig a kerékpárját kint hagyta a föld végében elhúzódó dülő úton. Mikor kb. 10 perc múlva kiment a föld szélére, már a kerékpárt nem találta

ott. Tekintettel, hogy már akkor sötét is volt, gondolva, hogy úgy sem találja meg a tettest, nem tett sem a szigetmonostori, sem a leányfalu őrön akkor este feljelentést.

Amint így panaszát leadta, arra az elhatározásra jutottam, hogy a kerékpárt valószínű, hogy vagy szigetmonostori, vagy pócsmegyeri egyén lophatta el, mert idegen ember késő este mit keresne a mezei dülőúton.

Mivel azonban nyári idő volt, azt se hagytam figyelmen kívül, hogy a csavargók is megfordulnak ilyen helyeken. Ha csavargó lopta el, az több mint valószínű, az éjszakát a szigeten töltötte és csak reggel, midőn kivirrad, fog útnak indulni még pedig a tahitófalu hídon keresztül, mert a réven nem igen mer átgöngyölni, fél a révészeketől, mivel előttük ismeretlen.

Ezért a panaszosnak meghagytam, hogy azonnal menjen ki a leányfalu műútra és ott figyelje a Tahitófalu felől közlekedő kerékpárosokat. Ugyanakkor egy járőrt is vezényeltem azonnal és azt a műútra állítottam fel úgy, hogy először a panaszosnak kell majd találkozni a kerékpárjával és ha az jelez, csak akkor fogja a járőr a kerékpárost megállítani.

Ezen intézkedésnek meg is volt a hatása. Alig hogy a panaszos kiment és a járőr is elfoglalta a figyelő állást, panaszos az egyik kerékpáros egyén alatt a saját kerékpárját ismerte fel. Az egyén Tahitófalu felől Budapest felé igyekezett. Midőn panaszos meglátta, illetve a kerékpárját megismerte, azonnal elkezdett kiabálni és így a menekülő gyanúsított egyenesen a járőr karjaiba szaladt bele. Elfogták és az őrre hozták. Az elfogásnál már magam is kint voltam és végig néztem, hogy a panaszos kiabálása során a gyanúsított erős iramban menekült Budapest felé, nem gondolva azt, hogy odébb csendőrök is állnak.

Farkas János thts. (Budapest.)

(Folytatjuk.)

Fényképezzen anyaggal!

ADMIRAL

PORTABLE és STANDARD írógépek olcsó árban a legkedvezőbb részletfizetési feltételekkel

PIRKNER és ZETTNER

TELEFON: 182-697 és 182-239. BUDAPEST, IV. MÁRIA VALÉRIA-UTCA 1. SZ.

HÁLÓK, EBÉDLŐK, KOMBINÁLT SZOBÁK, KONYHÁK, ELŐSZOBÁK.
FIZETÉSI KEDVEZMÉNNYEL.

BAKONYI S.-NÉ

VERPELÉTI-ÚT 5. SZ.
KERESZTYÉN ÜZLET. 66-os VILLAMOS VÉGÁLLOMÁS

Ki tudja?

Hol és mikor alkalmazták először a harci gázt fűvadász?

Nemes verseny.

Mult számunkban kezdtük közölni dr. Toldi Árpád őrnagy cikkét a népmozgalmi nyilvántartásról. E cikk II. részében rámutatunk arra, hogy milyen rendkívüli nagy közbiztonsági haszna van e nyilvántartásnak ott, ahol a legelső törekvés tisztában lenni mindig azzal: ki van a körletben? E nyilvántartás egyenesen kiváló eszköz arra is, hogy nyomozókulesunk — soványabb legyen. A cikket ezért is különösen ajánljuk tanulmányozni. De mást is szeretnénk. Azt szeretnénk látni: ki milyen eredménnyel járult hozzá, hogy az elfogandó, körözötték száma csökkenjen? Ezt a versenyt nevezzük nemesnek s ebben részt kell vennie mindenkinek. Folyó év július 1-től november 30-áig tart a verseny. Akik ez idő alatt a nyomozókulesban vagy a pótlékban körözöttek közül a legtöbbet kerítik kézre, szép jutalomban részesülnek, mégpedig:

1— 5. jutalom 50—50 P. —

6—10. „ 40—40 P.-ös takarékkönyv.

Aki pénzjutalom helyett mást kíván, írja meg.

A verseny eredményét december 10-éig ilyen kis kimutatásban közölnék bajtársaink:

Pályázó neve és rendfokozata	Melyik örsön	Az elfogott neve, az melyik Ny. kules (pótlék) melyik oldalán szerepel	Az örs iktató száma

A kimutatást az örsparancsnok záradékolja a benne írt adatok helytállóságára.

A versenyben az örsök is résztvehetnek. Amelyik örs beosztottjai a legszebb eredményt mutatják fel, annak díszes keretben művészi kiállítású emlékiratot és emléktárgyat küldünk mellette, hogy az örs legszorgalmasabb tagjait az előbb írtak szerint jutalmazzuk is. Kétszeresen számíttjuk azt, ha valakit az örsállomáson letelepedettek, vagy ott alkalmazásban, munkaviszonyban levők közül fog el a járőr!

Jól tudjuk, hogy az örsök mozgalmassága különböző; sokan igen élénk utak, vagy városok mellett működnek, mások kint a határban, vagy erdők között, ahol az élet alig látszik. Egyiknek igen sok alkalma van igazoltatásokra, a másik hébe-hóba lát idegent. A népmozgalmi nyilvántartásról írt cikk azonban arra tanít, hogy először legyünk tisztában körletünk embereivel, nyomozunk tehát otthon és — furcsa eredményeket fogunk látni... A csendes körletben lehetnek — régen keresettek. Mindenesetre az elbírálásnál figyelembe vesszük az örsök viszonyait.

Viszontlátásra a karácsonyi számunkban, ahol nagy örömmel fogunk beszámolni e verseny — hisszük — nagy eredményeiről. Addig is: jó munkát!

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Orvvadászok leleplezése.

Beküldte: NÉMETH FERENC III. törzsőrmester (Keszthely).

A keszthelyi örsről 1935 december 20-án 23 órakor Németh Ferenc III. törzsőrmester és Tóth Károly őrmester rendes szolgálatba indultak az I. számú őrzőjárat leportyázására.

A járőr Cserszeztomaj községben tartotta a nagypihenőjét. Itt a pihenőszobában megjelent a csomakuti erdőőr és jelentést tett, hogy a hercegi erdőben, a hóban 2 férfi lábától eredő csapást, közöttük pedig szarvasnyomokat és vérnyomokat talált. Valószínűnek tartja, hogy orvvadászok szarvast lőttek, mert jogosan az utóbbi időben senki sem vadászott az erdőben.

Virradatkor a járőr az erdőőr kíséretében a helyszínre ment. Csakhamar ráakadtak a kérdéses nyomokra. A nyomok Rezi község felől jöttek s déli irányba haladtak bele a 10.000 holdas erdőbe. A szarvasnyom mellett két felnőtt embertől eredő

NAGYVOT

néz, ha az
árut látja,

kicsit

lát, ha az
árat nézi!

Nagykovácsy
ÜZLETHÁZBAN

TEXTIL
RUHÁZAT
SZÖNYEG
CIPO

KOSSUTH LAJOS
UTCA
9

lábnyom csapás volt látható. Tiszta és jól kivehető nyomot kerestünk a hóban. Hamarosan találtunk is ilyet. Leméréssel és rajzzal rögzítettük. Az egyik lábnyom belső talpán az orr éltől a hídig 9 darab szeg volt az újonnan talpalt lábbelibe verve, míg a sarokban 3-szög alakban szintén 9 szög volt verve. A másik lábnyom teljesen síma volt.

Az egyik nyom 44-es, a másik 42-es lábbelítől eredt. A csapáson visszafelé indultunk azért, hogy megállapítsuk, a nyomok honnan indultak ki. Az erdőből kiérve megtaláltuk a rezi mező szélén a les-helyet, illetve azt a helyet, ahol a szarvast meg-lőtték. A vérnyom a lesállástól pontosan 135 lépésnyire volt. Ebből arra következtettem, hogy a tettes golyóval lőtte meg a szarvast, mert a nagy távolság miatt söréttel való lövés nem járt volna eredménnyel. A lesállástól 5 lépésnyire hátra, megtaláltam a „Hubertus” feliratú töltényhüvelyt is. A helyszínen mást nem találtunk.

Ezután a nyomokon elindultunk és követtük őket. A nyomok rátértek a cerszegtomaji útra, ahol elvesztettük. Ebből arra következtettünk, hogy a tettesek cerszegtomaji lakosok lehetnek.

A községbe érve, a községi bíró és kisbíró közbejöttével a faluban lakó 3 cipésmestert odahivattam, nekik a rögzített lábnyomokat felmutattam és tőlük szakvéleményt kértem.

Az egyik cipész felismerte a saját munkáját, a rögzített lábbelinyomból. A talpalást a múlt hét folyamán végezte Péter* János cerszegtomaji lakosnak.

A főszolgabírótól már előzőleg beszerzett felhívás alapján a házkutatást Péter János cerszegtomaji lakosnál rajtaütésszerűen megtartottuk. A házkutatásnak meg is lett az eredménye, mert a hálószobából, az ágyból 1 darab 6 lövetű töltött forgópisztoly, az ágy alsódeszkája alá felszegezve 1 vadászpuska, a konyhában a kemence füstvezető csövéből szintén 1 vadászpuska, melynek a bal csőve vont volt, a kályha hamutartó ládájában 1/2 kg puskapor, 8 töltött hüvely, 10 üres hüvely, 8 gyutaes, 1 csomó fojtás és ólomdarabok kerültek elő. Előkerült a kérdéses csizma is, melyet a nyomokkal tökéletesen azonosítani lehetett.

A házkutatás eredménye láttára Péter János a cselekmény elkövetését beismerte és társát, Szóró Antal cerszegtomaji lakos személyében nevezte meg. A nála megtartott házkutatás szintén eredménnyel járt, mert a padlásról és a faházból 2 vadászpuska, 2 töltény, 1 rohamkés, 1/2 kg ólom került elő.

A további nyomozás során még egy cerszegtomaji lakos is belekerült a csávéba. Nála is találtunk 2 vadászpuskát, 1 Flobert-puskát és 6 töltényt.

Az orvvadászok a kikérdezésük alkalmával előadták, hogy a szarvast előző nap este lőtték meg, azonban a szarvast, mivel az csak könnyebben sérült meg, nem tudták megfogni. A puskák holszerzésére nézve pedig azt adták elő, hogy azokat kisebb nagyobb összegekért ismeretlen egyénektől vásárolták.

A főszolgabíró az orvvadászokat 15—15 napi elzárásra és 100—100 pengő pénzbüntetésre marasztalta el.

* A neveket megváltoztattuk (Szerk.).

MIÉRT

választja a legtöbb
vevő a

CONTINENTAL

hordozható (portable) írógépet?

MERT:

megbízható és elpusztíthatatlan;
nemes - pótanyagoktól mentes -
acélból készült alkatrészeit gondos
munkáskezek alkotják tökéletes
géppé; nemcsak ujjkorában ír szépen,
de írása hosszú esztendőkre erős
használata után is tiszta és egyen-
letes. Járása halk.

MEGSEM DRÁGÁBB, amellet igen
kedvező részletfizetésre is kapható.

ÁRA SZIGORUAN SZABOTT!

Kapható igen sok megbízható író-
gépkereskedőnél és a magyar-
országi vezérképviselőnél:

GOÛ ÉS KOVALSZKY

Budapest, V., Nador-utca 11. sz.

A lábnymok, ha értünk hozzájuk, nagy segítséget jelentenek a nyomozásnál. Ezt a leírt nyomozás is tanúsítja. Igen helyesen járt el a járőr akkor, midőn szakértőként a helybeli cipésmestereket vette igénybe. A jó iparos rendszerint felismeri a saját munkáját — különösen faluhelyen — ahol nem akad nagyon sok. Ezzel is számolni kell.

A járőr a házkutatást alaposan és szakszerűen tartotta meg, ezt az eredmények igazolják.

II.

Magzatelhajtás nyomozása.

Beküldte: RÁCZI MIKLÓS csendőr (Újszász).

A g.....i örs egyik járőrének az egyik pusztá tehenésze újságpapírba burkolt csomagot adott át azzal, hogy azt a majorban, a konvenciós kovács sertésölja mögött álló szalmaboglyában találta. A csomagban 16 cm hosszúságú méhmagzat volt. A járőr a magzatot légmentesen zárható tiszta üveg-edénybe helyezte és azután a majorban hozzáfűzte a nyomozáshoz.

A majorban 11 asszony és néhány fiatal (15—17 éves) leány volt. Az utóbbi időben ezek közül senki sem volt teherben, vagy erre legalább is nem lehetett adatot beszerezni. A major mellett közvetlenül az országút húzódik el s így azzal is számolni kellett, hogy a méhmagzatot nem majorbeli, hanem idegen is rejthette a boglyába.

CONTINENTAL, RHEINMETALL, ERIKA

Keresztény
cég

és az összes
rendszerű

IRÓGÉPEK

BÁNFALVI és HORVÁTHNÁL

Budapest, V., Alkotmány-u. 12. — Tel.: 11-83-51

Díjtalan bemutató az egész ország területén. Kedvező részvételteljesítő feltételek.

FÉMÁRÚ-FEGYVER ÉS GÉPGYÁR RT.

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-ÚT 158.

Városi lerakata: V., gróf Tisza István-u. 10.

Gyárt: sörétes és golyós vadászpuskákat minden használatos űbnagyságban, galamblovó-, madarászó-, cserkész-, levante- és ifjúsági puskákat, céllövő fegyvereket, önvédelmi- és céllövő pisztolyokat, sörétes vadász- és pisztolytöltényt. Mindezek különféle kivitelben és külső kiállításban, de egyaránt a legszabatosabb megmunkálással és a legkiválóbb anyagból készülnek.

Az utóbbi esztendő legnagyobb sporteredményei a
EGYVERGYÁR készítményeivel kapcsolatosak.

A járőr mind a két lehetőséget feltételezte. Az elsőből kiindulva, sorra kikérdezte az intéző jelenlétében a tanyai lakosokat. Ez alkalommal az egyik öregasszony annak az óhajának adott kifejezést, hogy szeretne a járőrrel négy szemközt beszélni. A járőr erre alkalmat adott, mikor is az öregasszony bizalmasan elmondta, hogy a konvenciós kovács felesége panaszkodott neki a napokban, hogy ismét teherben van. A szalmaboglya éppen a kovácsé volt, ezért a járőr a kovács feleségét gyanúsítottként kikérdezte. Tagadott. A járőr orvossal megvizsgáltatta, aki oda nyilatkozott, hogy az asszony semmi körülmények között sem lehet a tettes, mert a méhe oly kicsi, összehúzódtott, hogy nem eshetett a közelmúltban vetélésen keresztül. Ha ő volna a tettes, lázasan feküdnie kellene az ágyban.

Azt a járőr is látta, hogy a kovácsné jó, egészséges színben van, semmi külső nyoma nem látszik a vetélésnek. Jókedvűen, nevetgélve beszélgetett a járőrrel. Viselkedése kissé erőltetettnek tűnt fel, ezért a járőr nem tágitott és tovább faggatta, majd az asszony kérésére a lakásán házkutatást tartott. Az ágyában a lepedő tele volt vérnyomokkal, de ezenfelül a járőr megtalálta annak az újságpéldánynak még hiányzó lapjait is, amelybe a magzat csomagolva volt. Ennek láttára az asszony beismerte, hogy a magzatot ő hajtotta el oly módon, hogy vízzel telt nagyteknőt többször megemelt. 4 gyermeke volt már és félt a további gyermekáldástól.

A bíróság 3 havi fogházra ítélte, de a büntetés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette.

Az asszony azóta jóútra tért. További 2 egészséges gyermeke született.

DÓCZY DEZSŐ

Irodagépjavító üzeme
számológép specialista

BUDAPEST, V., Bálvány-u. 3. Tel. 183-787.

Új és használt írógépek raktáron. Csendőrség tagjainak 10% engedmény.

Gör Nagy Illés

CSŐ és FÉMBUTOR ÜZEME

Budapest, X., Ceglédi-u. 15. távb.: 348-193.

NŐI RUHÁK és KABÁTOK

készen, szalon kivitelben 6 havi hitellel is

Árvai József-cégnél,

BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-utca 1/b. Távbesz.: 140-655.

Borosszövetség ezüst érmével kitüntetve.

Legjobb, legmegbízhatóbb beszerzési forrás

Női - Férfi - bébi fehérnemű és menyasszonyi kelengyékben

Mahunka Ferenc

V., Erzsébet-tér 2. Tel.: 387-115.

KERÉKPÁR (alkatrészek) RÁDIÓ, (összes márkák) CSILLÁR

Kedvező részlettel
Megbízható kiszolgálás:
Szakszerű elismert javítóüzem.

Viczana Sándor

VESZPRÉM, Kossuth Lajos-utca 3. • Telefon: 47.

Faluhelyen nincsenek szakorvosok, főleg nincsenek képzett törvényszéki orvosok s így bizony gyakran előfordul, hogy a csendőr által beszerzett orvosi vélemény nem mindig fedi a tényeket. Helyes volt, hogy a járőr a vélemény alapján nem szüntette be a nyomozást. Eljárását az eredmény igazolta.

A gyanúsítottat egy úgynevezett „hézagpótló” adat bírta beismerésre. Az az ujságpapír ugyanis, amelybe a magzat csomagolva volt, önmagában semmit sem ért, de döntő bizonyítékká lépett elő, mielőtt a járőr azt az ujságpéldányt, amelyből származott, a gyanúsított lakásán a házkutatásnál megtalálta. Különösen értékesek ilyenkor az olyan tárgyak, amelyeket egy másik tárgyból letörtek, leszakítottak, kitéptek. A törési, szakítási felületek, szélek, összehasonlítás útján való azonosítása döntő bizonyítékot szolgáltathat. Ilyenek lehetnek pl. a betörés helyszínén maradt reszelővég, bicskahegy — mely beletört a felnyitott ajtóba, vagy a drótkerítésen fennakadt ruhafoszlány. Ha ezek kiegészítő részét, tehát a csonka reszelőt, bicskát, szakadt nadrágot megtaláljuk és a törési felületek, illetve szakítási szélek egyeznek — fontos bizonyítékhoz jutottunk.

III.

Körözött cigány kézrekerítése.

Beküldte: FEKETE GYULA csendőr (Badacsontomaj).

1936 március 25-én a badacsontomaji örsről járőr indult szolgálatba. Feladata volt egy Kolompár József (Bojka) nevű cigányt elfogni, aki ellen nyomozólevél volt kibocsátva és akit, értesülések szerint, a környéken láttak.

A járőr a nyomozást a badacsontomaji cigánytelep ellenőrzésével kezdte. A cigánytelepet 2 km-es kerülvél az erdő felől észrevétlenül közelítette meg úgy, hogy a cigányokat sikerült meglepnie. Az ismerős helyi cigányokon kívül a járőr az egyik putriban 26—28 év körüli idegen cigányt is talált. Igazoltatta. A cigány Kolompár Ferenc (Tuba) névre szóló igazolványt mutatott fel. Az igazolvány rendben volt s így az idegen nem látszott azonosnak a keresett cigánnyal. Fekete csendőrnek azonban gyanús volt. A cigányokat járőrtársa felügyelete mellett a cigánytelepnek az erdővel ellentétes oldalán egy csoportba ültette, majd az egyik megbízhatóbb cigányt magamellé véve, kissé eltávozott a csoporttól. Ez a cigány már többször szolgáltatott adatokat a csendőrségnek, ezért Fekete csendőr megkérdezte tőle, hogy az idegen cigány valóban, az-e, akinek az igazolványban fel van tüntetve. A cigány igennel felelt. Fekete csendőrnek még mindig gyanús volt az idegen cigány és elhatározta, hogy csellel kísérli meg a nyulat a bokorból kiugratni.

Fekete csendőr visszatért a cigányokhoz és fenhangan odaszólt a járőrtársának, hogy menjen és nézzen alaposan körül a putrikban, mert az éj folyamán a szomszédos községben lopás történt és a bűnfeleknek feltétlenül itt kell lenniök.

Fekete csendőr tudta, hogy a cigányok erre öszszefognak sügni, búgni, figyelmük elterelődik. Valóban ez történt. A cigányok kérdő pillantásokkal

tekintgettek egymásra, majd az idegen cigányra, ez vissza reájuk, súgdolóztak, a fejüket csóválták stb. Ekkor elérkezettnek látta a pillanatot Fekete csendőr és hangosan elkiáltotta a körözött cigány gúnynevét: „Bojka”. Az idegen cigány úgy felugrott, mintha a darázs csípte volna meg és „tessék kérem szépen”-nel válaszolt a kiáltásra. Ezzel el is árulta magát.

A járőr azonnal elfogta és bekísérte a kir. ügyészséghez, hol nagy örömmel fogadták, mert már régóta vártak rá.

A cigányok furfangosak. A csendőr akkor kerekedhetik velük szemben felül, ha túl jár az eszükön, ha fufangra-fufanggal válaszol.

A járőrvezető jól ismerte a cigányok lélektanát, ezt figyelembe véve, leleményesen alkalmazta velük szemben a kis cselt, mely teljes eredménnyel is járt.

HALOTTAINK

Bánhegyesi Sándor lovas csendőr június 30-án Budapesten gyomorátfúródás és szívgyengeség következtében meghalt. 1936 óta szolgált, utoljára a szegedi kerületnél.

Horváth Sándor IV. csendőr haslövés sérülés következtében június 30-án a veszprémi kórházban meghalt. 1936 óta szolgált, utoljára a szombathelyi kerületnél. Kitüntetései: Háb. e. é. kard és sisak nélkül, Felvidéki Emlékérem.

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:
Becze József tiszthelyettes (VII. ker.), 1906—1923-ig szolgált,

Kopes György tiszthelyettes (VIII. ker.), 1890—1910-ig szolgált,

Manigai Mihály tiszthelyettes (II. ker.), 1909—1936-ig szolgált,

Sághi Mihály tiszthelyettes (IV. ker.), 1894—1913-ig szolgált,

Tomek Gyula szv. tiszthelyettes (I. ker.), 1898—1924-ig szolgált.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

HIREK

Dicséret. A m. kir. honvédelmi miniszter úr *Nagy Ambrus* alhadnagyot — nyugállományba helyezése alkalmából — a közbiztonsági szolgálat terén általában, de különösen szakaszpáncsnoki minőségben kifejtett eredményes és hasznos tevékenységéért *dicsérő okirattal* látta el.

Diszérem odaitétele. A m. kir. honvédelmi miniszter úr a budapesti I. csendőrkerület állományába tartozó *Barna Imre* alhadnagy; a szegedi V. csendőrkerület állományába tartozó *Tóth Sándor*, *Vágó Joachim* irodai alhadnagy, *Paskai Ádám*, *Szigethy Lajos*, *Szendrei József* szv. alhadnagy, *Sallai Lázár*, *Bérczi János*, *Brassói János*, *Kanász István*, *Névery Sándor*, *Czifra István* alhadnagy és *Gerendi Ferenc* irodai tiszthelyettes részére a 35 évi hű szolgálatukért a *Diszérmet* odaitétele.

Fegyverhasználat. A jósai őrs állományába tartozó *Papp György* törzsrőmester és *Szabó Imre* prb. csendőr. múlt hó 14-én 19—20 óra közötti időben szolgálaton kívül egy verekedő csoport szétoszlátása céljából szolgálatilag fellépett. A verekedők közül *Oláh Sándor* és *Sajtos Sándor* a csendőröket megtámadták. *Papp* törzsrőmester *Sajtos* ellen kardfegyvert használt. *Sajtos* sérülése könnyű és nem életveszélyes. Csendőr-egyen nem sérült meg. Az őrs a támadókat elfogta.

Csendőr-egyen által okozott sérülés. Az eleki őrs állományába tartozó *Szanka István* csendőr múlt hó 14-én 17—18 óra közötti időben az Elek—Kétegyháza közötti műton szolgálaton kívül, az út menetirány szerinti jobboldalán haladt, mely alkalommal *Szabó Károlyné* kétegyházai lakost kerékpárjával elütötte. *Szabóné* a községi orvos megvizsgálta és hashártyarepedéssel a gyulai kórházba szállíttatta. *Szanka* csendőr jobb kezén csekély sérülést szenvedett. A kivizsgálás megtörtént.

Határöntúli események. A dombegyházi őrs körletében múlt hó 8-án 1 órakor a románok a határvadász járőrre rá-lövöldöztek. A határvadász járőr a tüzet viszonozta, a tüze-lés 3 órakor megszűnt.

A Visk községhez tartozó Miczó-völgyben levő határva-dász álló őrségre múlt hó 9-én 1 óra 40 perctől 5 óráig a ro-

mánok lövöldöztek. A magyar határőrség a tüzet viszonozta. A határőrség részéről sebesülés nem történt.

Battonyától délre 1.5 km-re a Battonya—Arad közötti vasút mentén a román határon lévő 10. számú vasúti őrház közelében portyázó egyik határvadász járőrre múlt hó 11-én a románok rálöttek. A határvadász járőr a tüzet viszonozta. Ebből folyóan a vasúti őrházzal szemben levő román határőrség erős tüzet indított a határ közelében lévő határvadász-őrség ellen. A határvadász-őrségek a támadást tüzzel vissza-utasították, minek következtében a románok a határ közeléből elmenekültek. Magyar részről sebesülés vagy veszteség nem történt.

Múlt hó 11-én 12.15 órakor a técsői vashíd a románok felől oldalán felrobbant. Állítólag a robbanás következtében a románok részéről 2 halott volt. A híd alá volt aknázva.

Közveszélyű rongálás. Taracköz—Körtvélyes községek közötti vasútvonalon a vasúti munkások múlt hó 11-én a 23—24-es szelvények között az átereszt alát, bádogdobozban elhelyezett fél kg mennyiségű ekrazitot találtak gyújtózsl-nórral a vágányra felszerelve úgy, hogy az a vonat áthaladása következtében robbant volna fel. Ez a vonat áthaladása dacára nem történt meg, mert az érintkező zsinór 2 cm-re félre volt csúszva. A Tarackőzről 4 óra 15 perckor Aknaszla-tina felé induló személyvonat haladt át. A csapi vasúti őrs ez ügyben a nyomozást folytatja.

Gyanúsított öngyilkossági kísérlete. A tápióbicskei őrs múlt hó 18-án a budapesti főkapitányság megkeresésére, erőszakos nemiközösülés gyanúja miatt *Burján János* tápiósági lakost az őrs járőre el akarta fogni. Amikor a járőr *Burján* zárt kapujánál megjelent, *Burján* észrevette, hogy a csendőrök keresik, zsebkésével nyakát elvágta. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes. A sérültet a járőr elsősegélyben részesítette és a kispesti mentőket hívta ki.

Kocsmázás. *Szabó Pál* őrmester múlt hó 15-től alsónémedi községben öt napi szabadságát töltötte. Nevezett őrmester az Alsónémedi községben levő *Földi-féle* vendéglőben múlt hó 14-én *Seregélyes Gábor* vasúttal összeverekedett. *Szabó* őrmestert *Seregélyes* vasúttal a zsebkésével megszúrta, *Szabó* őrmester *Seregélyes* székkel ütötte meg. *Szabó* őrmester 8 napon belül, *Seregélyes* pedig 20 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. A kivizsgálás megtörtént.

SCHMIDT GYULA

EZÜSTÁRÚGYÁR udvari szállító,

Budapest, VII., Nyár-utca 13.
Alapítva 1882.

Telefon: 140-135.
A m. kir. Honvédség szállítója.

BUTORT

csak **ROYALNÁL** végy
Baross-utca 34.
Részletre is! Budapest

FÉNYKÉPÉSZETI ÉS OPTIKAI CIKKET ZSOLDOS KÁROLY

CÉGTŐL VEGYEN

ÖSKERESZTÉNY CÉG.

BPEST.VI, VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 17. I. BAZILIKÁVAL SZEMBEN:

TEL. 11-25-62.

FÉNYKÉPEZÉSHEZ

KODAK FILM

MINDIG A LEGJOBB ÉS LEGMEGBÍZHATÓBB!

A székely fazekasipar multjáról és mai helyzetéről Gáspár Gyula, a visszatért felvidéki bányákról Tokody László írt bőven illusztrált cikkeket a Buvár júliusi számában. A ki-tűnően szerkesztett folyóirat tartalma most is rendkívül változatos. Siklóssy László az óriás pandáról értekezik, nemes Suhay Imre pedig arról, hogy mire tanít a korszerű háború. Mészáros Gábor főorvos cikke a nyári táplálkozással foglalkozik, Vönöczky Schenk Jakab a madárvonulás titkait tárja fel az olvasó előtt, Koppányi József új fogalommal: az abszolút-víz mibenlétével ismert meg, Zách István Alfréd kifejti a tudomány álláspontját a Medárd-napjával kapcsolatos néphitről. Számos kisebb cikk és tudományos hír gazdagítja még a Buvár új számát.

Csendőrségi Közlöny 15. szám. Szabályrendeletek. Egyes anyagkészletek zár alá vétele. Búza és tengeri bejelentése, zár alá helyezése és igénybevétele. Fürdőkülönítmények működésének megkezdése. Elhelyezési kimutatás helyesbítése. 1940. évi aratási, hordási és cséplési munkálatok biztosítása. Csendőrségi szolgálati könyvek helyesbítése. „Uríts!” fogás végrehajtása a 37. M. pisztollyal. Korpótíj odaítélése a csendőrség tisztjei részére. Foglalkozási jegyzék kiadása. Közbiztonsági tevékenységi kimutatások új mintája. Puska-hordsaroglya beszerzése kerékpárokhoz. Búzából kiörölhető lisztajták mennyiségének és forgalmának szabályozása. Hulladékpapíros felhasználásának és forgalmának korlátozása. Cukorkereskedői forgalom szabályozása.

Serák Ferencet, aki 1914–15. évben mint őrmester a fel-péci, majd a simontornyai őrs parancsnoka volt, fontos ma-gánügyben keresi Pálmai Dezső őrmester Zsély. Aki a neve-zetről valamit tud, közölje fenti címmel.

Néhai Bács Mihály csendőrtiszthelyettes özvegye kassai. Allomás-utca 23. szám alatti lakos örökösödési ügyben kéri a férjével 1919-ben Rábacsécsényben együtt szolgált Magyar István volt tiszthelyettes rákosszentmihályi és Ács István volt őrmester győrszabadhegyi lakosokat, hogy pontos címüket vele közöljék.

SZEMÉLYI HIREK.

Elöléptek alhadnagyokká: a miskolci VII. kerületben: Szentmihályi Imre, Bábai János szv. tiszthelyettes; a kassai VIII. kerületben: Keszthelyi István szv. tiszthelyettes. Irodai tiszthelyettség: a kassai VIII. kerületben: Baráth István törzsőrmester. Őrmesterré: a kassai VIII. kerületben: Csikós Imre csendőr.

SCHMIDT M.
BUDAPEST, VIII., VAS-UTCA 5.

Szligyártó, nyerges, bőröndös.

Készít, kocsizó és lovagló szerszá-mokat, bőrönd és finom bőraru-kat, vadász és sportcikkeket.

Pallagi Jánosné

egyen és polgárisapka készítő mester

Budapest, VI., Eötvös-utca 30.

Oskeresztény iparos.

KOCSIS KÁLMÁN

írógép és irodacikk szaküzlet

Budapest, XI. Horthy Miklós-körtér 8.

(Verpeléti út sarok) Távbeszélő: 26—86—37 szám

Új őrsparancsnokok: A budapesti I. csendőrkörületben: Gönczöl Mihály tiszthelyettes; a szombathelyi III. kerületben: Porez János, Réti György tiszthelyettesek; a szegedi V. kerületben: Bordás József tiszthelyettes; a kassai VIII. kerületben: Seberkényi András tiszthelyettes őrsparancsnokká ki-nevezetett.

Véglegesítették a budapesti I. kerületben: Szabó Pál, Sánta István, Hegedüs Lajos, Sisa János, Rácz István, Káplár József, Torkos Rezső, Sándor Ferenc, Szabó Lajos, Marton József I., Kun László, Juhász István I., Seres Sándor, Tarjáni István, Sebestyén Sándor, Kovács Balázs, Gelényi Imre, Bán-hegyi János, Kovács András I., Párkászki Lajos, Pál Sán-dor, Pallagi József, Andó Balázs, Balla István, Borka István; a székesfehérvári II. kerületben: Kozma Gyula, Szakács Fe-renc, Huszár Sándor, Varga József II., Mészáros Imre, Király László, Rónaszéki István, Kutféji Pál, Zsugonics Béla Dobai István, Ösz Ferenc, Németh József III., Samu László I., Fátrai István, Menyhárt József, Mogyorósi József, Bácsi Fe-renc, Homoki Miklós, Csatári György, Serdült Imre, Kalácska János, Szabó István III., Varga József III., Juhász János, Varga Ferenc II., Czuppon Béla, Horváth József VII., Viola József, Tarján Mihály, Maros Géza, Sasvári János, Maszlavér Imre, Földesi Imre, Heldauf János, Magyar Lajos, Bésai An-tal, Török János, Tóth Károly, Kisabonyi Ferenc, László Imre, Csonka János I., Balázs József I., Takács Lajos I., Márkus Gyula, Mogyorósi János, Reinitz Ignác, Bobály Pál, Varga Lőrinc, Parázso Zsigmond, Mohácsi Károly, Pethő Dezső, Kisházi József, Józsa László, Somosi Gyula, Kilián László, Horváth István IV., Laki József, Bakonyi Lajos, Is-tenes Gyula, Turi István, Farkasdy Lajos, Kiss Antal, Hor-váth Imre II., Alföldi Kálmán, Lipp József, Morvay Ferenc, Gyarmati István, Babos József II., Lakatos Ferenc, Horváth Kálmán, Takács József, Szluka András, Bősze Gyula, Székely Gyula, Tárkányi József, Papszt János, Osváth Imre, Németh

Elöléptetéséhez gratulálunk!

További gyors előrehaladást és eredményes mun-kát kívánunk Önnek, amelyben megbízható hű-séges munkatársa lesz Önnek Continental író-gépünk, melyet mérsékeltén szabtott kedvezmé-nyes árban, kényelmes részletfizetésre is meg-vásárolhat.

GOÿ és KOVALSZKY

Budapest, V., Nádor-utca 11.

BUDAPEST

Váci-út 98. T. *29-89-96.

Külföldi testvérvállalatok: Hindenburg 0/5 Witkowitz (Németország)

Mihály I. Takács Antal, Kapuvári Gyula, Derdák József, Gézi József, Végh Sándor; *a szombathelyi III. kerületben:* Korosa Lajos, Gáspár Imre, Tóth József VII., Kovács László I., Bolosó Barnabás, Kiss Károly I., Varjas Károly, Szak Viktor, Polmayer Mihály, Bányász István, Békefi István, Szabó István VII., Perkó József, Nagy Lajos I., Kincses Sándor, Leposa Kálmán, Vörös Gusztáv, Sárszegi Pál, Huszár Gábor, Kovács István III., Ács Imre, Kalmár György, Deli Imre, Pilise István, Dávid György, Huszti Gyula, Kiss Gyula, Jakab István, Kiss István V., Herányi József, Czeglédi Antal, Horváth József III., Bárány László, Bencze János, Hajós József, Varga István III., Parrag Ferenc, Tóth Lajos IV., Hegedűs József, Szabó István VIII., Gaál János, Lovranics László, Szabó Géza, Kertész Vendel, Fodor István, Kugli István, Szeles István, Szaló Ferenc, Szabó Ferenc L., Répevölgyi Ferenc, Horváth János V., Dér Nándor, Magyar István II., Schreiner Lajos, Borbély Sándor, Kovács Sándor IV., Sári Gábor; *a pécsi IV. kerületben:* Somos Antal, Hojko István, Suti János, Bárándi István, Tiszavári József, Proches Árpád, Csordás István, Dobos Ferenc, Dunai Antal, Tiszavári András, Gazdag József, Foga Antal, Fazekas József I., Takács Ferenc IV., Varga Bálint, Szabó Ernő, Gerencsér József II., Kovács József III., Tóth István VIII., Farkas István IV., Doktor József, Bőse József, Némethy József, Papp József III., Lakics József, Kiss István II., Ihász Gyula, Gondi Emil, Molnár János VII., Geosits István, Dolmányos József, Sárfi Géza, Bánfalvi Ferenc, Nagy Béla, Nagy Lajos III., Czibók Vince, Hári András, Káhrer Győző, Németh István V., Simon János I., Somogyi Kálmán, Sütő Ferenc, Szekszárdi György, Csóka József, Kasza Kálmán, Várszegi Géza, Borda István, Huszár Ferenc II., Szalai Sándor V., Simon Kálmán, Hári Ferenc, Balaton László, Bolvári Mátyás, Balatoni András, Futó Simon, Ferencz Imre, Fodor József, Gergely Ferenc, Gyimesi Sándor, Kertész Sándor, Müller Henrik, Radosnai György, Richter Lajos, Varnyu Imre, Laczkó Béla; *a debreceni VI. kerületben:* Horváth Mihály, Molnár Sándor III., Kiss József III., Száraz Gyula, Harrer Pál, Ujj László, Vároczai István, Fodor István, Hetey Lajos, Tyukodi József, Tóth Lajos, Vigh István, Komár József, K. Takács József, Varga Márton, Szabó Illés, Deák László, Csókos Miklós, Kovács Károly, Kanfi Horváth Lajos, Tóth György, Balla István, Gulyás Márton, Patkó János, Kótai Lajos, Áment Ferenc, Rácz Miklós, Váradi Mátyás, Magony Gábor, Kopasz

András, Kardos József, Eke Pál, Varsányi Imre, Asztalos Pál, Földesi Lajos, Tari János, Ungvölgyi Vince, Biczók István, Tótor Gyula, Vörös Ernő, Karsai Ignác, Orosz Mihály, Hetényi György, Romvári György, Koszó Mátyás, Miklós István, Nagy Rebék Lajos, Békési István, T. Nagy Lőrinc, Rabi János, Szanka István, Szépvölgyi Péter, Bognár István; *a miskolci VII. kerületben:* Misik Pál, Lombosi József, Bartók István, Kiss Károly, Kelemen Ferenc, Csorba György, Sidló Sándor, Rétfalvi Béla, Nagy János I., Udvarhelyi József, Veres János, Pataki István, Köhalmi Pál, Szántó József, Tóth János, Lázár Gáspár, Kuti Béla, Tóser Béla, Sass István, Bóta Sándor, Halmi Jenő, Bagi Mátyás, Csorba Miklós, Bajnok László, Bujáki Sándor, Szarvas János, Molnár Ferenc, Balla István, Hajas László, Kalmár János, Gyarmati József, Laczkó József, Simon József, Kispál István, Ollári János, Uzsoki János, Ferenc István, Juhász Sándor, vitéz Hegedűs József, Darai Géza, Boros Sándor, Dudás József, Barancsi József, Fulajtár Lajos, Gál János, Tóth Sándor, Juhász Barnabás, Lénárt Béla, Németh Károly, Gál János, Fodor István, Bánfalvi János, Kondorosi Ferenc, Nagy Sándor, Icsó Imre, Tóth Zoltán, Fővényesi Győző, Rózsavölgyi Ferenc, Sallai József, Molnár Ferenc, Tamási János, Gál András, Baráti József, Németh Péter, Juhász Benjámin, Balsai István, Szabó János, Csákvári György, Lajos István, Kapitány Zoltán, Mák Mihály; *a kassai VIII. kerületben:* Fejes Imre, Jankovics Imre, Gyenes József, Farkas János, Hugai Boldizsár, Pintér Sándor II., Vass Lajos, Balogh Béla II., Fignár János, Mézszáros András, Hajnal Lajos, Kányai János, Farkas Lajos esendőröket, a próbaszolgálati idő letelte után.

Házasságot kötöttek: *Uzoni Jenő* főhadnagy Pávay Klára Anna Andrea úrhölgygel Nyiregyházán, *Mondok István* főhadnagy Mannó Erzsébet-Antonia úrhölgygel Gyöngyösön, *A budapesti I. kerületben:* Forgács József törzsőrmester Vince Juliannával Kecskeméten, *Pintér Sándor* őrmester Kovács Iónával Sződön; *a szombathelyi III. kerületben:* Pandur János tiszthelyettes Lantos Malvinnal Kéthelyen, *Horváth László* tiszthelyettes Tóth Margittal Sópén, *Kondor János* tiszthelyettes Madarász Annával Ménfőcsanakon; *a pécsi IV. kerületben:* Kőszirtes János őrmester Máté Jolán Annával Szabadszentkirályon, *Palánki Lajos* tiszthelyettes Guld Máriával Tolnában; *a debreceni VI. kerületben:* Szóráth Mátyás törzsőrmester Fülöp Máriával Békéscsabán, *Kálmánchelyi András* tiszthelyettes Nyila Máriával Debrecenben, *Bere Illés* tiszthelyettes Barta Máriával Bujón; *a miskolci VII. kerületben:* Nagy Lajos tiszthelyettes Braunász Ilona Juliannával Ónodon, *Farkasfalvi Mihály* törzsőrmester Tóth Terézszel Pázmándon, *Horváth István IV. törzsőrmester* Kastanek Iónával Miskolcon; *a kassai VIII. kerületben:* Szücs Miklós

Csendőrijárőr

éjjeli portyázásain csak

Pertrix

elemmel világítson

Minden szaküzletben kapható!

Katonai kitüntetések

miniaturák:
kistétényi WALTHER S.

Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca 6. félelelet 5.

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA

Résztvénytársulat

BUDAPEST, V., Zoltán-u. 2. Tel.: 129-560. Sürgőnycím: BRIKETT

Szénbányák: Tatabánya, Tokod, Dorog.

Brikettgyár: Tatabánya.

Portlandcementgyárak: Felsőgalla, Beremend, Nyergesújfalu.

Bauxitcementgy.: Felsőgalla.

Mésztelepek: Felsőgalla, Hejőcsaba, Beremend.

Karbidgyár: Felsőgalla.

Szénlepárolótelep: Felsőgalla.

Ferrészilíciumgyár: Felsőgalla

„TIGRIS” fehérneműipar

BUDAPEST, V., Bálvány-u. 18. Telefon: 111-132.

SZÜCS MÁRTA

Honvédkincstári szállító

Csipak József

konfekteiós üzeme

Budapest, XIV., Telepes-utca 102. szám. Telefon: 296-340.

tiszthelyettes Kelemen Sárával Győrteleken, Szarka József törzsőrmester Piacsek Borbálával Királyházán, Belső Ferenc törzsőrmester Rezsnek Mártával Körösmezőn.

Született: a budapesti I. kerületben: Németh János VII. tiszthelyettes feleségének Amália leánya, Málnás József őrmester feleségének Mária-Anna leánya, Sebő János tiszthelyettes feleségének Éva-Gizella leánya; a székesfehérvári II. kerületben: Sebestyén József tiszthelyettes feleségének Jenő-Tamás fia, Biharszegi György tiszthelyettes feleségének Edit-Irén leánya, Maros György tiszthelyettes feleségének Ida-Györgyi leánya. Véghe István törzsőrmester feleségének István-Kálmán fia, Várnagy István törzsőrmester feleségének Margit-Anna leánya, Horváth Gyula I. törzsőrmester feleségének Gyula-István fia, Molnár József III. törzsőrmester feleségének Mária-Lujza leánya; a szombathelyi III. kerületben: Méhes József törzsőrmester feleségének József-László fia, Márton József törzsőrmester feleségének József-Nándor fia, Kovács Pál I. őrmester feleségének Árpád-Pál fia; a pécsi IV. kerületben: Polgár József tiszthelyettes feleségének Veronika-Emma leánya, Györfi János őrmester feleségének János-Gábor fia, Csaba Ferenc őrmester feleségének Mária-Gabriella leánya, Kincses József tiszthelyettes feleségének Margit-Teréz leánya, Lukács József törzsőrmester feleségének Dezső-Alfonz fia; a szegedi V. kerületben: Ágoston József törzsőrmester feleségének Terézia leánya, Pomázi Károly törzsőrmester feleségének Károly fia, Bene József tiszthelyettes feleségének Ilona-Erzsébet leánya; a debreceni VI. kerületben: Molnár József I. tiszthelyettes feleségének József fia, Oláh István törzsőrmester feleségének László-Árpád fia; a miskolci VII. kerületben: Nagy Kristóf törzsőrmester feleségének Endre-Mihály fia, Balogh Mihály törzsőrmester feleségének József-János fia, Veres Szigmond tiszthelyettes feleségének Márta leánya, Ujvári Mihály tiszthelyettes feleségének Ferenc fia, Szoboszlai Mihály törzsőrmester feleségének Sarolta-Magdolna leánya; a kassai VIII. kerületben: Orbán József tiszthelyettes feleségének Éva-Anna leánya, Tiborcz Ferenc törzsőrmester feleségének Ferenc-István fia, Pataki József törzsőrmester feleségének Eszter-Borbála leánya, Sóvágó Elek törzsőrmester feleségének Erzsébet-Katalin leánya, Vasas György tiszthelyettes feleségének Ilona leánya, Becsei Jenő törzsőrmester feleségének Jenő fia; P. Tóth János törzsőrmester feleségének János-Zoltán fia.

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és felhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kéziratot nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímezett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közzélni, sem pedig utánnymutatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda a velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

ÚJ TÉRKÉPEK

irodák, autók, csendőrség, katonák számára
KOKAI LAJOS-nál Budapest, IV., Komermayer-utca 3.
A M. Kir. Honvéd Térképészeti Távközlő: 189-444 és 189-464.
Intézet főbismányosa. Áttekintő-lap, szakrajegyzék ingyen!

Akkumulátorok Szárazelemek
minden célra

Sziklai és Társa

Budapest, VII., Péterfy Sándor-utca 9.

Távközlő: 135—143.

A m. kir. Belügyminisztérium Rádióállomása,
A m. kir. Csendőrség szállítója.

NAGY KÁROLY és új és használt
VASYÁRY MIKLÓS Nádor-utca 30.
Távközlő: 126—243. ÍRÓGÉPEK

Tüzelőanyagot

elsőrendű minőségben, méltányos áron,
kedvező fizetési feltételek mellett pontosan szállít

Bierbauer Ádám

Szombathely, Magyar-u. 1. Tel: 76.

Olympia

írógépek

Legjobb anyagból, korszerű
ujtásokkal, nagy kedvez-
ménnyel, legkisebb részletre
kaphatók.

Díjtanon kipróbálás!

A m. kir. áll. rendőrség szállítója.

Olympia

IRODAGÉPEK K. F. T.

Budapest,

VII. ker., Erzsébet-körút 28. sz.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jeligét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűt és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem trunk, akkor sem, ha a beküldő válaszlevelet mellékel.

Kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lexikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrlégénység részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrlégénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok” 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3-ik és 4-ik oldalán nyomtatott levelezőlapra tegyék.

Vitakozók. Amint a f. évi 14. számunk 490. oldalán „Kassa” jeligés üzenetünkben olvashatja, a belépéskor fennálló helyzet az irányadó, azt a vagyonrészt kell befizetnie, akár egy összegben, akár részletben. A vagyonrésznek a törlesztés alatti emelkedése vagy csökkenése a törlesztőt nem érinti, ilyen gyarapodásból tehát részt sem kérhet. Viszont a törlesztés leteltekor az a vagyonrész illeti meg, mely éppen akkor érvényes. Ez lehet több vagy kevesebb is, mint amennyi a belépés alkalmával volt.

Ersekújvár. 1. A rendelet szerint csak a gyalogtiszti karddal ellátottak teljesítik a napos csendőri szolgálatot gyalogtiszti karddal s minthogy ehhez tölténytáska viselése szabálytalan lenne, tölténytáska nélkül. Lovascsendőrök a napos csendőri szolgálatot az eddigi felszereléssel látják el. A parancs: parancs. Ne keressenek a kákán is csomót. 2. Tűzelés után a zárócsapó becsukása vezényszóra történik. L! E-alap 1. füzet 92. p. 3. A gyanúsított és nem a sértett

hozzátartozóit kell figyelmeztetni arra, hogy tanuskodni nem kötelesek. Így mondja a Szut. 429. pontja.

1940. Lehajtott zubbonynyakat a legénység még nem csinálthatat. A folyó évi 14. Cs. K.-ben közzétett 75.757/eln. 20—1940. számú H. M. körrendeletben olvashatja, hogy a legénység öltözetére külön történik intézkedés.

Üzen a Hargita. Illetékes helyen érdeklődtünk s úgy értesültünk, hogy hiába állana elő ilyen kéréssel.

Beesülettel újból. Az előléptetéshez nincsen meg a megkívánt tényleges szolgálati ideje, a jelenlegi szolgálata nem ilyen természetű. Előléptetésre ezidőszereint nem számíthat.

Sz. J., Báj. Türelmet kérünk, kutatjuk a címeiket.

Ara származása. Mindent el kell követnie, hogy a nagyszülők születési és házassági anyakönyvi kivonatát megkapja. A születési hely gyakran megállapítható a halotti anyakönyvi kivonathól, ha pedig nem, másképpen (rokonok útján, stb.) kell a kutatást folytatni. A halotti anyakönyvi kivonat nem pótolhatja a kérdéses két okmányt. Azok nélkül a polgármester sem igazolhatja, hogy a nagyszülők keresztények voltak, ha csak más adatok (régí családíratok, stb.) nem állanak rendelkezésére. Ha semmiképpen sem sikerülne a nagyszülők okmányait beszerezni, — amit alig hinnénk — terjessze fel a megtalálható okmányokat, esetleg egyéb bizonyítékokat és igazolja, hogy a hiányzó okmányok beszerzésére minden lehetőt megtett, eredmény nélkül. Ha a betérített okmányok valószínűsítik a nagyszülők keresztény származását, lehetséges, hogy elfogadják.

Bizalom. Az anyakönyv megsemmisülését az ottani magyar plébános bizonyára igazolja, de szükséges annak az igazolása is, hogy a nagyanya valóban ott született. Ezt vagy a halotti anyakönyvi kivonattal igazolhatja, ha kintünik abból a születési hely — vagy a plébános hivatallal, esetleg tanukkal. A mai helyzet kevésbé alkalmas erre, mert a levelei talán el sem jutnak oda, vagy pedig a választ nem kapja meg. Az okmányokra eredetben van szükség és nem közjegyzői másolatban, hogy azonban miért kéri Öntől két példányban, azt mi nem tudjuk. Próbálja meg külképviseleti úton a beszerzést s ha így sem sikerülne, terjessze fel a meglévő okmányokat és bizonyítékokat (levelek, stb.) arról, hogy a hiányzó okmányok beszerzésére mindent elkövetett.

Új és újjáépített **ÍRÓGÉPEK** legolcsóbban, kedvező hordozható és irodai **ÍRÓGÉPEK** fizetési feltételekkel ifj. Horváth Lászlónál, Budapest, VII., Wesselényi-u. 49. Telefon: 131-632

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS
„TAKARÉKOSSÁG”
R.-T DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE

124 esetben nyújt vásárlási lehetőséget.
1 helyen jeleni fizetési kötelezettséget, a havonta megújuló továbbvásárlási jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZÍTÉSGEL NYUJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

EMERGÉ

a tőkéletos gumiáruk védjegye!

Magyar Ruggyaárugyár R.-T.

Közel 50 éves gyártási tapasztalat

Igyunk **Kneipp malátakávét!**
Ezt Kneipp maga adta az emberiségnek

A döntés azután már az előjáróit illeti meg, akik viszont a szabályok szerint járnak el.

Kelet. Így is csak a napi 40 fillér pótdíjra van igényük. A kiadások bizony állomáshelyek szerint változnak, erről nem lehet tenni.

Kevés idő. Kimerítő és pontos választ nem tudunk adni, mert éppen azt felejtette ki a leveléből, ami a legfontosabb: hogy meddig szolgált. A szükségesekeket a következőkből is megtudhatja. Ha 1934. I. 1. után ment nyugállományba, akkor a megszakításra való tekintet nélkül az előző katonai szolgálatát is beszámítják, ha azonban a jelzett idő előtt távozott, akkor csak a 30 napnál nem hosszabb megszakítást megelőző szolgálati idő számít. Megtalálható ez az 1921. évi XXXII. tc. és ezt kiegészítő 1934. I. tc.-ben, valamint az 1912. évi LXV. tc.-ben.

Ösztrahóra. Későn kaptuk a levelét, ezért csak a következő számban válaszolhatunk.

Bátorság. A kéreztett ezred irattára elszakított területen maradt. Ha egyébként minden okmány megvan, a kérvény a két hiányzó okmány nélkül is felterjeszthető. A hiány okát jelenteni kell.

Balassagyarmat. A 156.600/VI. b. 1925. számú B. M. körrendelet 1. §. 7. pontjából láthatja, hogy az Ön esetében szorosán a szabályt alkalmazták. A jelzett esetben a kézipodgásház szállítására fogadott fuvar nem számolható el. Megkísérélheti azonban a B. M. úrtól szolgálati úton kérni, hogy kivételesen számolják el, arra való tekintettel, hogy a fuvar igénybevételével kevesebb költség merült fel.

Revizió. Mai számunkban olvashatják véglegesítésüket. Gratulálunk.

Tolna megyei. Egyelőre bizonytalan, hogy mikor lesz tanfolyam. Mint szakképzett ember kérheti a kerületi parancsnokságtól előjegyzésbe vételét, de ezt is elhagyhatja, mert ha szükség van pótlásra, felszólítást bocsátanak ki jelentkezésre. Hamarosan ne számítson rá.

22.222. Előbbi üzenetünk szól Önnek is. A járőrtárs-iskolát előbb el kell végeznie.

T. Z., Dorozsma. Türelem, utánajárunk.

919. 1. Olvassák el lapunk 1939. évfolyamának 172. oldalán „F. M. őrm. K. Vajda“, 427. oldalán „Igazság“ és 725. oldalán „Thymus“ jelű üzeneteinket. Azokból láthatják, hogy mi a helyes eljárás. Teljesen indokoltnak tartjuk, ha a négy napig távollévő járőr részére visszatérítik a napibetétet, természetesen a távollét csupán azon napjaira, melyekre táskaelhímet nem kapott. 2. Azt kérdezi, hogy fel kell-e venni a zubbonyt és kell-e nyakszegélyt is tenni reggel a foglalkozás megkezdése előtt, míg helyreállítják a laktanyarendet. Elhisszük, hogy erre szabályt nem talál, de hát nem is szükséges. Az őrs a csendőri otthona, otthon az ember nagyobb kényelmet is megengedhet magának, különösen nyári hőségben. A foglalkozási idő alatt és étkezések alkalmával bizonyára a szolgálat és az illendőség szabályainak megfelelően öltözködnek, ezt az előjárók is megkövetelik. Olvassa el múlt számunk 490. oldalán „Egervölgye“ jelű üzenetünk 2. pontját is.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

G. B. 1919. Nem emlékszünk, hogy rajzai beérkeztek volna hozzánk.

Magyar eső. A kép nem jó, mert csak azt látjuk rajta, hogy ingre vetkőzött három fiatalember, meg egy tizedes néz valamit az asztalon. Csak Ön tudja, hogy az a valami a járőrtájk. A felvétel azért sem jó, mert az asztalra állított géppel csinálta, jól látszik a viaszos vászon gyűrődése, de a lényeg, maga a játék, nem látszik. Az ilyen képet felülről kell készíteni igen élesen beállítva. Gyakorlat teszi a mestert, próbálkozzék tovább, meglátja, később mennyi öröme lesz a képekben. Mindig szívesen útbaigazítjuk.

Közelekedési 1906. Emlékek valók azok a képek, amelyek álló gépkocsit, ellenőrzést, kocsisztogatást mutatnak. Élet van ellenben azokon a képeken, ahol járőrténykedést örökített meg. Tehergépkocsi ellenőrzése, kispihenő. E képeken sok a sötétség s ez már hiba. A téli kocsisztítást mért most küldi? Jó gépe, jó szeme van. Képes mellékletünkön bemutatunk sok jelenetet, próbálkozzék hasonlókkal. Várjuk. A beküldött képeket nem használhatjuk.

Erdély. A „Vasútbiztosítás“-t felhasználjuk. A „Vad-leány barlang“ jó volna, de nem értjük, miért van a járőr eltérő öltözetben: az egyik eszímában, a másik pantallóban? A „Balatoni részlet“ jó, alkalmilag felhasználjuk, a többi nem felel meg. Jó gépe és szeme van, mért nem látjuk gyakrabban? A fűzfői képek is jók voltak. Üdvözljük.

Minor. Jó, kérjük a többieket is.

Jövő. Ismert gondolatok és bár szépen leírta, nem közölhetjük, nincs helyünk. Szívesen látjuk máskor is; akinek ilyen jó íráskészsége van, attól kapunk előbb-utóbb közölhető anyagot is.

100-as. Jó, kissé átfésülve hozzuk.

B. I., Nagykőrös. Csak kifogástalan verseket közölhetünk, azokból sem mindent. Ajánljuk, hogy versírás helyett inkább olvasson jó könyveket, ha futja az idejéből.

Tábori posta, 58. Együttérzünk. Üdvözljük. Azt halljuk mindenfelől, hogy úgy viselkednek a mieink, ahogyan Ön írja. Hogy is lehetne másként! Boldog lehet, hogy az első közzétett lesz!...

B. J., Huszt. Átdolgozva sorát ejtjük.

Ungvár. Gyönyörű eredmény: 15 napos, kitartó nyomozás után 4 medve és sok más vad bőre, 34 katonai eredetű puská, 6 katonai pisztoly és nagymennyiségű lőszer került csendőrkézre. A tanulság ebből az, hogy különösen orrvadásokkal szemben jól megválasztott és jól eligazított B. egyénekre van szükség. Az orrvadás rendszerint tud a társairól, de türelmes kikérdezés és emberismeret nélkül semmire sem megyünk. Képeinek nem jó a beállítás, nagy rajtuk az össze-visszaság, zavarólag hat a sok éles árnyék. Sajnáljuk, hogy ezek miatt sokszorosításra nem alkalmasak. Emléknek nagyon szépek lehetnek.

Szent István. Az öntözőcsatorna felavatásáról készített képei elkéstek, már nem időszereket. A csónakos kép jó lenne, ha tudnánk, hogy csendőrökről van szó.

SZÉKESFEHÉRVÁR:

Kerékpárt, írógépet, rádiót, csillárt
A L K A T R É S Z T

NAGY LAJOS-NAL

SZÉKESFEHÉRVÁR, KOSSUTH-U. 8.
Megbízható keresztény cég.
A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Continental írógépek képviselője

JUHÁSZ IMRE

SZÉKESFEHÉRVÁR, Rákóczi-u. 2.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

ZALKA LAJOS

EGYENRUHÁZAT

FELSZERELÉSI CIKKEK

URI SZABÓSÁG

SZÉKESFEHÉRVÁR, Színház épület.

— TELEFONSZÁM: 8-12. —

A magyar királyi csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

DEÁK TESTVÉREK cégnél

Divatárukat, szövetet, vásznat, női és gyermekkabátokat, szőnyeget és függőnyt

Székesfehérvár. Károly király-tér 2. vásároljunk.

MI BÚTORT FEKETE VILMOS

a legegyszerűbbtől a különleges kivitelűig
mábutor asztalosmester
bútorosarnakából vásárolunk

Székesfehérvár, Színház épület
A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek

B. A., Budapest. Kimondottan nekünk való képe nincs. Egyik-másik tompa, sokszorosításra kevésbé alkalmas.

Kenderes. Többször közölt kép, egyébként jó.

Pályázatmegfejtések.

Mi történt a tanyán?

Az 1940/9. számunkban ismertetett adatokból a következőket olvashatjuk ki:

Mi történt? Két embert megöltek. Előre megfontolt szándékkal-e vagy sem; a nyomozás helyes elindulásánál nem fontos kérdés. Az első tekintetre azt gondoljuk, hogy rablás és gyilkosság történt.

Mikor történt? A járőr reggel 5 órákor van a helyszínen, akkor már a halott nő feje körül a vértócsa megvaladt volt. A másik útbaigazító adat: az asszony kezében gyertya volt. Az idő: május 1. E napon hány órákor van oly sötét, hogy a szobában csak gyertyafény mellett láthatunk? A harmadik támpont, amely az előbbi igazolja, az, hogy a gazda az 50 méterre lévő kútig ment, mert odáig nem látott. A következő támpont: az ismeretlen tettes lábnyomai a kúttól a pitvarig eső után vagy eső közben nyomódtak a földbe, a megölt emberé viszont nem láthatók, mert eső előtt jutott a kúthoz. Mikor volt az eső? Ezt a nyomozás még későbbi során kell megállapítani s akkor az adatok egyeztetése mehozza a pontos időt, amelyre a gyanúba jöhetőket igazoltatni kell. (Alibi.)

Hogyan történt? Az ablakot sárral kenték be, hogy zajtalanul juthassanak a szobába. Ez arra vall, hogy két tettes volt, hiszen mi értelme lett volna már az ember megölése után a behatolás ilyen végrehajtásának? A házban levők a külső zajt már észrevették. Aki a kútnál volt, az — lábnyomából látszik, csak a pitvarig ment, a lába — már tudjuk — sáros volt, a pitvarban, szobában viszont ezt nem találtuk. Pedig az asszony megöléséhez a szobában kellett lenni! Aki az ablaknál hatolt be, az kistermetű volt, lábnyomából és a bejutás tényéből olvashatjuk ezt. A kútnál volt tettes nagy, erős férfi volt. Az ölés végrehajtása kegyetlenségre vall. (Cigány-vonás.)

A nyomozás szellemi munkáját (következtetés) csak ennyiben kívántuk látni; e kérdésekre legjobban feleltek: 1. Ádám Jenő thts. (Tardoskéd), 2. Árkosi Gyula alhdgy. (Budapest), 3. Barczai Gábor Lajos thts. (Budapest), 4. Bánföldi György cső. (Nyíregyháza), 5. Bárány István thts. (Debrecen), 6. Gerzsenyi György thts. (Debrecen), 7. Kiss Miklós thts. (Debrecen), 8. Rendes Géza cső. (Naszvad), 9. Veres János I. tőrm. (Hajdunánás). Sorshúzás juttatta a jutalmat Barczai-Gábor Lajos thts.-nek és Rendes Géza csendőrnök.

A folyó évi június 1-i 11. számunkban közölt „Ki mit követett el?” versenyfeladatunk megoldása a következő:

1. A gyanúsított cinkostársa, ha előre megegyezett az elfogottal, hogy őt elfogatása esetén ki fogja szabadítani, bűnszegéd az elfogott által elkövetett bűncselekményben a Btk. 69. §. 2. pontja szerint. Ha nem előre egyezett meg, a Btk. 374. §-ába ütköző bűnpártolást követte el. Elkövette továbbá — az előbbi bűncselekménnyel halmazatban — az 1930:III. t.-c. (Kbtbk. Élt.) 82. §-ában ütköző kihágást is azáltal, hogy magát illetéktelenül közhivatalban álló személynek adta ki.

A Btk. 477. §-ába ütköző fogolyszöktetés miatt a gyanúsítottat nem lehet feljelenteni, mert a törvénynek ez a szakasza közvetlen tárgyi (fizikai), nem pedig a közvetett értelmi (intellektuális) segítségnyújtást bünteti. Fogolyszöktetést követ el tehát az, aki a fogolynak a szökés megkönnyítésére álruhát, alkulesot ad, a foglyot őrző hatósági közeget leltatja vagy figyelmét a foglyról elvonja stb. De ezt nem tekintve is: a kérdésben szereplő fogoly nem szökött meg, hanem az őrsparancsnok becsátotta szabadon a cinkostárs közreműködése következtében.

Ha a cinkostárs a gyanúsítottnak hozzátartozója, akkor őt bűnpártolás miatt sem lehet felelősségrevonni, hanem csak az 1930:III. t.-c. 82. §-ába ütköző kihágás miatt.

Ebből a példából meg kell jegyezni, hogy ha az őrs távbeszélőn fontos felhívást kap és a felhívó személyt a hangjáról kétségtelenül fel nem ismeri, célszerű őt a felhívás fogadtatása előtt ellenőrzésképpen visszahívni és így meggyőződni, hogy a felhívás nem illetéktelen személytől származik-e.

2. Bármely büntett — tehát a rablás is —, ha fiatalkorú követi el, vétségge minősül az 1908:XXXVI. t.-c. 18. §. 2. bekezdése szerint.

A Btk. 92. §-ának alkalmazásával a bíróság is leszállíthatja ugyan a büntett minősítését vétségge, a kérdés azonban nem az volt, hogy mikor „minősíthető”, hanem hogy mikor „minősül” a rablás vétségge, amin azt kell érteni, hogy mikor kell hivatalból annak minősíteni.

A csendőrnök a fiatalkorút is rablás büntette és nem vétsége miatt kell feljelentenie, mert a vétségge minősülés csak a fiatalkorú ellen alkalmazott intézkedéssel következik be.

3. Ha magánszemély egy közhivatalnokot a Btk. 480. §-ába ütköző hivatali hatalommal való visszaélésre felbújt, a felbujtót úgy kell megbüntetni, mintha a bűncselekményt maga követte volna el, vagyis a kérdésben foglalt esetben a magánszemélyt is a Btk. 480. §-ába ütköző vétség miatt fogják elítélni (Btk. 71. §.). (Lásd még a Pinczés-féle Btk. (1940. évi kiadás) 185. oldalán a 2. pontban adott magyarázatot a személyes tulajdonságokról és körülményekről felbujtás esetében.)

Helyes megoldást (legfeljebb egy-egy hibával) küldötték be a következők: Almási István őrm. (Pusztavacs), Bakos Mihály thts. (Szombathely), Borbély Antal őrm. (Szombathely), Császi Lajos prb. cső. (Orosháza), Dömötör Lajos őrm. (Kapos), Fejes Imre prb. cső. (Enyike), Kávai Péter tőrm. (Deszk), Kosztolányi István őrm. (Balatonszárszó), Lakó András cső. (Méhkerék), Palotás József tőrm. (Pécs), Pécskői Pál cső. (Léva), Póbori Lőrinc alhdgy. (Dombóvár), Solymosi Sándor cső. (Csongrád), Szabó Imre II. cső. (Endrőd), Szabó Mihály I. őrm. (Léva), Székely Sándor tőrm. (Alsódabas), Tóth Béla őrm. (Budapest), Végső Mihály thts. (Tárpa) és Virág József tőrm. (Tarnaleles).

A jutalmat — sorshúzás útján — Pécskői Pál csendőr (Léva) nyerte. Elküldöttük.

Versenyfeladatok.

Csodabogarak

címmel a felületes fogalmazásnak néhány mulatságos esetét közöljük mai számunkban. Vannak még ilyenek... de ki kell irtani azokat. Szeretnénk, ha bajtársaink beküldenék hozzánk azokat, mi közzéteesszük majd s ilyformán igyekszünk az írásbeli munkákat javítani. Igen hasznosnak látjuk e törekvésünket, ezért mindenkit kérünk: legyenek segítségünkre. Ha valaki csak egyet is leír és elküldi, azzal is jó munkát végzett. — A beküldés határideje: szeptember 1. Szép emléktárggyal jutalmazzuk a legjobbakat.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
Besenyői BEÖTHY KALMÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felölös: Györy Aladár igazgató.

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.
DOXA órát vegyünk.
ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBÁRAI